

Regőczi István

A Vízimalomtól a Kútvölgyi engesztelő kápolnáig

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Regőczi István
A Vízimalomtól a Kútvölgyi engesztelő kápolnáig

Az Isten vándora III.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv a Szent Gellért Kiadó és Nyomda gondozásában jelent meg az ISBN 963 696 023 2 azonosítóval. Az elektronikus változat a könyv szerzője, Regőczi István engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a szerző tulajdonában van.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó	4
1. Az Úr Jézus kis cipészinasa	5
2. Kakas barátom	7
3. Ahol Angyalkák élnek.....	10
4. A katolicizmus honfoglalása.....	14
5. Az első árváim Flandriában	16
6. Váci templomépítésem	18
7. A szeretet egyenruhája	22
8. A La Salette-i szamárka.....	23
9. A két fáklya.....	26
10. A mi Jeanne d'Arcunk	30
11. Achilles testvér.....	34
12. A hét feszület	36
13. Szalkszentmárton tornya.....	41
14. A Sasfőké Napja – az Oltáriszentség	42
15. Rorate Sasfőkével.....	47
16. A „valódi” Szent Miklós.....	49
17. Karácsonyi aranyszívek	51
18. Editke és a Sasfőké Pécssett.....	53
19. Az első és az utolsó Pietà	55
20. A nagy találkozás	57
21. Római zarándoklat.....	59
22. Zarándoklat Medjugorjéba.....	61
23. Pió atya	64
24. A szegények orvosa.....	68
25. Karácsonyi emlékek	70
26. Merénylet a Budavári Nagyboldogasszony templomának szentélye ellen	74
27. Két ajándék – a feltámadt Jézusnak	75
28. A szeretet morzsái	76
29. Zsolti.....	79
30. Templomépítés – ifjú szívekben	81
31. A szeretet és hála rózsái.....	82
32. Tizenhárom örökmécses	87

Előszó

A Kút völgyi Kápolna mögött egy öreg vadgesztenyefa árnyékolja be Mária kútját a kis kerengőben, amelyet Mindszenty bíboros mellomborműve és az emlékére készített keresztút díszít.

Olyan kellemes elüldögdélni verőfényes őszi napsütésben, nézegetni az aranyló, lassan hulló faleveleket, amelyek zizegve mesélnek. Sok-sok levél, mindenfelől, szerte a nagyvilágból sodródott felém az őszi széllel 80. születésnapomra! Mit tehet mást egy őszhajú pap, minthogy mesél? Feleleveníték egy-két eseményt a múltból, színesen, mint ahogy a napsugár annyi pompázó színben ragyogtatja a hulló őszi faleveleket – ez a válaszom a sok kedves levélre.

Hálámnak, köszönetemnek adok így kifejezést, mindent bearanyozva, az én kedves jótevőimnek, mindazoknak, akik annyi szeretettel gondoltak rám imáikban és egyszerű írásaikat olvasva, épültek rajtuk.

Hiszen még annyi a mondanivalóm! Mint egy virágcsokrot, úgy nyújtom át szívemnek szeretetéből sugározva emlékeimet.

Budapest, 1996. Magyarok Nagyasszonya ünnepén

Regőczy István
az Isten Vándora

1. Az Úr Jézus kis cipészinasa

Látrányban, a Balaton-parti kis falucskát szinte elborította a hó. Ahogy kilestem az ablakon, az ezüstös holdfényben kémleltem a Balaton felé, ahonnan zizegve kavarta a szél a havat. A tihanyi Apátság felől egészen halkan csengő harangszó szinte kitágította gyermeki képzeletemet: Biztosan most indult el a Mennysországból az angyali seregek sokasága, hogy vigyék a csillogó karácsonyfákat a hó alatt görnyedező házacskákba! Hiszen Szent Karácsony estéje volt.

Vajon repülnek-e vagy szánkón jönnek az apátság felől? A befagyott Balaton tükrén könnyen át lehet siklani. Én ezt tenném az angyalkák helyében – gondoltam magamban, de már nem volt időm gondolataim menetét tovább szőni, mert csilingelve hívogatott egy kis ezüst csengő hangja, egészen a közelből. Imi és Laci testvéreim rohantak be a szobába.

– Hallod, Pityu? Megjöttek az angyalok, biztosan meghozták a karácsonyfát!

Megilletődve néztünk össze. Imi volt a legfürgébb, már rohant is a belső szoba felé, de az már kitarult, édesanya állt ott, csodálkozva csapta össze a kezeit: – Ugye ti is hallottátok, itt jártak az angyalkák!

Imi és Laci már bent is teremtek a nagyszobában, én kicsit félénken édesanyámhoz szaladtam. Csodálatos volt édesanyám karjai közül kikandikálva látni a csillogó, ragyogó karácsonyfát.

Édesapát, amióta hadifogságból hazaérkezett, még soha sem hallottam énekelni. Annál csodálatosabb volt, ahogy felcsendült mély, zengő hangja: Mennyből az angyal... Hogy csengett, hogy szállt az ének a Mennysországra felé, hiszen az most teljesen kitarult, mert az angyalkák seregestül szállhattak lefelé.

Nézegettem a nagy, jóillatú, gyönyörű karácsonyfát. A gyertyácskák vibráló fénye világította meg az arany, ezüst diókat, mosolygós kis piros almákat, mézeskalács szívecskék, madárkák, kis báránycskák figuráit. A karácsonyfa alatt egy-két mesekönyv, trombita, kis famozdony, és egy titokzatos dobozka várt ránk. Amikor az ajándékok kiosztására sor került, éppen ezt nyújtotta át nekem édesapa. Izgatottan nézegettem tartalmát: egy kis fogó, kis kalapács. Helyesek voltak, örültem is nekik. De édesapám komolyan magához húzott és figyelmeztetve magyarázta:

– Lám, már az angyalkák is tudják odafent, hogy te nem szeretsz tanulni. Mi lesz belőled, ha így folytatod? Csak suszterinas lehetsz. Látod, ezért kaptad ezeket a szerszámokat.

Bizony kicsit elszontyolodtam, szinte édesanyámhoz menekültem: – Csak azt ne, Édesanya! Nem akarok suszterinas lenni.

Szinte láttam magam előtt a nagybajuszú suszterment, amikor a csirizszagú műhely előtt az iskolába menet be-bekandikáltam, ahogyan két inasával ott görnyedeztek, kalapálták a cipőtalpakat. Még egy-két nyakleves is elcsattant, ha az inasok ásítózva lustálkodtak, s a mester rajtakapta őket. – Ám édesanyám kedves mosolya megvigasztalt: – Nem Pityukám, te soha nem leszel suszterinas.

1971 karácsonya előtt – akkor már több, mint egy hónapja a Gyűjtőfogház rabja voltam –, orvosi vizsgálatra vezényeltek, hogy munkabeosztást kapjak. A görnyedt hátú fegyházorvos gúnyosan végigmért:

– Azt hiszem, hogy mi már találkoztunk – jegyezte meg –, maga ugye az a pap?

– Igen, katolikus áldozópap vagyok – feleltem keményen.

– Hát akkor itt legyen suszter. – Jót nevetve írta rá a munkakönyvemre: suszterinas.

Elvezettek. Egy nagy terembe kerültem, nagy lárma, kopácsolás fogadott. Körülnéztem, kis alacsony asztalkákat láttam, amely fölé kopácsoló rabok hajoltak. Egy nagy bajuszú fegyőr rámförmedt:

– Ide a papírjait, suszterinas! – morogta bajusza alatt. Végignézett rajtam: – Hát annak is való. Vegye a szerszámait – odadobott elém fogót, kalapácsot, árlyukasztót. – Oda, a sarokba! Tudja – mondta gúnyos közlékenységgel – ott valamikor oltár volt, mert ez volt a fegyház kápolnája.

Szinte szédelegve mentem oda. Beöltöztem, mint az oltárhoz készülő pap, a nagy zöld kötényt magam elé kerítve, vittem a szerszámokat, mint a misézőkelyhet.

Senki rám sem nézett, ahogy az alacsony székre szinte rázuhantam, és én akkor újra gyermek lettem. Az a balatoni karácsony jutott eszembe, édesapám intő szavai: „*Ha nem jól tanulsz, suszterinas leszel!*” – Édes Jézusom, hát nem jól tanultam, nem jól jártam az élet iskoláját, nem jól érettségiztem? Mégis csak suszterinas lettem?

„*Nem fiacskám, te soha nem leszel suszterinas.*” – És édesanyámnak lett igaza. Olyan ügyetlen suszterinasnak bizonyultam, többet ütöttem az ujjamra, mint a fa szegekre, amelyeket a talpakba kellett verni. A nagy bajuszú fegyőr hamarosan túladott rajtam, karácsonyra már beküldött a bontóba, amely ugyan büntetésnek számított, de a nagy por miatt nem tartózkodott ott fegyőr. Nem is kellett kopácsolni, hanem a rossz bakancsokat szétfejtetni. És én hálásan gondoltam jó édesanyámra: biztosan ő eszközölte ki Jézusnál, hogy ne legyen suszterinas a fiából.

2. Kakas barátom

A vízimalom udvarában egy színes tollú nagy kakas tartott rendet a sok baromfi között. Tollazata szinte a szivárvány minden színéből tevődött össze. Ha kukorékolt, mint egy trombita, ércesen csengett, tollai felborzolódtak. Ha valami rendetlenség támadt, sarkantyús lábaival gyorsan ott termett, s lecsapott nagy csőrével. Taréja vörösen megduzzadt.

Mint kisgyerek, akkoriban kezdtem tipegve járni, és nem egyszer megcsodáltam ezt a gyönyörű kakast, aki majd akkora volt, mint én. S hogy, hogy nem, szinte barátok lettünk.

Ha letotyogtam a malom falépcsőin, egyből ott termett mellettem. Vittem is neki mindig valami jó falatot – ez még jobban elmélyítette barátságunkat. Kis kacsómból etetgettem és ő mindig úri finomsággal nyúlkaált nagy kampós csőrével az ízletes falatok után, kis szemei csak úgy csillogtak, bókolva hajlongott, mintha megköszönte volna az eledelt. Hagyta, hogy simogassam, szinte mint egy kis cica, hozzám dörgölődött. Akármerre mentem, mint egy hűséges kis puli, mellém szegődött. Hangozan krárogva csinált utat a sok lábatlankodó csirke, tyúk, kacska, liba között. Még a rőfögő malacot is elkergette. Amikor egyszer a pajkoskodó Bodri kutya előttem felugrott, majd kivájta a szemét. Ha a tó partja felé mentem, ahonnan a víz zuhogott a lassan pergő vízimalom nagy kerekére, szinte utamat állta, hogy arra ne menjek. Olyan jól megvoltunk egymással, hogy édesanya és a nagymama kacagva testőrnek nevezték az én kakas barátomat.

Ahogy múltak az évszakok, barátságunk mind jobban megszilárdult. Kedvelt kakasom télen még a búboskemence mellé is betelepdedhetett.

Nem kellett ahhoz nagy tudás, hogy észrevegyem: valami nyugtalanító gond nehezedik kis családunkra. Amikor esténként letelepedtünk a nagy búboskemence mellé, nagymama kezében lassan peregték az olvasó nagy fekete szemei. Édesanyám nagyokat sóhajtott. Még a kakasunk is szomorúan gubbasztott, pedig nemegyszer megcibáltam színes tollait. Aztán lassan megértettem, hogy ez az utolsó telünk itt, mindent el kell adni, mindent el kell hagyni. Hogy mi köze ennek a csúnya háborúhoz, azt nem tudtam felfogni. Hányszor sóhajtott drága édesanyám: – Csak édesapa itthon lenne!... De őt is elszólította a csúnya háború. Egyre kevesebb zsákkal megrakott szekér fordult be a kapun.

Aztán kezdődött a költözködés. Minden olyan zavaros volt nekem. Kakas barátomnak sem tetszett ez az egész, hiszen a baromfiállomány is egyre fogyott, a nagy udvaron lassan már csak ketten bandukoltunk, mert a kakashoz senki sem nyúlhatott.

Egy szép napon két nagy szekérré felpakolták a bútorokat és minden mozdíthatót. Kigördült az első kocsi. Édesanya csak sóhajtozott:

– De jó, hogy édesanya, a te drága nagymamád nem élte ezt meg. Lellére megyünk Pityukám, oda költözünk, így hozta a sors.

Az öreg kocsis lassan felkászálódott a bakra. – Még ez is lesz? – bökött az öreg a kakasomra. – Itt nincs ám egy tenyérnyi hely sem, örülünk, ha Lelléig eljutunk.

Édesanya tanácstalanul nézett rám, de én határozottan mondtam: – Ezt én viszem, ez az én kakasom! – Máris átkaroltam, a kakasom szelíden túrte, hogy magamhoz szorítsam. Aztán megindult a menet.

Eleinte nem is éreztem a kakas súlyát, csak vissza-visszatekintgettem a régi öreg vízimalomra, amelynek lapátjáról nagy cseppekben potyogott le a víz, mintha csak könnyezne. Édesanya hátra sem nézett, ki tudja mi mindent gondolt, én meg csak kezdtem lemaradni a poros úton. Egy kanyarban eltűnt a malom, édesanya megállt, fájó tekintettel nézett vissza:

– Mi lesz Pityukám, így nagyon lemaradunk. Nézd, már hol porzik a kocsi. Add ide, viszem a kakasodat.

– Nem, azt nem, mondtam határozottan, a kakasomat nem adom.
– De hát így mikor érünk Lellére? Nem tudsz velem lépést tartani, add ide a kakast – erősködött édesanyám. Már nyúlt is a kakas felé, az félve kezdett krárogni.
– Tudod mit, édesanya, vegyél fel engem is kakasostul!

Édesanya fájdalma egy nagy kacagásban oldódott fel. – Jaj, te huncut Pityukám! – aztán erős karjával, amellyel már annyit zsákolt, fellendített a vállára kakasostul. Nagy léptekkel mentünk a kocsi után, én meg csak csodálkoztam, hogy milyen erős az én édes, jó anyám.

Mentünk, mendegéltünk, a kocsit is beérve. A lellei templom harangja ezüstösen kondult meg az esti úrangyalára, amikor édesanya ott, a templom előtt leemelt a válláról, megsimogatott és azt mondta: – Pityukám, ha az életben is így ragaszkodsz majd egy-egy elgondolásodhoz, mint ehhez a kakashoz, lesz belőled valaki. – Én csak csókolgattam édesanyám kezét, a kakas pedig szárnyait lebegtetve pöckösen járt körülöttünk.

Egyszer, amikor Székelyföldön tartottam beszédet, egy kisdíák elém állt: – Atya kérem, én olvastam a könyvét, tetszett is nagyon, de mi lett azzal a nagy kakassal? – Olyan váratlanul ért ez a kérdés, meglepődtem; hát a kakasomat még itt is számon tartják?

– Bizony fiacskám – simogattam meg a kékszemű kis diák hosszú bozontos haját – az én kakasomnak szomorú sorsa lett.

Balatonlelléről nemsokára átköltöztünk Zamárdiba. Persze a kakasom is jött velünk. Még a Balatonhoz is mindig lekísért és még a vízbe is bemerészkedett, onnan figyelte rosszállóan, hogyan lubickolok.

Aztán édesapám váratlanul megérkezett a hadifogságból. Ő engem nem is ismert, mert már egy ideje a fronton volt, amikor megszülettem. Kicsit idegenkedve is néztünk egymásra. Édesanya és testvéreim nyakába ugorva csókolgatták. Kakasom is ott termett, míg én félszegen álldogáltam ott. Amikor édesanya bemutatott, hogy ő a legkisebb fiunk és apa lehajolt hozzám, a kakasom majdhogyan nem közénk ugrott, édesanya hessegette el. Nem kis időbe telt, míg én is felengedtem a feszültségből és átkaroltam édesapát. Láttam, hogy kakasomnak ez sehogy sem tetszik és őszintén szólva én is kicsit idegenkedtem édesapámtól.

Aztán tapasztaltam, hogy édesapámnak nem tetszik az én nagy barátkozásom a kakassal. Még ilyen fenyegető hangokat is hallottam, hogy ennek már rég a fazékban lenne a helye. Édesanyámnak sírva el is panasztam: – „Az én kakasomat nem hagyom, inkább világgá megyek vele.” – Erre nem került sor, mert édesapa egy szép nyári napon kijelentette, hogy Budapestre költözünk. Tudtam, hogy ez valami nagy szörnyűséget jelent, hiszen már annyi rosszat hallottam a fővárosról, égbenyúló házairól. Ahol nincsenek kertek, csak köves utak és terek, mi lesz az én kakasommal? – volt az első gondolatom. Bizony most a kakas lett a vita tárgya. Édesanyám védett engem meg a kakasomat. Édesapa pedig határozottan kijelentette, hogy ezt a nagy kakast nem vihetjük magunkkal. – „Akkor én sem megyek” – jelentettem ki határozottan. Édesanyámé volt az utolsó szó joga: – „Akkor hát visszük Budapestre!” – Édesapa látszólag beletörődött a változtathatatlanba, de legszívesebben kitekerte volna a kakas nyakát.

Szomorúan indultam el az állomásra, kakasomat cipelve. Az is fájt, hogy búcsút kellett venni a tanító nénimtől és a szép Balatontól is. Aggasztott a kakasom sorsa és baljóslatú sejtelmeim voltak.

Nagy nehezen felkapaszkodtam a vonat magas lépcsőin, magamhoz szorítva a kakast, még Lacinak sem engedtem, hogy segítsen. Gyorsan az ablaknál helyezkedtem el, veszemre édesapám ült le velem szemben. Az ablakot lehúztuk a nagy hőség miatt.

Alighogy döcögve elindult a vonat, egy finác dugta be a fejét. Rögtön megakadt a szeme az én kakasomon: – Élő baromfit Budapestre szállítani tilos, ha csak a vámot meg nem fizetik és a tisztí orvos meg nem vizsgálja.

Édesapám dühösen felugrott: – Na, még csak ez hiányzik! – Kikapta kezemből a kakast és mielőtt magamhoz tértem volna, kihajította az ablakon. Szegény kakas, így még tán nem repült életében. Könnyeimen át láttam, hogy az árok szélén kötött ki, csapkodó szárnyakkal, mintha búcsút intett volna. Én meg csak zokogtam édesanyám ölében. Hiába simogatott, csókolgatott, nem vigasztalódtam meg.

Estére értünk Budapestre, már sötétben. Még mindig szipogva szálltam le a vonatról. Úgy véltem nem is édesapa, hanem ez a csúnya város rabolta el a kakasomat, mert miért is kellett nekünk Budapestre jönni?!...

A székely fiúcska csendesen megjegyezte: – Az a szegény kakas bánatában biztosan meghalt.

3. Ahol Angyalkák élnek

Legelőször édesanyámtól hallottam Don Boscóról, az elhagyott gyermekek felkarolójáról, az ifjúság nagy nevelőjéről. A váci búcsú alkalmával beszélt nekem arról a kedves, egyszerű Don Boscóról, aki annyira szerette a gyermekeket. Szobrocskájával is megajándékozott a búcsú emlékére.

Azt is édesanyámnak köszönhetem, hogy amikor Belgiumból hazajöttem, megint a Rózsák terei Erzsébet-templom ministránsa lettem. Novák apát úr segítségét kérte és a jó apát úr azt is elintézte, hogy Imi bátyámmal együtt bekerülhettünk az Esztergom tábori Don Bosco gyermekintézetbe. – Ott ismertem meg Don Boscónak, a szaléziak alapító atyjának igazi lelkiségét, amely az áldozatos szolgálaton és szereteten alapult.

Rengeteg gyermek volt az intézetben, talán ötszázan is lehetek. Négy-öt felszentelt szalézi atya és vagy húsz lelkes fiatal novícius foglalkozott velünk, telve szeretettel, vidámsággal, szolgálókészséggel.

Maga a hely elég sivár volt: Előttünk egy nagy rét, mögöttünk a kopár Tábor-hegy. Az intézet barakkokból állt; valamikor hadifoglyokat őriztek itt, majd a katonaság használta, sőt egy részt még mindig a honvédség használt kaszárnyának. Egyetlen komoly, nagy kőépület a polgári iskola volt, hatalmas tantermeivel.

A legmeghittebb hely a középben szerényen meghúzódó kápolna volt, ahol én első perctől kezdve otthonosan éreztem magam. A kis örökmécses lángocskája biztatónan hívogatott. A Segítő Szűzanya kedvesen nézett le a falról a Kis Jézuskával a karján, mintha csak oda akarná nyújtani. Don Bosco mosolygó alakját akkor még nem övezte a szentek glóriája, de mi már mind úgy néztünk rá, mint a mi nagy szentünkre, az ifjúság nagy nevelőjére, aki a Szűzanyával vezeti a gyermekeket a Szentségi Jézushoz.

Az öreg pedellus bácsi nagy tekintélynek örvendett. Csengővel a kezében járt-kelt; mellénye gombjából széles ezüst láncon zsebóra csüngött. Szobájában mindig jó meleg fogadott, a kicsi Jancsi-kályha vígan duruzsolt. Finom almaszag terjengett a levegőben, mert a pedellus a kályha tetején almát sütött.

Egyszer, amikor kíváncsian bekandikáltam, behívott és a zord pedellus csupa mosoly volt.

– Hát te honnan csöppentél ide?

Én büszkén, kissé hivalkodva mondtam: – Egyenesen Belgiumból.

– Na hát ez érdekes – mondta. El kellett mondanom egész történetemet, hogy mint kis ministráns, egy belga kanonok bácsihoz kerültem, aki egy földre szállt angyal volt.

– Aha, egy angyal – kacagott fel az öreg pedellus. – Tudod, nekem az angyalok a barátaim. Nézz csak körül – és a gyér világításban most vettem észre, hogy a falakat mindenütt angyalok díszítik. Színes freskók; térdelő, szárnyaló, nevetgélő angyalok. – Téged is megfestelek, nézd, ott a sarokban van még egy kis üres hely. Te leszel a legújabb angyalkám. Nem is kérdeztem a neved, de ezentúl Angyalka leszel. – Egy meleg sült almát nyomott a markomba; – menjünk Angyalka, hív a kötelesség. – Már rázta is a nagy csengőt.

Ettől kezdve jó barátok lettünk. Később előléptetett takarítónak, és ez nagy kiváltság volt, mert a délutáni takarítónak járt egy-egy karéj kenyér. Beajánlott a jó apácákhoz is, akik a gyermekek gondozását végezték, a konyhát, a mosodát, a betegszobát látták el és a kápolna gondozását. Így minden szabad időmet a kápolnában tölthettem – takarítás, virágok gondozása tartozott a feladataim közé, és ez még egy nagyobb karéj kenyeret jelentett, amelyet megosztottam Imi bátyámmal.

A jó szalézi atyák között is akadt pártfogóm: Fekete tanár úr. Ő meg-meglepett egy darab süteménnyel vagy kaláccsal, amelyet biztosan az ebédlőben tett a zsebébe. Kis kötött sapkába

jártam, azt elkérte, belecsúsztatott egy-egy jobb falatot az ebédjéből. – Ezt csak az angyalok láthatják – súgta oda.

Általában így alakult a napunk az intézetben: A reggeli szentmisével kezdődött. A kis vadóc gyerekek, akiknek legtöbbször soha nem élvezhette a szülői szeretetet, mély átéléssel énekeltek, imádkoztak és a legtöbbször naponta szentáldozáshoz is járultak.

Szentmise után csendben felmentünk az ebédlőbe, ahol egy karaj kenyér és egy csajka meleg rántott leves várt. Azután jöttek az órák, délután egy óráig. Az egyszerű ebéd levesből, főzelékből vagy főtt tésztából állt, és néha egy kis hús is akadt, bár elég ritkán.

Délután a csatatéren (így neveztük az intézet előtti nagy mezőt) a fiatal, lelkes atyák kipirulva kergették, rúgták velünk a futballabdát, vagy különböző ötletes játékokkal kötöttek le bennünket. Itt aztán lehetett ugrálni, hangoskodni, csak úgy zengett az egész határ. Körülbelül két órán át játszhattunk. Természetesen közben be-bemehettünk a kápolnába egy kis szentségimádásra; bizony én legtöbb szabad időmet ott is töltöttem.

Négy órától kezdődött a stúdium, leketanulás, amelyen szigorúan szilenciumot kellett tartani. A jó atyák fel és alá sétáltak közöttünk, szívesen segítve egy-egy nebulónak, akinek nem ment a számolás vagy más gondja akadt.

Már esteledni kezdett, amikor újra a kápolnában gyülekeztünk, ahol elimádkoztuk a rózsafüzért, és szentségi áldásban részesültünk. A vacsora nagyon egyszerű volt: leves vagy tejbegríz; ennek örültünk a legjobban.

De ezzel még nem fejeződött be a napi program, mert minden este valamelyik szalézi atya tartott kiselőadást, általában Don Bosco életéből kiindulva. Így bontakozott ki lassan előttünk a szent csodálatos egyénisége.

A szaléziak alapítója 1815-ben született Olaszországban, Torinó mellett, egy kis falucskában. Ezt jól megjegyeztem, mert én is 15-ben születtem, csak száz évvel később. Az is tetszett nekem, hogy szegény falusi családban látta meg a napvilágot, minthogy én is. Neki is két testvére volt, akárcsak nekem.

Mindenben igyekeztem párhuzamot vonni Don Bosco és az én gyermekkorom között és bizony nagyon sok hasonlatosságot találtam. Mi is nagyon elszegényedtünk, mint Don Bosco családja és nálunk is édesanyámra hárult minden feladat. Rengeteget kellett küszködnie, dolgoznia, hogy tovább tanulhasson, akárcsak nekem.

Tetszett nekem a kis Don Bosco rátermettsége, ügyessége, amellyel rávette társait, hogy együtt imádkozzák a rózsafüzért. Nekem ilyen adottságaim ugyan nem voltak, de a szentolvasót én is nagyon szerettem imádkozni.

Lebilincselő volt Don Bosco küzdelmes élete, amíg eljutott az oltárig. Volt egy kedves pap bácsi, aki felkarolta őt, akárcsak engem a belga kanonok úr. Sokat és jól tanult, minden lehetőséget kihasználta, hogy elérje célját. – Azt hiszem, bennem is ott és akkor kezdett érlelődni a gondolat, hogy majd eljussak az úr oltáráig.

Nagyon tetszett, hogy a Szűzanya mennyire szerette őt és különböző álmokkal előre jelezte nagy feladatait. Nekem ilyen álmaim nem voltak, de annál inkább vágyaim, hogy valami szépet hozzak majd ki életemből, főképpen az elhagyott gyermekek javára.

Az atya tanítótörténete után mindig elénekeltünk egy Mária-éneket, majd meglátogattuk a Szentségi Jézust.

Ezután a legnagyobb csendben vonultunk a háló felé. Sajnos, a hideg, hodályszerű hálótérnek nem volt fűtése, de még plafonja sem. Mindenki gyorsan igyekezett bebújni szalmazsákos ágyába, amelyet egy durva pokróc takart. A jó atyák ott sétálgattak az ágyak között, amíg el nem szenderültünk, aztán ők is egy-egy sarokban, csak egy függönnyel elválasztott fülkében tértek nyugovóra. Úgy aludtuk az igazak álmát, hogy csak reggel ébredtünk a harsogó kürt szavára, amely a velünk szomszédos kaszárnyában ébresztette a bakákat.

A sivar, egyhangú hétköznapokat a vasárnapok színezték: az étkezéshez nagy szelet kalács is járt, s filmet is vetítettek vagy kis színdarabot adtak elő.

Nagy esemény volt a Szent Mikulás ünnepe is; hogy tudtunk örülni egy-egy szem diónak, mogyorónak, egy-egy mosolygós almának! Aztán szívdobogva számoltuk a napokat szentestéig.

Akinek küldtek útiköltséget, az hazamehetett karácsonyra egy egész hétre. Hogy vártuk mindig édesanyánk levelét! Tudtuk, hogy milyen nehezen tudja előkeríteni azt a kis útiköltséget két fiának, de mindig idejében megjött kedves, meleg szavakkal: „Nagyon várunk benneteket a Kis Jézuskával együtt.” – Szinte repültünk a hófúvásos télben a Kenyérmezői kis állomás felé, hogy mielőbb otthon lehessünk.

Édesanyánk az állomáson várt és azonnal a karjaiba zárt bennünket, és ez felért a legnagyobb boldogsággal.

Az albérleti kis szobában vígan duruzsolt a kályha. Csak egy zöld fenyőgally pár szem szaloncukorral jelképezte a karácsonyfát, de ez nekünk mindennél többet jelentett. Laci bátyám készítette a forró teát és sütötte a huszárostélyost. Milyen szívből csendült fel a *Mennyből az angyal*.

Imi bátyám odasúgta anyámnak:

– Tudod-e, hogy Pityukánkat Esztergom táborban Angyálnak hívják?

– Jaj, ti mind angyalkák vagytok, az én drága angyalkáim – zokogta sírva, ölelve bennünket drága édesanyánk.

Imi megkérdezte: – És hol van édesapa? – Megtudtuk, hogy ő a balatonkenesei szanatóriumban fekszik.

Nagyon nehéz volt a visszatérés az intézetbe. Édesanyánk biztatott: – Amint kitavasodik, eljövök hozzátok, meglátjátok!

Hogy vártuk azt a tavaszt! Aztán megjött a levele: „Jövök fiacskáim, május elején lesz Pilisszentkereszten búcsú, odamegyek, aztán jövök, hozok nektek búcsúfiát.”

Vártam, lestem ezt a májust, számlálgatva a napokat, órákat. Kint, a „csatatéren”, ahol a többiek szaladgáltak, rúgták a labdát, én csak álldogáltam, kémlelve a messzeségbe, édesanyámat vártam. Egyik kedves atya meg is kérdezte:

– Hát te, Angyal, miért nem játszol, miért nem szaladgálsz, csak nem vagy beteg?

– Anyukámat várom – mondtam szinte zokogva – szerintem már kellett volna jönnie.

– Hát honnan várod őt? – kérdezte az atya.

– Pilisszentkereszt felől. A búcsú után kellett volna jönnie.

– Te ki csacsi, hát nem is jöhetett még! Ma van ott a búcsú, de délután már mennek haza a búcsúsok. Meglátod, anyukád is megérkezik.

És egyszer csak a messze kék homályból kibontakozott drága alakja. Batyu volt a hátán, szinte imbolyogtak léptei, vagy talán szállt, mint egy angyal. Én nekiiramodtam – még tán soha életemben úgy nem futottam. Észrevette, fehér kendőt lengetett. Ő is futni kezdett. A fehér kendő, mint angyalszárny lebegett utána.

– Édesanya! Édesanya! – kiáltottam elfúló hangon.

– Drága kis Angyalkám – pihegte Ő. Egymásba fonódtak karjaink, öleltük, csókoltuk egymást, csak úgy csorogtak könnyeim.

Aztán lehuppantunk a zöld fűre. Még ki sem tudtam magam fűjni, már teregette ki batyuját. Fehér kendőre friss pogácsa, túrósrétes került, aztán egy kis álló keresztcecske és szentkereszti emlék. Most már Imre is odaért, most ő ölelgette édesanyát.

Anyánk egyre biztatott: – Egyetek, egyetek, én sütöttem nektek. – Még ilyen fejedelmi uzsonnát életemben nem ettem. Egy üveg is előkerült: – Ez szentkúti víz – mondta édesanya, kihúzva a kis palack dugóját, először ő kortyantott bele: – Még egészen friss – állapította meg.

Elüldögéltünk volna ott másnap estig, de messziről felhangzott a sípszó. A többiek már sorakoztak, amikor odaértünk, szinte irigykedve nézték, hogy nekünk milyen kedves látogatónk van. Az atya édesanyám elé sietett, aki kezet akart neki csókolni. – Nem, drága Regőczi mama – szabadkozott – hadd öleljem meg inkább. – Aztán elengedett minket, hogy kikísérhessük anyánkat az állomásra.

Édesanyám fáradt volt. Sokat gyalogolt, talán éjszakázott is. Vittük a kis csomagját, de szó alig akadt ajkunkra. – Bár csak ne jönné az a vonat – imádkoztam magamban, akkor édesanya visszajönne velünk és este nálunk maradhatna. De a fekete gőzmozdony könyörtelen pontossággal megérkezett. Imit tán keményebb fából faragták, de ő is könnyezett. Édesanya meg csak biztatott:

– Ne sírj Angyalkám, most május van, majd június, Péter-Pál, aztán jöhetsz megint haza és talán már nem is kell soha visszajönnöd az intézetbe, hiszen úgy hiányzol. Nálatok nélkül nem élet az élet. Most már csak kibírjátok, fel a fejfel! – Könnyein át is próbált mosolyogni. Addig integettünk utána, amíg csak egy kis fekete pötty látszott a vonatból. Szomorú szívvel ballagtunk vissza az intézetbe, mintha mély álomból ébrednénk. Csak a kis fehér kendőbe kötött elemózsia emlékeztetett a valóságra, édesanyánk szeretetére.

4. A katolicizmus honfoglalása

Gyermekkorom egyik kedves színfoltja volt a városligeti Feszty-körkép, a Magyarok bejövetele.

Szinte egész nap a Városligetben csatangoltam, ismertem annak minden zegét-zugát. Néha sikerült kikunyerálnom egy kis csónakot az öreg csónakos mestertől, akivel jóban voltam; el-elküldött egy-egy csomag dohányért. Én voltam a kapitány, Imi bátyám a matróz, és körülcsónakáztuk a Vajdahunyad Várát. Még horgonyt is vetettünk az árnyas kis szigetnél, ahol a szomorúfüzfa ágai vízbe merültek. Ez volt a legjobb pecázási hely. Az aranyos kis halak vidáman úszkáltak, de természetesen a kezdetleges, gombostűből készült horogra alig-alig akadtak. Korholtam is Imit, a matrózt, hogy nem elég ügyes. Kalóz kirándulásainkról legtöbbször üres kézzel tértünk vissza a pipáját pöfékelő öreg hajósmesterhez:

– Navigare necesse est – mormogta mindig a bajusza alatt. – Hajózni szükséges, fiúk, de nem mindig eredményes.

Legszívesebben mégis a vurstliba látogattunk el, ahol rengeteg látványosság akadt. Üres zsebbel nem sokra mentünk; csak a nagy Feszty-körképhez sikerült mindig becsúszni. Az idős pénztáros néni nagyon megkedvelt engem, talán azért, mert mindig hangosan köszöntöttem, hogy „kezét csókolom”. – „Na, Pityu, lódulj be, nézelődj a magyar múltrol, hogyan keveredtünk mi ide.”

Volt valami ünnepélyes hangulata ennek a nagy köralakú épületnek, ahol szinte átélhettük a magyarok bejövetelét a Vereckei hágón át. A feliratokat már kívülről ismertem. Mindig találtam valami újat és szépet; gyermek fantáziám meg is elevenítette az egyes jeleneteket. Érdekes, hogy nem Árpád apánk büszke alakja vagy a táltos fehér ló áldozata, hanem a nagyasszony bevonulása hatott rám a legerősebben. Címeres szarvú négy ökör vontatta a sátoros szekeret, amelynek közepén fenségesen, mintegy királyi trónon ült egyedül a nagyasszony; fenség, szépség, erő és báj sugárzott nemes alakjából. Csak a Szent Korona hiányzott homlokáról, de azt én odaképzelttem: ő a Magyarok Nagyasszonya, és nem Árpád, hanem ő a nagy hódító. Csodálatos, hogy a Szűzanya oly nagyon összeforrott a magyar történelemmel, hogy Szent István felajánlása nyomán övé lett a korona, az ország és a magyar nép.

Gyermekkorom egyik legszebb emléke a csodálatos körkép. Nagyon jó, hogy Ópusztaszeren újra felállították teljes szépségében, így a következő nemzedékek is megismerhetik általa a magyar történelem kezdetét.

Belgiumban láttam ugyan a Waterloo-i csata körképét Brüsszel mellett, de mi volt az ehhez viszonyítva? A *Honfoglalás* mégis csak a magyar történelem legnagyobb eseménye és valahogy ennek a körképnek az emléke egész életemben végigkísért. Mindig, ha sikerült valamit alkotnom, különösen a magyar közjó javára, honfoglalásnak tartottam.

Így Pestszenterzsébeten a romokból felépített árvaházam lett az első honfoglalásom. Ezt követte a váci Rákóczi tér temploma és árvaháza, amelyet éppen ötven éve, 1946-ban építettem, lelkes Sasfiókáimmal, a jó váci hívekkel és a fegyház rabjaival.

Azután jött a többi honfoglalás: Máriabesnyő, Domony, Domonyvölgy, Szalkszentmárton, Máriaremete, majd huszonöt éve a budai Kútvölgy. Ez igényelte a legnagyobb küzdelmet. Első fázisa volt az omladozó Mária-kápolna megszerzése, második a fa kápolna, majd ennek kitoldása, amelyet annyiszor akartak megakadályozni, lebontani, mégis sikerült háromszor bővítenem. Újabb honfoglalás volt a kőkápolna felépítése, amely mostani formájában uralná az egész vidéket, ha nem csúfoskodna mellette az az otromba, lapostetejű élelmiszerbolt, amely szinte belenyúlik a kápolna előterébe. De Gondviselés-

szerűen ezt is sikerült megszerezni – itt már az egész magyarság közreműködésével ment végbe az újabb honfoglalás.

Közben még Budán, a ciszterek birtokába került hatalmas intézményben is sikerült megvetnem a lábam. Ezt az épületet előtte a gyermeknevelő intézet birtokolta, százhusz állami gondozott gyermekkel. Nem kis küzdelemmel hét évvel ezelőtt egy szép kis kápolnát létesítettem, ahol rendszeresen van szentmise és katolikus hitoktatás folyik. Ezt is mint honfoglalást könyvelem el, hiszen mindig a Sasfiókákért éltem és küzdöttem, és Törökbálinton is két otthonban megalapoztam a Sasi életet.

Most pedig készítjük erőinket, mindent összpontosítva arra, hogy az 1100. honfoglalási év jubileumában megtörténjék itt, a Kútvölgyben a katolicizmus és a Mária-tisztelet nagy honfoglalása, amely uralná az egész vidéket, szemben, a Országházával, fölöttünk a bércekkel, erdőkkel koszorúzott budai hegyekkel, hogy mint egy világítótorony, éjjel-nappal fényt sugározzon az az örökimádó engesztelő szentély, amely az egész fővárosra, egész Magyarországra, sőt a világban szétszóródott magyarságra ontaná a szeretet, az egység, a megbékélés fényét, Boldogasszonyunk, a magyar szentek, Mindszenty bíboros és nagyjaink emlékét felelevenítve. Legyen ez a kis ország a *Pannonia Sacra*, hatalmas fényjel a második évezred küszöbén, amely mindenkor jelezze az utat az Örök Haza felé.

5. Az első árváim Flandriában

80. születésnapomra adta át egy kedves orvosnő ezt a köszöntőt:

Forrás, kis kút, omladozó régi lak,
Elárvult, elfelejtett, furcsa kőfalak.
Csak Mária jár ide, kedves régi kútjánál időz egy keveset,
S a szél ejt ölébe időnként egy-egy bús, könnyörgő levelet.

Vén gesztenyefa – hú barát, féltőn borul fölé,
Ezerujjú szél játszik lombhangszeren.
Fehér gyertyái magasba törnek,
Mária imáit emelik az égnek.
S gyermekei, az árva gesztenyék
Szőnyeget terítenek a Szűz lába elé.

25 éve tévedt erre egy vándor – felemelt egy gesztenyét,
És játékos, tiszta gyermeki szemében
Szövődni kezdett egy álom ismét.

Lassan körbefordult hitének fénysugarában,
Emelkedtek a márvány stációk,
Csobogni kezdett a víz Mária kútjában.
Gerendák emelkedtek, hogy tetővé kulcsolódjanak össze
az imára gyűltek feje felett,
Mindszenty bíboros szelíd tekintete biztatta őket.

Kövek gördültek Máriaremetéről,
A Lourdes-i barlang falának,
Hajlékot adva Máriának.

Ma Ferenc és Antal madarai isznak a kút vizéből,
Az idelátogató Mária mosolya játszik a színes ablaktáblákon.
A megdicsőülés arany fényébe vonja
A kápolna körül guggoló őszülő tájat
és az öreg vándor hófehér haját.

Az orvosnő jelezte, hogy meghívták Flandria fővárosába, Bruggebe orvoskonferenciára és több napra marad ott. Jómagam tíz évet töltöttem Flandriában és nagyon szerettem ezt az ősrégi várost, amelyet észak Velencjének neveznek.

Az *Isten vándora* című könyvemben írok arról a négy kis árva magyar gyermekről, akiket – mint seminarista – Flandria fővárosában, Bruggeben vettem pártfogásomba. Hiszen háború volt, német megszállás és egy nagylelkű, jómódú flamand kisasszony fogadta be őket, de idős lévén, már nem tudott róluk kellőképpen gondoskodni. Akkoriban pedig a németektől kifosztott városban pénzért sem lehetett élelemhez jutni. Minden szabad időmet arra fordítottam, hogy kerékpáron bejártam a vidéket és élelmiszert koldultam árváimnak.

Fáradozásomnak meglett az eredménye: a négy soványka kis magyar szépen erősödött, fejlődött. Három éven át gondoskodtam róluk és amikor, mint felszentelt pap hazaindultam

Magyarországra, fájó volt a búcsúzás. További ellátásukat is megszerveztem, így sikerült átvészelnük a háborús időket. Itthonról is rendszeresen tartottam velük a kapcsolatot.

A legidősebb leányka, Mária missziós rendbe vonult és Afrikába került. Nusikát egy flamand plébános fogadta magához, Jánoska pedig – mint kertész – jól boldogult. Magdival leveleztem leginkább, aki férjhez ment a Salvator székesegyház sekrestyéjéhez. Két fiacskája is született: Márk és Lukács. Magdi mindig boldogan újságolta, hogy fiai milyen szépen növekednek, milyen jó tanulók. Már sokszor elolvasták Flandriában megjelent könyveimet és rajonganak a Sasfiókákért és ők is azok akarnak lenni. Megtanulták kívülről a Sasfiókák törvényeit, minden nap ministrálnak a székesegyházban és áldozáshoz is járulnak, este pedig a családdal közösen imádkozzák a rózsafüzért. „Természetesen elsősorban mindig az Atyáért – írta Magdi – a Saskirályért ajánlják fel imáikat. Én pedig mindig azért imádkozom, hogy bárcsak hivatásuk legyen és ebben is követhessék ideáljukat, a Saskirályt.”

Egyszer boldogan újságolta, hogy fiai, akik már gimnazisták, továbbra is a Sasfiókák módjára élnek és úgy néz ki, hogy mindkét fiú pap lesz, mert a Saskirály nyomdokait akarják követni.

Boldogan olvastam e sorokat. Leveleimben buzdítottam is őket, hogy tartsanak ki hivatásukban, hiszen olyan nagy szükség van áldozatos lelkű papokra. Miután a fiúk szemináriumba vonultak, rendszeresen írtam nekik.

Amikor végre útlevelhez jutottam, Bruggeben a repülőtéren várt mind a négy árvám, Máriával az élen, akit hazaengedtek Afrikából, hogy ott legyen fogadtatásomon. Magdi pedig két seminarista fiával jött elém. Szép, délceg fiúk voltak: Márk és Lukács, nem győztem őket csodálni, amíg Magdival együtt szívemre öleltem őket. Nagy szeretettel hívtak pappá szentelésükre. Magdi boldogan fűzte hozzá: – „Én is ott voltam ám Atya pappá szentelésénél.” – Meghatódva bólogattam: – „Remélem ott lehetek”. Ám sajnos erre nem kerülhetett sor, mert előbb kellett hazajönnöm, a Kútvölgyi engesztelő kegyhely építése miatt.

Milyen csodálatosak a Gondviselés útjai! Az én négy első árvám gondozása adott indítást nekem, hogy Belgiából felszentelt papként hazaérkezve, azonnal hozzáfogjak az árva, elhagyott gyermekek gondozásához! A háború akkor érte el Magyarországot, német, majd orosz megszállással. Hálát rebegek a Gondviselésnek: Isten megfizet minden fáradozásomért!

6. Váci templomépítésem

1945. szeptember 8-án Pestszenterzsébetről Vácra költöztünk az első Sasfiókáimmal, mint egy kis menekült vándorcsoport, mindenféle csomaggal. Ez volt minden holmink, így vonultunk végig a főutcán. Az emberek csodálkozva nézték ezt a rongyos kis csapatot, kopott reverendás fiatal paptól vezetve. Elhaladtunk a nagy szürke váci fegyház mellett; még az őrtálló fegyőr is gyanúsán méregetett bennünket, amikor megkérdeztük hol van a Rákóczi tér. Csak úgy félvállról mondta:

– Ott, a kőkapun túl, jobbra.

– Na, most már itt vagyunk – mondtam vidáman. Átviharoztunk a Diadal-kapun, amelyet még Migazzi püspök építtetett Mária Terézia fogadtatására. Már láttuk is a hatalmas fák hívogató lombjai között a nagy, sárga épületet.

– Hajrá Sasik – kiáltottam boldogan –, helyben vagyunk. – Bár eléggé fáradtak voltunk, olyan versenyfutás kezdődött, hogy a csomagok jobbra-balra repültek. Mindenki első akart lenni. De ezt én már nem hagyom! Az első fánál letettem a bőröndömet, s olyan vágatába kezdtem, hogy elsőnek érkeztem a félig tárt kapuhoz. Megálltam és kitárt karokkal, szinte fuldokolva a nagy futástól öleltem magamhoz az én lihegő, kipirosodott Sasfiókáimat.

Amikor már kissé kifújtuk magunkat, így szóltam:

– Most szépen összeszeditek a holmikat, sorba álltok, a Sasi indulóval vonulunk be a mi otthonunkba. – Közben már többen összeverődtek és meghatódva szemlélték, hogyan vesszük birtokunkba vidám énekkel a Sasi otthont, amely egyelőre siralmas állapotban volt. Középen a falon egy nagy Sztálin-kép éktelenkedett, ezt azonnal letéptem és egy nagy keresztet rajzoltam helyébe. Füstös falak, üveg nélkül tátongó ablakok, az ajtónak is csak fél szárnya volt, az egyetlen bútordarab egy nagy konyhaasztal, erre raktuk rá minden csomagunkat.

Ám hamarosan otthonosan hangulatos lett minden. Megindult a búcsújárás: innen is, onnan is hoztak egy-egy széket, padot, meleg levest, főzeléket, pogácsát, süteményt. Vidám csevegés, gyermekkacaj, örvendező megjegyzések. Ahogy egyre jobban megismerték a terepet a gyerekek, megállapították, hogy mennyivel jobb itt, mint Pestszenterzsébeten volt. Amikor egy kocsiforduló a ház elé, megpakolva szalmával, lett nagy öröm: megvannak a fekhelyek! Igen, a jó kisváciak befogadtak, szívükbe zártak bennünket: otthon éreztük magunkat.

Teltek-múltak a napok, hetek, hónapok, egyre jobban berendezkedtünk, de egyre több árva gyermekkel is gyarapodtunk. Háborús idő volt, Vácra még nyüzsgöttek az orosz megszálló katonák, senki nem érezte magát biztonságban – de mi annál jobban. Hozzánk csak hozni lehetett, de elvinni, ugyan mit?

Minden reggel a nagy konyhaasztalon – az lett az oltár – miséztem. Este pedig ott tartottam a rózsafüzért, szentségi litániával. De hol legyen napközben a Legméltóságosabb Oltáriszentség? Jött egy mentő gondolat, biztosan a Szentlélek sugallta. Egy kőhajításnyira volt a nagy fegyház, amelynek közepén egy szép templom állt. Akkor még, 1945-ben nem volt vallásüldözés.

Merészen beállítottam a fegyház parancsnokához, akiről megtudtam, hogy gyakorló katolikus. Különben is illett nála tisztelegnem. Nagyon kedvesen fogadott, már hallott rólam és a gyermekeimről. Feleségét is bemutatta, virgonc gyerekektől körülvéve. Bátran előadtam kérésemet:

– Itt vagyok, ebben a nagy óvodában, ahol szinte semmi berendezés nincs, csak amit a hívek sebtében összehordtak. Nincs oltárunk, én pedig minden nap misézek, sőt szentségi litániát is tartok. Arra kérnék engedélyt, hogy minden nap a reggeli szentmise után

behozhassam az Oltáriszentséget a fegyház templomába és ott méltó helyen, az oltárszekrényben helyezhessem el.

– Ennek semmi akadályja – mondta mosolyogva a parancsnok. Közbeszólt a felesége is: – De hát mással is segíthetnénk. Vannak itt padok, asztalok, székek, vaságyak, szalmazsákok, sőt a sekrestyében egy fa oltár, hát miért ne adhatnánk oda?

– Igazad van – mondta a parancsnok. – Lám, az asszonyok mennyivel praktikusabbak, erre nem is gondoltam. Még ma délután átküldök mindent, amit nélkülözni tudunk, csak egy átvételi elismervényt kell aláírni.

Kis híján a nyakába ugrottam a kedves parancsnoknak, a feleségének pedig kezecskölve köszöntem meg jóságát, egyben meg is hívtam őket, hogy vasárnaponként jöjjenek hozzánk szentmisére.

– Nem is rossz gondolat – lelkendezett a parancsnok felesége –, gyermekeimnek is kedvesebb lesz ott misét hallgatni, mint itt, a fegyencek között.

A parancsnok lekísért a templomba, ahol a pislogó örökmécses jelezte, hogy még itt, a fegyház rideg falai között is helyet talált magának az örök Szeretet.

Szinte repültem haza Sasfiókáimhoz. Minden lomot kirámoltunk és nagytakarítást tartottunk. Délután pedig megérkezett a parancsnok bőkezű adománya. Legjobban a fa oltárnak örültem, de az asztaloknak és a padoknak is, mert elsősorban kápolnának kellett itt lennie, a hívek számára.

A nagy termet átalakítottuk: egyrészt kápolnának, másrészt ebédlőnek és tanulóteremnek. A többi helyiségben állítottuk fel a vaságyakat, a szalmazsákok pedig felkerültek a padlásra – itt is ideiglenes hálóhelyiség lett.

Vasárnap ünnepélyes szentmisét tartottam, a kisváci hívek nagy örömeire. A fegyház parancsnoka is megjelent családjával, sőt a fegyőrök is családjukkal, hiszen a legtöbben ott, a környéken laktak. Egy talpalatnyi hely sem maradt üresen. A szentbeszédben elmondtam azt is, hogy a püspök engem azért helyezett ide, hogy itt templomot építsek.

Mise után a fegyház parancsnoka félrehívott, ellátott egy-két jó tanáccsal, hogyan próbáljak ingyen hozzájutni építési anyagokhoz. Felajánlotta, hogyha elkezdjük az építkezést, minden nap átküld kilenc kőműves fegyencet. Csak a kisváci fegyőrökkel kell megbeszélni, hogy szabad idejükben vállalják a felügyeletet. Az örök azonnal ígent mondtak. Így hozzáfogtunk – anélkül, hogy lett volna elfogadott tervrajzunk vagy építési engedélyünk tervünk kivitelezéséhez.

Minden szabad időnkét az építkezésen töltöttük, de közben a gyerekeknek iskolába is kellett járni. A váci hívek közül sokan vállalták az önkéntes, ingyenes munkát is. Szépen emelkedtek a falak. Már szeptember 8-án felszentelte a püspök atya az új templomot. Egyúttal leraktuk az árvaház alapkövét is.

Egy kínos eset zavarta meg árvaházunk építkezését. Az egyik este feldúltan rohant be hozzánk a fegyőr, aki aznap ügyelt a fegyencekre az építkezésnél.

– Tisztelendő atya, végem van – mondta, szinte zokogva. – Az egyik rab megszökött. A létszám átadásakor hiányzott. Most mi lesz velem? lefokoznak, sőt el is bocsáthatnak.

– Tud már erről a parancsnok úr? – kérdeztem.

– Hála Istennek nem, szabadságon van családjával. A helyettese nagyon rendes ember, még nem rendelte el a riadót. Ő küldött, hogy nézzünk körül, szerinte itt rejtőzködik a szökevény. De mindez a legnagyobb titokban történjen – kérlelt a jó fegyőr.

Természetesen nem találtunk sehol semmit. A Sasikkal este külön imádkoztunk „egy nagy szándékért”. Én még ottmaradtam a kápolnában imádkozni.

Már éjfél felé járt az idő, amikor gyanús zajt hallottam a padlás felől. Zseblámpámmal azonnal felkúsztam a falépcsőkön. Azonnal észrevettem a szökött rabot, aki négykézláb kúszott a lépcső felé. Megszólítottam:

– Józsi, gyere ide.

Hosszú hallgatás, kínos csend.

– Józsi fiam, ne tégy butaságot, gyere ide szépen, beszéljünk.

Lassan megmozdult, odakúszott hozzám és szinte sírva könyörgött: – Atya, ne áruljon el! Adjon egypár ruhadarabot, mert a fegyencöltözetben nem menekülhetek. Mennem kell, nem bírom ezt a fegyencéleket, szegény édesanyám vár rám! – kesergett.

– Nézd Józsi fiam, ez nagy ostobaság, előbb-utóbb elfognak és még egypár évet rád sóznak. Aztán, nézd, nem sajnálsz bennünket? Ha ez kitudódik, több fegyencet nem kapunk, pedig ti vagytok itt a legjobb munkaerő. Árvaházat építünk, mi lesz az árvákkal? Hiszen tudom, hogy te is félárva vagy!

– De most már ügyis késő – motyogta a rab.

– Nincs késő Józsi – ráztam meg a vállát – még nem riadóztattak. Ha most szépen visszajössz velem, hidd el, elsimítok mindent, nem kapsz új ítéletet, azt garantálom. Gyere le velem a konyhába, biztosan éhes vagy. – Közben elszalasztottam egy sasit a fegyőrért. – Szépen visszamegyünk, meglátod, minden jó lesz. Mindent helyrehozatsz, édesanyádat is meglátogatom. – Talán ez volt a legdöntőbb érv, mert csak úgy potyogtak a könnyei.

A konyhában volt egy kis paprikáskrumpli, nagy darab kolbászt is szeltem neki, kenyérral. Amíg lassan eszegetett, megérkezett a fegyőr. Azt sem tudta, sírjon-e vagy örüljön, amikor meglátta a falatozó fegyencet. Józsi is megnyugodott, de legjobban a fegyőr örült, én pedig hálát adtam az Isteni Gondviselésnek, különösen másnap reggel, amikor legnagyobb csodálkozásomra Józsi is megjelent az építkezésnél, mintha mi sem történt volna, szorgalmasan dolgozott és amikor délben egy cigarettával megkínáltam, elkapta a kezem és hálásan megszorította.

Teltek-múltak az évek. Árvaházam gyorsan felépült és már kétszáznegyven vidám Sasfióka lelt otthonra falai között, amikor – mint villámcsapás jött a hír, hogy Mindszenty József bíboros hercegrímás atyánkat letartóztatták. Különösen fájó volt ez számomra, hiszen ő nagyon szerette, pártfogolta a Sasfiókákat. Kétszer is volt nálunk Vácott, egyszer pedig mi kerestük fel őt Budavári palotájában. De ez már búcsúzkodás volt, hiszen tornyosultak a vészfellegek felettünk. Őt letartóztatták, az összes katolikus iskolát, intézetet államosították. Mi még egy évet nagy nehezen kihúztunk, mert otthonunk belga védnökség alatt állt. De 1949 őszén bennünket is feloszlattak, engem pedig letartóztattak. Nem az Andrássy út 60. pribékjeinek bánásmódja, sem a négy évig tartó raboskodás fáj nekem, hanem az én árva sasfiókáim sorsa, akik mindenfelé szétszóródtak.

Amikor 1953 őszén váratlanul szabadultam, az állt a szabadulólevelemben, hogy „Vác és a Váci Járás területéről örökre kitiltva”.

1990-ben nagy meglepetés ért: a váci polgármester küldöttsége megkövetett a városukban ért sérelmekért és díszoklevelet nyújtott mintegy megsemmisítve, hogy ki vagyok tiltva Vácról, sőt bármikor visszavárnak.

1992 augusztusában pedig engem választottak meg a rendszerváltás utáni első díszpolgárnak. Az ünnepségre augusztus 20-án, a székesegyház előtti téren, a Szent István szobornál került sor. A polgármester beszédében kiemelte, hogy azokban a nehéz időkben Vác legelső árvaházát én létesítettem. – Nem is annyira az árvaház és a templom építése, hanem az a nagy érdeme Regőczy atyának – mondta –, hogy azokban az időkben az elhagyott, csavargó, kisémmizett árva gyermekek lelkében építette Isten templomát.

Válaszomban elmondtam, hogy büszke vagyok a díszpolgárságra, mert Vác címere a Boldogságos Szűz Mária, az Isteni Kiseddel a karján. Azért pedig hálás vagyok az Isteni Gondviselésnek, hogy elsősorban a gyermekek lelkében építhettem és amíg csak élek, mindig szeretnék újból és újból templomokat építeni.

Az ünnepség után Katona István püspök atya szeretettel ölelt magához és kedvesen előadta kérését: – Hogyha már a város visszahívott téged és díszpolgárává tett, én is

szeretnék visszahívni egy szerény, de nagyon lényeges lelkesi szolgálatra: legyél a Fegyház lelkesze. Vállalod? – Gondolkodás nélkül ezt válaszoltam. – Igen, készen vagyok, hogy most úgy építsek templomot, mint a fegyház lelkesze; a rabok lelkében próbáljam újjáépíteni az összedőlt templomokat.

Amikor pedig a püspök atya bemutatott a Fegyház parancsnokának és a fegyenceknek, meghatódva szólítottam meg a rabokat:

– Szeretett rabtársaim! Jómagam is hat évet töltöttem különböző börtönökben, így nagyon jól megértelek benneteket. Azért is különösen hálás vagyok az Isteni Gondviselésnek, hogy a váci börtönnek lehetek a katolikus lelkesze, mert bármilyen különösen hangzik, nagyon hálás vagyok a Fegyháznak. Hiszen amikor 1945-ben Péteri József püspök atya ide helyezett, hogy innen egy kőhajításnyira templomot építsek, akkor én nemcsak egy templomot, de egy árvaházat is létesítettem. És hogy ez megvalósult, azt sokban a Fegyháznak köszönhetem, mert annak parancsnoka és rabjai mindenben készséggel voltak segítségemre, így gyorsan felemelkedett Isten temploma és az emeletes árvaház, amelyben kétszáznegyven árva, elhagyott gyermek nyert otthont, akiket Sasfiókáknak neveztem.

Most, sok szenvedés, megpróbáltatás után visszahívott Vác, ahonnan majd negyven évig ki voltam tiltva. Most szeretnék újra építeni, hogy Isten templomait emeljem a ti lelketekben. Bízom abban, hogy Isten kegyelmével, a Szűzanya segítségével és a ti közreműködéstelekkel ez sikerülni fog.

Dörgő taps volt a válasz. Egyik tiszt megjegyezte: – „Ekkora tapsot még senki nem kapott itt”.

Én pedig betértem az ötven évvel ezelőtt épült kisváci kápolnába, köszönetet rebegettem, hogy visszahívott Vác, azaz az Isteni Gondviselés, amely sokszor görbe utakon, nagy kerülőkön, de végül mégis célra vezet és mindig csak visszahív; az újrakezdésre.

Adj Uram erőt és lendületet mindig erre az újrakezdésre, amíg vissza nem hívsz az Örök Hazába, ahonnan több visszahívás nem lesz, mert ott lesz az örök kezdet.

7. A szeretet egyenruhája

Sok év után felkerestem a régi kápolnákat Vácon, hogy egy kicsit imádkozgassak ott. A freskók kicsit megfakultak, de a sok sasfióka oly kedvesen tekintett rám a falmezőkről... Két öreg néni szólított meg:

– Regőczi atya! – jaj de rég láttuk! – s kedvesen átöleltek. – Olvassuk ám a könyvét! Nem írt le ám mindent! Emlékszik atya, mennyit varrogattuk mi itt a sasfiókák ruháit?

Hogyne emlékeztem volna! Ez volt egyik legnagyobb gondom az 1945–46-os években. Hiszen a hozzám került kis utcagyerekek rongyos ruhákban, sokszor mezítláb tértek be hozzám. Egyre többen lettek, s legnagyobb gond akkor az öltöztetésük volt. Összekoldultam régi katonaköpenyeket, pokrócokat, sőt még a fegyházba is betértem az igazgatóhoz, aki adott is több kiselejtezett daróc rabruhát és bakancsokat. Azután a jó nénikkel megvarrattuk a kabátkákat, nadrágokat.

Bizony, tarka-barka ruhákba öltöztettük a sasfiókákat és nagy bakancsokban trappoltak az utcán. Én mindig magyarázgattam nekik:

– Nem a ruha teszi az embert; a lelketek legyen a kegyelem szépségébe öltöztetve, egyenruhátok pedig legyen a szeretet! A szeretet a legtesthezállóbb ruha, az a legdivatosabb; mindig időszerű, mindig szép és vonzó! Ha szeretetbe öltözködtök, higgyétek el, ti lesztek Vácon a legszebb gyerekek. Mindenki titeket fog csodálni. Szt. Pál apostol is ezt írta: „Öltözködjétek Krisztus Jézusba”. Jézus pedig a szeretet.

Annyiszor elmondtam én ezt az én sasfiókáimnak, hogy komolyan is vették; mosolyogva, vidáman trappoltak a nagy bakancsokban, feszítettek az össze-vissza tarka ruhákban. A jó váciak pedig nem nevelték ki őket; kedvesen mosolyogtak rájuk. Ők pedig énekelve vonultak a váci utcákon, mert tudatában voltak annak, hogy „szeretet a ruhájuk”, és a szeretet egyenruhája a legszebb, a legvonzóbb, legragyogóbb öltözet.

8. A La Salette-i számárka

A franciaországi La Salette-i Mária-jelenésekről többször hallottam. Két szegény gyermeknek jelent meg a Szűzanya, szomorkodva a sok gonoszság és bűn felett, amellyel az emberek a Jóságos Istent bántják. Sasfiókáimmal sokszor megemlékeztünk a La Salette-i Máriáról.

Két pásztor gyermek, a 11 éves Maximin Giraud fiúcska és a 15 éves Melanie Calvat leányka egy őszi napon, 1846. szeptember 19-én teheneiket legeltették, a forrásnál egy kis csacsival játszadoztak. Délben megszólalt a falu harangja, elimádkozták az Úrangyalát és a forrás közelében leheveredtek a fűre. Felfigyeltek egy fényes gömbre, amely egyre közeledett és nagyobbodott, majd kibontakozott belőle egy szomorú, ülő szép hölgy, aki az arcát a kezébe rejti. A gyermekek először megijedtek, de a szép hölgy felállt, könnyezve magához intette őket: – Ne féljete! – biztatja a gyerekeket –, fontos üzenetet kívánok nektek átadni. – A két gyermek a szépséges, szomorú dámával együtt imádkozik a bűnösökért. Később a Szűzanya egy Szabályzatot is adott, amely nagyon komoly engesztelő életre hívja azokat, akik készek a Szűzanya tanácsait követni.

Ezek a jelenések többször megismétlődtek és csakhamar híre ment az egész környéken. Rengetegen jöttek imádkozni és engesztelni. A jelenés helyét most a bánkódó Szűzanya és a két gyermek szobrai jelölik.

Ha fel kellett mennem Vácról Budapestre, mindig elkísért egy-két Sasfióka kerékpáron. Egyik szép őszi napon beszerző körútra mentünk, mert annyi mindenre volt szükségünk árva házuk építéséhez. Milyen csodálatos a Gondviselés! A Városligeten átkarikázva egy csacsi-fogattal találkoztunk. Egy jóképű fiatalember nógatta a csacsiját: – „Mozog már te laszaletti!” – biztatta kedélyesen. A kis csacsi el is kezdett kocogni, mi melléje szegődtünk. Nagyon fúrta az oldalát a „laszaletti” csacsi. Még ilyet sem hallottam.

Kisvártatva megállt a csacsifogat egy vízikútnál. A fiatalember leugrott a kis kocsiról, és egy vödört előhalászva ment a kúthoz. Mi is leszálltunk acélparipáinkról, hiszen már alaposan megszomjajztunk. A Sasik körülvették a kedves szürke csacsit, amelynek hátán nagy fekete kereszt jelezte kiváltságos szerepét az Úr Jézus tiszteletében. Ezt el is magyaráztam a Sasiknak, akik nem győzték simogatni, kedveskedni neki. Még jó lóherés fűvet is téptek neki, mosolyogva, kacagva biztatták, hogy csak egyen. A füles nem is kérte magát.

Közben én szóba elegyedtem a csacsi gazdájával:

– Ez a csacsi tényleg La Salette-i?

– Azt nem gondolnám – mondta a fiú mosolyogva –, de nagy kincs számunkra, hiszen sehol sem lehet fuvart kapni. Mi egy kis társaság vagyunk, olyanok, akik elköteleztük magunkat a La Salette-i Boldogasszonynak. Éppen nagy bajban voltunk – mondta a fiú – költözködnünk kellett, de hát hogyan? Kértük is a La Salette-i Boldogasszonyt, segítsen; és lám, máris egy öreg házaspár reánk bízta csacsifogatát! A költözködés végén vissza akartuk adni nekik, de ők csak erősködtek: „Maradjon nálatok, ha szükség lesz fogatra, akkor szólunk.” Ezért maradt rajta a név a csacsin: laszaletti számárka. Gondolom – fűzte hozzá még nevetve a kedves János testvér, aki közben bemutatkozott –, hogy még tán La Salette-be is eljutunk vele egyszer, mert mindnyájan oda készülünk, ott szeretnénk letelepedni, a kegyhelyen.

Közben újra nekiindultunk. János testvérnek elmondtam a Sasfiókák küzdelmeit, hogy mi is építkezünk, éppen beszerző úton vagyunk, milyen jó lenne nekünk is egy ilyen csacsifogat. János testvér elnevette magát:

– Én máris odaadnám a mi kis csacsinkat, de nem tudom, mit szólna hozzá a többi testvér. De ha egyszer Budára látogattok, megadom a címet, jöjjetek el a volt Páger-villába, mi most ott tanyázunk. Ott akár meg is szállhattok. Van egy szép kápolnánk is, de jó lenne, ha miséznel nekünk! – Meg is állapotunk, hogy rövidesen meglátogatjuk a laszaletti csacsikát, amely okos szemével szinte kacsintgatott reánk. Úgy látszik, tetszett neki a Sasik társasága. Amikor pedig elköszöntünk János testvértől, hangosan iá-zott.

Teltek-múltak a napok, a hetek, én már meg is feledkeztem a csacsiról, de a Sasik nem. Nagyon is számon tartották, egyre jobban biztattak, hogy látogassuk meg a laszaletti számárkát. Így aztán egy szép napon sikerült vagy harminc Sasival egy üres teherkocsira felkapaszkodnunk. Budán rátaláltunk a Páger-villára, ahol a fiatal szeminaristákból álló társaság igen kedvesen fogadott bennünket. A Sasikat természetesen a laszaletti számárka érdekelte. Azonnal összebarátkoztak velem, simogatták, dédelgették. Közben elbeszélgettem a La Salette-i testvérekkel. Már elhatározták, hogy hamarosan útnak indulnak. Hogy és mint, azt még maguk sem tudják, de a La Salette-i Szűzanya biztosan segíteni fogja őket. Itt lassan felszámolnak mindent, amit nem tudnak magukkal vinni, azt szívesen nekünk ajándékozzák. – A csacsit is? – kérdeztem. – Azt előbb megkérdezzük a kedves öreg házaspártól, de ha megmondjuk, hogy milyen nemes célt szolgálna a laszaletti számárka, biztosan megkapjátok. – Amikor ezt a Sasiknak elmondtam, örömrivalgásban törtek ki, ölelték, csókolták a kedves fülest, aki nem értette a sasik nagy örömét, de vidám iá-zásba kezdett.

A testvérek kérésére szentmisét mutattam be, kérve, hogy eljuthassanak La Salette-be vagy akár Rómába is. A Sasik pedig azért fohászkodtak, hogy mienk lehessen a laszaletti csacsi.

Sasfiókáim nagy ölelkezéssel búcsúzkodtak a csacsitól, aki – mint egy jó pajtás – füleivel integetett nekik. Amikor a testvéreknek áldásomat adtam, megígérték, hogy majd értesítenek, ha mehetünk a laszaletti csacsiért.

A Sasik egyre lesték a levelet, amely csak nem akart jönni, csak amikor lehullott az első hó, jött egy rövid értesítés, hogy a jó öreg házaspár nekünk adja a csacsit fogatostól. A címet is megkaptuk, hova menjünk érte, ők már hetedhét országon túl lesznek, mire mi felérünk Budapestre.

Nagy volt az öröm a Sasik körében, de nem kis gondot okozott, hogyan hozzuk el a laszaletti csacsit. Tél volt és 30–40 km-es út állt előttünk, egész Budapesten át, nem is beszélve a zabráló oroszokról. De Toncsi, szemfüles mindenesünk, akit én még Belgiumból ismertem, majd onnan hazajövet hozzám szegődött, mindenre kapható volt. Ő vállalta, hogy elhozza a csacsifogatot. Egy-két nap alatt itt is lesz – ígérte. Nagyon örültünk Toncsi nagylelkű ajánlkozásának.

Egyből útnak is indult, felkapaszkodva az állomáson egy tehervonatra. A Sasik pedig lesték az országutat, felváltva várták a Hétkápolnánál a fogat érkezését. De teltek-múltak a napok, a laszaletti számárka csak nem érkezett. Már engem is kezdett nyugtalanítani a dolog, amikor egy homályos délutánon befut a két őrszem lihegve: „Jön Toncsi a laszaletti számárkával!” – Mindnyájan sietve mentünk a Hétkápolna felé, és már a hídnál láttuk kibontakozni az esti szürkületből a mi fogatunkat: fáradtan ballagtak az út közepén. Mi pedig nekiiramodtunk; – Hajrá Toncsi – kiáltoztak a Sasik –, hajrá kiscsacsi, csakhogy itt vagytok!

Körülfogtuk a kis fogatot, amely jól meg volt pakolva. Bizony, ezzel a nagy teherrel nem lehetett könnyű a kis laszaletti számárkának Vácra eljutni. De kárpótlásul annyi ölelést, simogatást kapott, hogy bár kicsit rekedten, de boldogan felházt. Toncsit pedig felkapták a Sasik, alig tudott szóhoz jutni, ölelték, csókolták. Röpködtek a kérdések: – Hol voltatok ilyen sokáig, minden nap úgy vártunk, csakhogy itt vagytok! Mi volt az úton? Biztosan éhesek, fáradtak vagytok.

Amikor Toncsi szóhoz jutott, elmondta, milyen kalandos volt az útjuk. Kétszer is lefűlelték őket az oroszok, de a kis csacsi kivágta magát: úgy nekiiramodott, hogy még be is

csapta az oroszokat. Egyszer gyorsan beiramodott egy nagy kapun, az oroszok pedig elrohantak mellette, nem vették észre. Természetesen egész nap lapulniuk kellett, csak éjjel folytathatták az utat. Bizony csoda, hogy egyáltalán megérkeztek. Toncsi egészen belesoványodott, mert ami kis ételmezt összekunyerált, azt mind a csacsinak adta, hogy legyen ereje folytatni az utat.

Toncsi lett a nap hőse és a laszaletti csacsinak a Toncsi nevet adták, bár én eleinte hevesen tiltakoztam, de beláttam, hogy Toncsi érdeme, hogy a kis csacsi megérkezett.

Leszedtük a rakományt; örömünkre sok pokróc, lepedő, törülköző, gyermekholmi és konyhafelszerelések kerültek elő a kocsiból.

Nagy becsülete lett Toncsinak, a Sasik meg egy kedves pajtással gazdagodtak: Toncsi számárkával, aki igen hasznos munkatársnak bizonyult. Cipelte az építési anyagokat, segített bevásárlásainkban, csak az oroszokkal nem volt megbékélve. Amikor egyszer egy orosz katona el akarta zsákmányolni, olyan hirtelen rántással rugaszkodott neki, hogy az orosz katona nagy lendülettel lerepült a kocsiról egy nagy tócsa közepébe és mire szitkozódva feltápázkodott, Toncsi már messze elvágatott, a Sasfiókák nagy derűjére.

Lehet – miután véletlenek nincsenek – hogy a La Salette-i Szűzanya ajándékozta nekünk ezt a kedves kis szamarat. Hiszen ő is nem egyszer vette igénybe a kedves, okos füles állatkáknak segítségét: a betlehemi szálláskeresésnél, az egyiptomi menekülésnél és Názáretbe való hazatérésnél. Szent Fia is egy számárka hátán vonult be Jeruzsálembe; ezt jelzi is a kereszt, amely ott díszleg minden számár hátán.

9. A két fáklya

*Az égből lassan hull a hó,
Mindent befed a fehér hó.
Jó anyánk minden pehely hó,
Sasik szívében ima lesz a hó.
Ave, Ave Mária, Ave Mária!*

Máriabesnyőn minden reggel felcsendült ez a kedves Mária-ének, amelyet én írtam Sasfiókáimnak. Ezt énekelték, amikor a rorate misékre siettünk a Máriabesnyői Kegyetemplomba. A hajnali misékre nem sokan jártak. A kegytemplom amúgy is kicsit messze, egyedül állt egy dombtetőn, mint egy vár. Még Grassalkovich gróf építtette és a Kapucinus rendet bízta meg gondozásával. Ekkoriban csak az öreg, fehér szakállú Lőrinc testvér képviselte a rendet. Többször mondta mosolyogva: – Csakhogy itt vagytok drága Sasfiókák, ha ti nem lennétek, nem is szolgálnám már ezt a világot.

A rorate után mindig betessékelt bennünket, didergő Sasfiókákat meleg szobájába, ahol vígan duruzsolt a kályha, rajta pedig teáskanna pőfékelt. A gőz meg-megemelgette az edény tetejét, s az szinte csilingelve csapódott vissza. Jó érzés volt Lőrinc testvér gondoskodó szeretetét érezni, hogy nem hagyott bennünket átfázva indulni az iskolába. Forró teával kínálgatott minket, amelybe még az ámpolnában maradt misebort is beleöntötte, s hozzá mindig valami finomságot is varázsolt.

– Kedves Lőrinc testvér, honnan varázsolja elő a Sasiknak ezeket a jó falatokat? – kérdeztem. A testvér titokzatosan megsimogatta hosszú ősz szakállát: – Én sem tudom, ez az angyalkák titka, majd odafent kiderül – azóta ő már biztosan otthonosan mozog a mennyországban.

Lőrinc testvér mindenről tudott, mind az egyházi, mind az állami hírforrások szálai eljutottak hozzá. Egyik nap aggodalmaskodva mondta nekem:

– Atya, nagyon rosszul áll az ügye. Tegnap itt volt Vácról a püspöki titkár és bizalmasan közölte velem, hogy az ÁVO állandóan figyelteti.

– Ez nem újság – legyintettem.

– De az Egyházügyi Hivatal még mindig atya ellen dolgozik – folytatta. – A Püspök atyát kényszeríteni fogják, hogy helyeztesse el innen, a Sasfiókákat is szélnek kell eresztetni.

Ez sem lepett meg, de a jó Lőrinc testvér egészen nekikeseredett.

– Szegény Sasik – motyogta –, és mi lesz akkor velem? Engem már csak a Sasik éltetnek. – Átöleltem a jó Lőrinc testvér vállát, akinek elcsuklott a hangja: – Jaj Istenem, Szűzanyám, mit tegyek?

Kinéztem az ablakon, a nagy fenyőfákat borzolta a szél. – Talán én egy-két Sasit el tudok bújtatni, ha Atyát elviszik – mondta, amíg élek, mindig lesz itt Máriabesnyőn egy kis zug a számkivetett „Sasi-királynak”, a sasik is számíthatnak mindig rám. – De jólesett akkor a hűséges öreg Lőrinc testvérnek irántunk megnyilatkozó szeretete.

Amit ő előre látott, hamarabb bekövetkezett, mintsem gondoltuk. Bizony, szétsodort bennünket az őszi szél. Lőrinc testvérral soha többé nem találkoztam. Később megtudtam, annyira szívére vette a Sasik mostoha sorsát, hogy szinte búskomorságba esett, amíg egy csendes estén életének gyenge lángját eloltotta az őszi szél.

Sok évre rá ellátogattam a máriabesnyői temetőbe, amely a domboldalon fekszik. Akkoriban nagy havazás volt; gróf Teleki sírját még csak megtaláltam, mert a nagy fűcserkész keresztfáján mindig lengett árvalányhaj. Fölötte a kapucinusok temetőjében annyira egybeolvadtak az egyforma sírok a magas hólepel alatt, hogy nem tudtam rábukkanni

Lőrinc testvér sírjára, így a kis havas gyopárkoszorúmat a nagy gróf keresztjére kötöztem. A hős nagy magyarnak és az ismeretlen öreg Lőrinc testvérnek ez bizonyára tetszett, hiszen ők mind a ketten húek voltak hitűkhöz, hazájukhoz és nagyon szerették a gyermekeket.

Itt, a máriabesnyői kegytemplomban ismerkedtem meg Mécs Lászlóval, a híres, legendás premontrei paptanárral és költővel, aki Lőrinc testvér jóvoltából itt húzódtott meg Máriabesnyőn, szinte számkivetésben egy családnál. Az idős papköltőnek tetszettek Sasfiókáim, gyakran felfigyelt lelkes énekekre. Én akkoriban készültem az ezüstmisémre. Ellátogatott hozzánk, hiszen a gyerekek között érezte magát igazán otthon. Gyakran beszélgettünk a szomorú magyar sorsú Mindszenty bíboros atyánkról, akit ő oly nagyon tisztelt és szeretett. „*Fáklya ő ebben a sötét magyar éjben*” – szokta mondani, verset is idézett, amelyet még 1946-ban írt:

Magyar bíboros 1946-ban

Soha ilyen bíbort, mint az egyház éke!
Szőtte a Golgota komor szövőszéke.
Szőni fogja, míg csak nem lesz világ vége:
mert víz-tűz, jó-rossz közt akkor lesz csak béke.

Minden zsarnokságnak vérengzés az érve,
Mióta ráömlött Isten fia vére,
az Egyház lelkére, élő szövetére,
mártírvértől szépül majd kétezer éve.

Népek találkáját, szent vérszerződését
szővi bíborra golgotás szövőszék,
mert bárhol ölik meg az igazság hősét:
Krisztus vérzik benne, övé a dicsőség!

Most egy egész ország került a keresztre,
amely ezer évig igazát kereste.
Benne Ő is vérzett, Krisztus titkos teste,
az Egyház bíborát sötétebbre festve.

Volt úgy, hogy a bíbor dísz lett, párás pompa,
ahogy arany dísz lett a Kereszt goromba
jelképe – de amikor egy világ dől romba,
hol a hit bíbora, ott a Katakomba.

E hősi bíborból szabta ki ajándékát
a kegyképen ruhádat az isteni szándék,
ebben állsz, mint kőgát, jégtörésre szánt ék,
s meg se pörköl gúny, gáncs, poklos tűzijáték.

Mit Jézus fületekbe súgott bent, titokban,
s mitől sátán bűvész műve összeroppan,
országromok ormán mondod hangszórókban,
s a magyar Jövendő magzat szíve dobban.

Bíboros úr, félünk! E hős kor pár korcsát
bőszíti bíborod, bátor férfi-orcád;
magyar szivárványok legeslegpirosát,
szövi fejed körül egy új mártíromság.

1946. január 31.

A vasárnap déli szentmiséket Mécs László tartotta a kegytemplomban, amely ilyenkor mindig megtelt. Tudta, hogy figyelik, minden szót mérlegelni kellett.

Szigorúan az Úr Jézus egyéniségét domborította ki, mint az emberiség legnagyobb jótévőjét, akinek a legcsodálatosabb a tanítása, minden idők emberéhez szól, aki merészen megmondta az igazságot a vele szemben áskálódóknak is és ugyanakkor szívébe zárt minden embert, legyen az bűnös, egyszerű vagy előkelő, ellenség vagy jóbarát.

A hősök hőse, a legelső, a legnagyobb vértanú, aki utolsó csepp vérének is kiontotta az emberiségért.

De miért nem beszélünk róla? Tette fel gyakran a kérdést. Miért hallgatjuk agyon? Miért nem állítjuk ifjúságunk, gyermekeink elé, mint a legmagasztosabb ideált? Erről miért nem beszélünk? Ha valakiről szépet hallunk vagy látunk, azt természetesen elmondjuk, arról természetesen beszélünk, továbbadjuk.

Lehet-e szentebb, lehet-e csodálatosabb és fenségesebb tanítás, mint Jézusé? Lehet-e az igazságot jobban megvallani, a szeretetről lebilincselőbben beszélni, mint ahogyan Ő beszélt hasonlataiban és példabeszédeiben az isteni szeretetről és jóságról. Hiszen az Úr Jézus egy-két szóval olyan szépen ecseteli a jövőt, amely reánk vár abban a csodálatos másvilágban.

Egyszer megemlítettem, hogy a Budavári Nagyboldogasszony-templomban tartom meg ezüstmisémet, Sasfióka papjaimmal együtt koncelebrálva, nem tudna-e eljönni?

– Én bujdosó vagyok – jegyezte meg –, nekem nem jó ilyen helyeken mutatkozni. Itt sem tudom, meddig túrnék meg. Kértek többen is, írjak verset az ezüstmisédre – mondta –, de én már letettem a lantot, különben is csak ártanék neked is, mert én ebbe a versbe is, mint Mindszentynek írt költeményembe, belesűríténem nemcsak egy papnak áldozatos életét, de az egész magyarság fájalmát és az árvák könnyeit is. – Szemében titokzatos fény lobogott. Ez maradt meg bennem: a magyarság fáklyája.

Rákövetkező vasárnap hiába vártuk a déli szentmisére, már nem jöhetett többet. Amikor megtudtam, hogy Pannonhalmára száműzték, a bencések kolostorába, vártam az alkalmat, hogy felkereshessem. Akkoriban jött két belga premontrei atya hozzám látogatóba. Rögtön az volt az első kérésem hozzájuk, hogy menjünk el Pannonhalmára és ők ott, mint belga rendtársai be tudnának jutni velem együtt hozzá. Nem kis fáradságomba került a bencés apátságon megszerezni az engedélyt, de kikötötték, hogy maximum tíz percre engednek be minket hozzá.

Így sikerült őt utoljára viszontlátnom. Szobájába besütött a nap, megvilágította azt a nagy festményt, amelyen könyveire támaszkodva áll a hófehér premontrei szerzetes ruhában, égszínkéék övvel a derekán. Valóban olyan, mint egy fáklya, amelyből fény, melegség sugárzik. Nagyon megváltozott, bár mosolyogva próbálta kihúzni magát. Székéből nehézkesen felkelve, kezet nyújtva jött felém.

– Hát mégis találkozunk? Erre sem gondoltam. Mi van a Sasfiókákkal? Máriabesnyői szép emlékeim... – messze kinézett az ablakon. Ezzel kapcsolatosan maga elé meredve, kissé megtört hangon a múltat idézte: – Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld.

Bemutattam neki a két belga rendtársát, tolmácsoltam köszöntésüket. Kedvesen mosolygott: – Meg sem kínálhatlak benneteket, mert ez nem az én otthonom. – Máris kopogtak kint az ajtón, mennünk kellett. Áldását akartam kérni, de ő magához ölelt. Még egyszer visszatekintettem az ajtóból. Szinte beleroskadt karosszékébe. A fáklya sorsa, hogy

lassan elégjen, de vannak fáklyák, amelyek sohasem fognak ellángolni, amelyek sohasem fognak elizzani, hanem örökké fénylenek és izzanak, mint a csillagok az örökkévalóság egén.

Az utóbbi évtizedeknek két ilyen fáklyája volt, fénylő csillagok a magyarság egén: Mindszenty József bíboros hercegprímás és Mécs László premontrei papköltőnk. Csodálatos hasonlatosság ez az ő életükben, hiszen sorstársak voltak, ismerve és átélve a magyarság tragédiáját. Megannyi meg nem értés, meghurcoltatás közepette hűek maradtak küldetésükhöz, féltő aggodalommal küzdöttek a magyarságért, az egyházért, az ifjúságért; elhallgattatva, de mégis helytállva tanúságot tettek az örök igazságról, mindegyikük a maga helyén. Az adott körülmények és lehetőségek közepette a végsőkig küzdöttek egy szent célért, a magyarság jövőjéért, hogy a magyar nép lehessen *Regnum Marianum*, Mária országa, *Pannonia Sacra*, Szent Magyarország!

Amiben hittek és reménykedtek, amiért annyi áldozatot hoztak; a magyar nép szabadságát nem érhatték meg, de áldozatos életükkel előkészítették azt. Most kellene, hogy újra bevilágítsák a körülöttünk növekvő homályt, mint két fáklya egybefonódó lángja, feloszlatni a hitetlenség sötétségét!

10. A mi Jeanne d'Arcunk

Kút völgyi Kápolnánk hátsó falán van egy olajfestmény, amelyet kedves barátom, Kemény László festőművész festett Szent Johannáról, páncélban, egyik kezében kard, a másikban zászló. Körülötte lángok, amely ennek a hős leánykának vértanú halálára utal, pedig Ő volt Franciaország felszabadítója az angol megszállóktól. S hogy Franciaország létezik, neki köszönhető, ezt így ismeri el a történelem és a franciák legnagyobb nemzeti hősként tisztelik. Az Orleans-i Szűz gyönyörű márványszobrát én is megcsodálhattam, amikor Lourdes-ba utaztunk. Mindig szimpatikus volt nekem is ennek a kedves francia pásztorleánynak az élete és egyénisége.

Csodálatos az Isteni Gondviselés, amely egy egyszerű fiatal leánykát választ terveinek megvalósításához!

Rajtam is egy Jeanne d'Arc segített, amikor a legnagyobb bajban voltam, hiszen álmaim, vágyaim, törekvéseim összetörték. A váci Sasfiókák gyermekotthonát lefoglalták, árváim szétszéledtek, engem bebörtönöztek, de nem tudtak megtörni. Törekvésem csak az maradt, ha szabadulok, újra kezdem.

Amikor négy év után szabadultam és Máriabesnyőn kaptam ideiglenes beosztást, azonnal hozzáfogtam, hogy összegyűjtsem szétszéledt Sasfiókáimat. Sőt, sikerült szereznem egy nagy családi házat, amelyet aztán ki is bővítettünk. Ám mindez nem kevés gonddal, bajjal járt. Anyagi segítségre sehonnan sem számíthattam, de néha-néha a jó falusiak hoztak egy kis elemőzsiát.

És ekkor jelent meg – nem lóháton, mint Jeanne d'Arc, de megmentőként, egy nagy Mercedes kocsival Belgiumból Helena, akit kezdettől fogva Lénának becéztünk. Ő olvasta kint, Belgiumban a könyvem, a „*Sasfiókák a viharban*”-t, amely szinte felhívás volt megsegítésünkre. Kocsijából annyi minden jó és hasznos került elő, hogy nem győztünk csodálkozni. Léna frissen toppant élém, mosolyogva ölelt át: „Flandria ajándéka” – mondta. De ő többet hozott, mint ezek az ajándékok: a szívét hozta, hogy bátorítson, fellelkesítsen bennünket.

Megtudtam, hogy sógora Szegeden egy lemezgyárat állított fel és azért mostanában többször is kell jönnie Magyarországra. Így sikerült kapcsolatot létesíteni belga jótevőimmel is, akik – megragadva az alkalmat – segítettek megoldani anyagi gondjaimat.

Miután sógora többször jött Magyarországra, Léna mindig nálunk ütött tanyát, egészen beleilleszkedve a Sasik egyszerű életébe. Mindenben segített, a Sasikat flamand énekekre tanította, játszott velük, főzött nekünk, együtt jártunk a szentmisére, együtt mondtuk a rózsafüzért hol magyarul, hol flamandul – vállalva minden kockázatot, hiszen idegenek abban az időben (1960-as évek) mind megfigyelés alatt álltak.

Természetesen megint utolért az ÁVO keze. A püspök hívatott. Léna mosolyogva kijelentette, hogy ő is jön velem. Egy tucatnyi Sasfiókéval, kerékpáron mentünk, kerülő utakon, mert én ki voltam tiltva Vácról.

Érdekes, hogy az akkori segédpüspök úrra milyen jó benyomást keltett a bátor flamand leányka, aki kijelentette, hogy ő a mi pártfogónk és kész mindent megtenni értünk.

A püspök atya elmondta, hogy felsőbb utasításra el kell hagynom Máriabesnyőt, fel kell számolni kis Sasi otthonomat –, pedig akkor már közel hatvan kis Sasfiókát neveltem, de ígéretet kaptam, hogy majd valahol a közelben kapok beosztást. Természetesen, hogy a Sasfiókákról hogyan tudok gondoskodni, az már rám tartozik. Egyelőre haladékot kaptam. Amikor elköszöntünk, a Püspök atya még áldását is adta, Léna pedig biztatott, hogy ne féljünk, majd megoldódik minden.

Nekem akkor még ott volt az Édesanyámtól örökölt máriaremete-i házam a park szélén, közel a kegytemplomhoz. Ez jelenleg üres volt. Léna ügyesen intézkedett: egyik vállalatától, amely az ő gépeiket szállította Szegedre, egy pótkocsis teherautót szerzett, amelyre mindent felpakoltunk. A Sasik egy része kerékpárral indult Remete felé, a többiek szinte begyömöszölték a bútorok közé és Léna humorával, kedvességével szinte vidámmá tette ezt a költözködést. Szerencsére kellemes meleg nyári idő volt. Estére a Sasfiókák mind összeverődtek és az első éjszaka ahogyan tudtunk, úgy helyezkedtünk el. Másnap nagy lelkesedéssel fogtunk a munkához, amelyet Léna irányított.

Tulajdonképpen ez volt az utolsó Sasi otthonom, amelyet természetesen bővíteni kellett, de Léna mindig a legkellőbb időben jelent meg, hogy segítséget nyújtson, biztasson abban a nagy bizonytalanságban. Ugyanis az ÁVO-sok újra jelentkeztek és sajnos fokozatosan csökkentenünk kellett a Sasik létszámát. Szerencsére a gyerekeket sikerült elhelyezni családoknál, a nálunk maradtak pedig megtalálták a módját, hogy ne nagyon mutatkozzanak – ehhez kitűnő védelmet nyújtott a nagy park a fáival.

Amikor sok herce-hurca után a püspök rövid időre Nógrádverőcére rendelt, akkor sikerült a Sasiknak Nógrádverőcén átmenetileg egy vikkendházat szerezni.

Aztán a püspök atya Szeged mellé, Tápéra akart helyezni. Léna azzal vigasztalt, hogy az közel van Szegedhez – de mi lesz az én Sasfiókáimmal? Ám a püspök atya gondviselészerűen meggondolta magát és Szalkszentmártonra helyezett, hogy ott építsek templomot, mert csak egy vályogházuk volt ott a híveknek. Az építési engedély egy évre szólt, ebből fél év már lejárt. Akiket eddig odaküldött, nem tudtak boldogulni.

Ez aztán nekem való megoldás volt! Amikor Léna megtudta, ő is biztatott, hogy milyen jó lesz. Ők ingyen szállítottak nekünk az építkezéshez sok-sok anyagot. A hívek szeretettel fogadták Sasfiókáimat, és mindnyájan összefogtunk az építkezésnél. Léna kijelentette, úgy intézi, hogy akár egy hónapot is velünk maradhasson. Ez is nagy lendületet adott, nemcsak a Sasiknak, de a híveknek is, akik felbuzdultak Jeanne d'Arcunk példáján. Léna minden nap ott volt az ideiglenes kápolnában a szentmisén, a Sasfiókákkal együtt járult a szentáldozáshoz, hogy azután lelkesen dolgozzon. Így épült a kápolna, és idő előtt el is készült.

A kápolna felszentelése után a mi Jeanne d'Arcunk azzal lepett meg, hogy két autóval toppant be hozzánk. Az egyiket ő, a másikat nővére, Eszter vezette.

– Nincs mese, most én parancsolok – szigorúskodott Léna –, hiszen agyondolgoztatok magatokat, hogy néztek ki? Gyerünk le a Balatonhoz, Révfülöpre, legalább egy hétre, a régi Sasi táborba. Az én vendégeim lesztek. Fél napot adok a felkészülésre. – A Sasfiókák majd kiugrottak bőriükből, nem is kellett fél nap a csomagoláshoz. A tassi plébános vállalta a helyettesítést, Léna betuszkolt minket a két nagy autóba és röptünk, mint a sasok. Késő délután már a Balatonban lubickolhattunk, este pedig a tábortűznél felcsendült a régi Sasi ének: Sasfióktól minden este száll a dal, pattog a tűz, lobog a láng, a Balaton megcsobban.

Felejthetetlen volt ez a hét. Az utolsó tábortűznél szomorúan csendült fel a Sasi búcsúdál:

*Lassan elhamvad a tűz is,
Búcsúznak a Sasikák,
Mi Atyánk, ki vagy a mennyben,
Tápláld a tüzet tovább.*

Közben flamandul megírtam a Sasfiókák viharos történetét, amelyben Léna határozott kérésére ő csak keveset szerepelt, sőt félt, hogy ebből a könyvből nekem bajom lesz, ha megjelenik Belgiumban. Sajnos, igaza lett. Hiszen alig hogy felépült a templom, letartóztattak. Fél évi vizsgálati fogság után, bizonyítékok hiányában felmentettek. Milyen nagy öröm volt a Sasfiókákat és Lénát viszontlátni! De miután a szegedi gyár felépült,

Lénáék kapcsolata is megszűnt Magyarországgal, sőt már én sem mehettem vissza Szalkszentmártonba.

Megkezdődött újra a küzdelem a Sasfiókákért. Akkoriban bukkantam rá a Szabadság-hegyi kútvölgyi kis Mária kegykápolnára.

Amikor Lénától elbúcsúztam, meghatódva mondta, hogy Ő rengeteget tanult tőlem, megszerette a szentmisét, a rózsafüzért, nagyon megszerette a gyermekeket. Minden vágya, hogy sok gyermeke lehessen és kéri tőlem: imádkozzam, hogy jó katolikus, gyermekszerető férjet kapjon. Megígértem neki, hogy minden nap szentmise-imáimban ezért fogok imádkozni.

Utolsó levelében, amelyet még kézhez kaptam, mielőtt 1971-ben újra letartóztattak, örömmel újságolta, hogy csodálatos módon ismerkedett meg jövőbelijével és már el is jegyezték egymást és minden vágyuk az, hogy bár elmehetnék esküvőjükre, de tudja, hogy ez mostani körülményeim között lehetetlen. De ha a Jó Isten fiúgyermekkel ajándékozza meg, annak Stefán lesz a neve.

Amikor 1972 karácsonyára kiszabadultam a börtönből, nagy örömmel olvastam levelét: boldog házasok, kisfia született és karácsony másnapján lesz a keresztelő. Szent István első vértanúnk nevére, Stefánra keresztelteti a kisfiát.

Ahogy teltek-múltak az évek, Léna minden alkalmat megragadott, hogy el-ellátogasson, segítsen. Amikor végre útlevelet kaptam, először Máriazellbe, Mindszenty bíboros atyánk sírjához zarándokoltam el, a rákövetkező év pünkösdjén pedig Belgiumba repültem. Meglepetésemre a repülőtéren egy kis csoport várt, élén Léna, nagy virágcsokorral: „Isten hozott Stefán, Flandria visszavárt!”

Rövid volt az időm, nagyon be kellett osztani, Léna kocsijával mindenhova elvitt. A legszebb élmény volt, amikor Poperingben misézhettem, az én nagy jótevőm városában és sírboltját – ahol Laci bátyám is pihent –, gyönyörű virágokkal koszorúztuk meg.

Baneaux-ba is elzarándokoltunk, a Szegények Szűzanyjának kegyhelyére, majd pedig Lourdes volt a végső cél, ami jó ezer km-re volt. Már éjjel indultunk, hogy másnap estére ott legyünk. Végig Léna vezetett, megcsodáltam merészségét, ügyességét, gyorsaságát. A Lourdes-i barlangnál még aznap este elrebeghettem hálaimámat és a Lourdes-nak általam ajándékozott magyar Pietánál is.

Ezzel fejeződött be belgiumi látogatásom, amely csak hat napig tartott, de élményekben oly gazdag és szép volt.

Utána kis családjával, két gyermekével még sokszor ellátogatott hozzám. Sajnos – szomorúan panaszkolt –, több gyermeke nem lehet, de Stefán és Veronika hatalmas boldogság számára. Most már azért imádkozzam, hogy ők is jó katolikus házastársakat kapjanak és sok gyermekük legyen.

Aranymisémen is részt vettek és Léna nem nyugodott bele abba, hogy én Belgiumban nem akarok aranymisést tartani. Szememre vetette: – „Stefán, mindenhova mész, ahova aranymisést hívnak tartani, akkor Flandria, amely második hazád, nem tarthat igényt arra, hogy veled ünnepelhesük az aranymisést?”

Ennek az érvelésnek tényleg már nem tudtam ellent mondani. Ismét elrepültem Belgiumba, ahol több helyen is tartottam aranymisést. Úgy véltem, hogy ez az én utolsó látogatásom Belgiumba. Ám az Úr nem így akarta.

Egymás után jöttek a hírek, hogy Léna betegeskedik, sőt sürgöny is érkezett: Léna kívánsága, hogy még egyszer látni akar, mert betegsége súlyosbodik. Szeretné, ha betegágyánál szentmisét mutatnék be. Ha csak egypár órára is, de jöjjen, sietve.

Telefonon is beszélünk, mondtam, hogy szinte lehetetlen elutaznom. De Ő olyan fájdalmasan kért, hogy nem tudtam ellenállni. A jegyekről és mindenről ők gondoskodtak. Így egyik hétfőn délben repülőre szálltam. A repülőtéren családja fogadott, estefelé értünk

hozzájuk. Milyen megható volt ez a találkozás; az ágyban fekvő kedves Léna, aki mindig tele volt vidám életkedvvel, aki mindig mosolygott, most sírva fogadott. Ágya előtt térdelve, a meghatottságtól szólni sem tudtam.

Az egész család jelen volt a beteg szobájában. Ágya előtt állították fel az oltárt és ott mutattam be a szentmisét. Rövid prédikációban buzdítottam őt és családját:

– Azért jöttünk össze imádkozni, a legszentebb áldozatot bemutatni, hogy a mi nagybeteg nővérünk, Léna, meggyógyulhasson. De Isten mindent az örökkévalóság szemszögéből néz. Ő tudja mi válik leginkább javunkra, azért élő hittel, de bizalommal kell imádkoznunk: „Legyen a Te szent akaratod szerint!” Kérjük a Szűzanyát is, aki a betegek gyógyítója és vigasza, aki mindent elérhet Szent Fiánál, hallgassa meg imáinkat, tartsa meg nekünk Léna nővérünket.

Felejthetetlen marad számomra ez a szentmise, amely még jobban összekapcsolt bennünket. Vigasz és erőforrás volt kedves Léna nővéremnek is, aki már hosszabb idő óta – mint a hozzátartozók beszéltek – nem tudott mosolyogni, és most újra a régi mosolygós, kedves Lénát láttam. Meghatódva nyújtottam neki az Úr Szent Testét és Véré: „az Úr Jézus őrizzen, gyógyítson meg Téged”.

Egész este együtt maradt a család. Közben sok szép élményt elevenítettünk fel, még egy-két kedves énekel is biztattuk Lénát, majd közös rózsafüzér imádsággal fejeztük be ezt a felejthetetlen estét. Úgy örültem, hálát adva az Isteni Gondviselésnek, hogy még láthattam, beszélhettem Lénával, a mi Jeanne d'Arc-unkkal, aki olyan hősieen viselkedett.

Amikor másnap reggel búcsúzásra került sor, ő rebegett hálát, holott én tartoztam minden hálával neki. Férje támogatta a kapuhoz. Régi kedves mosolya könnyein át sugárzott felém, áldásomat pedig a felkelő nap sugarai továbbították feléje. Mindketten átéltük ennek a búcsúnak szomorú szépségét, amelyben a szeretet és a hála fonódott egybe.

Szeptember 8-án, Kisboldogasszony napján van Kápolnánk búcsúnapja. Szentségimádás volt, amikor jött a szomorú telefonhívás: Léna elköltözött a boldogabb hazába.

Elhomályosult szemmel néztem ki kápolnánk ablakából: gyülekeztek a fecskék, hogy elinduljanak melegebb égtáj felé; Lénára, a mi Jeanne d'Arc-unkra gondoltam. Szívem összeszorult a fájdalomtól: ő is elköltözött, mint a vándor fecskék, egy boldogabb hazába, ahol az a fényesség lakozik, amelyet már nem követ árny. Az igazi szeretet és béke hazájába. Ott vár ő már bennünket, kedves mosolyával.

*Nekem nagyon kedves és nagyon drága,
Aki életét könnyek közt elfogyni látja.
Mégis könnyek közt mosolyog, ha szenved,
Sugárzik szeméből az igaz szeretet.*

11. Achilles testvér

1953 homályából világosan bukkan elő Achilles testvér, a budai ferences templom sekrestyése. Hajnalok-hajnalán, még sötétben indultam minden reggel Máriaremetéről – ott volt kényszertartózkodásom kijelölve, miután négy évi börtönből feltételesen szabadlábra helyeztek – a zsúfolásig megtelt legelső buszjáratral, hogy beérjek az első szentmisére, amely hajnali háromnegyed öt órakor volt. Természetesen mindig futva érkeztem, Achilles testvér mosolyogva várt, a kulcsosomó megcsörrent kezében, mint egy csengő.

– Isten hozott, kedves testvér! – köszöntött mindig meleg, barátságos hangon. Bent a félhomályos templomban: – Attila atya már megérkezett – mindig suttogva mondta ezt nekem. Egy hajlotthátú, magas ferences atya a Szent Antal oltárnál már megkezdte a szentmisét: „Introibo ad altare Dei – Bemegyek az Úr oltárához, aki megörvendezteti ifjúságomat”.

Sokáig nem is tudtam, miért olyan kedves nekem a ferences templom a Margit körúton. Tán azért, mert Szent István diakónus, első vértanú tiszteletére van szentelve, aki az én védőszentem is; vagy azért, mert minden reggel háromnegyed öt órakor a jó Achilles testvér mosolyogva várt és szinte biztatott, melyikünk ér előbb oda, Attila atya, vagy én.

Attila atya nagyon hasonlított az én Laci bátyámhoz, aki Belgiumban belépett a trappistákhoz, fiatalon elhunyt és ott nyugszik az én drága, kedves nevelőatyám, Richard kanonok úr kriptájában, Flandriában.

Valamikor, mint kis ministráns gyerek, együtt futottunk az Erzsébet-városi templomba. Laci bátyám nyúlánk, hosszúlábú fiú volt, alig tudtam követni. Ha már kifulladtam, felkapott a vállára és Petőfi versét idézte:

*Megkondul az estéli harangszó,
Kiáradt már a lovas és a ló.
Vályúhoz mék, lovam inni kíván,
Megitatom, gyí lovam, gyí betyár,
Cserebogár, sárga cserebogár.”*

– Mi is azért jövünk ide – súgta az én drága Laci bátyám –, hogy lélekben felfrissüljünk. Nézd csak – és előhúzta zsebéből Prohászka Ottokár könyvét, melyet mindig magánál hordott: – „Az élő vizek forrása”. Tudod-e Pityukám, hogy a szentmisében Jézus Szívéből ered az élő vizek forrása?

Az is nagyon kötött engem a Kapisztrán Szent János Rend tartományának templomához, hogy őszintén tisztelem ezt a nádorfehérvári hőst, aki a Szent Rózsafüzérrel és a magyar vitézekkel kivívta a nádorfehérvári diadalt.

Achilles testvér gyors, ügyes mozdulatokkal engem is felöltöztetett. A Mária-oltárhoz siettem a szentmise bemutatására. Achilles testvér mindkettőnknek együtt ministrált, hol az egyik hol a másik oltárhoz ballagott át, kezében a Rózsafüzérrel, amely soha nem maradhatott el.

Achilles testvértől a szentmise után mindig megtudtam a legfrissebb híreket a kolostor életéből. Attila atya az első HÉV-vel jött be, hogy misézhesen, utána egy gyárba sietett dolgozni. A többi atya hol itt, hol ott dolgozott, kemény fizikai munkát végezve.

Egymás után jöttek ki misézni a mellékoltárokhoz. Úgy éreztem magam, mint a mennyországban, hiszen hét mellékoltárnál mutatták be a szentmisét. A hat órás szentmisére már a hívek is szállingóztak. Én meg végigimádkozgattam az összes szentmisét – hol is lehettem volna jobb helyen?

Az évek során természetesen többször is megszakadt ez a boldog állapot. Hol ide, hol oda vezetett a Gondviselés. Sasfiókáimat szedegettem össze, de végül mindig börtönben kötöttem ki. Valahányszor szabadultam, első utam mindig a budai ferencesek templomába vezetett. A jó Achilles testvér könnyezve fogadott: – Melyik börtönből jön kedves atya? Mennyit imádkoztam mindig magáért...

Amikor a szabadságharc idején, az 1956-os események felbolygatták a kolostor csendjét, reggelente a legfrissebb hírekkel reménykedve szőttük a terveket:

– Most már lesznek újra ministránsok! – újságolta boldogan. – Volt úgy, hogy negyven kis ministránst is felöltöztettem. Foglalkoztam velük, tanítgattam őket, én vezettem őket az oltárhoz. Azok voltak a szép idők!

Aztán jöttek a szomorú napok. Egyszer könnyezve fogadott a templom bejáratánál:

– Drága atya, vége mindennek, sok testvérünket is elhurcolták, most már nem lesznek ministránsaim.

Nagyot sóhajtottam én is: – Nekem meg nem lesznek Sasfiókáim.

Egymás nyakába borultunk, mint két síró gyermek.

– Mi van veletek? – hangzott mögöttünk Attila atya komor hangja, aki megkésve, futva érkezett, hiszen rossz volt a közlekedés.

– Siratjuk gyermekeinket – törölgette Achilles testvér könnyeit.

– Én Sasfiókáimat siratom – suttogtam könnyes szemmel.

– Én meg a magyarság jövőjét – mondta elcsukló hangon Attila atya.

Aztán megint fordult az idő kereke. Egy szép napon Achilles testvér egyedül várt a kapuban háromnegyed öt órakor.

– Most már nem kell sietnie, atya – legyintett szomorúan Achilles testvér. – Új rendet hoztak be ezek a fiatal atyák. Nincsenek már korai szentmisék, ezentúl háromnegyed hat órakor nyitok, akkor koncelebrálnak az atyák, akik Szentendrén tanítanak.

– Én már most hova menjek? – kérdeztem zavartan

– Ezen ne múljon, én ugyanis továbbra is felkelek fél ötkor, beengedem atyát, de villanyt ne gyújtson.

– Elég nekem az örökmécses fénye – mondtam boldogan.

– A ministránsokat pedig hiába várom – folytatta a testvér –, bár megjött a nagy fordulat, szabadok vagyunk, de ministráns nem jön, a reggeli szentmisén soha nincsenek. Az én drága ministránsaim hogy szétszéledtek, de azért boldog vagyok: hatvan év alatt sok gyermeket vezettem az Úr oltárához, akik közül papok is lettek.

Egyik reggel fekete zászló lobogott a Ferencesek rendházán. Karmelhegyi Boldogasszony ünnepén, délben, amikor megkondult a harang Úrangyalára, hazaköltözött a jó Achilles testvér 85 éves korában. Amikor összejöttünk vagy harmincan szentmisét koncelebrálni érte, szomorúan értesültem, hogy a napokban Attila atya is elköltözött 77 éves korában – Isten nyugosztalja!

Amikor néztem az egyszerű koporsót ott, a főoltár előtt, szinte láttam, hogy ölelkezik Achilles testvér, az ősz sekrestyés, Attila atya, Amanda atya és a többiek, hogyan intenek búcsút a zsúfolásig megtelt templomba a jó híveknek: – Nem búcsúzunk, várunk titeket; Viszontlátásra!

*Hej, Achilles testvér, drága Antal atya,
Jó lelki vezetőm, mosolygós Amanda,
Elfáradt már nagyon az Isten vándora
Ha majd megkondul felettem a lélek harangja,
Futok, szállok föl boldogan haza.*

12. A hét feszület

Az első feszület

Drága édesanyámnak volt a vágya, hogy kertje végében állítsunk fel keresztfát, hadd emlékeztesse ez őt szülőfalujára, ahol a vízimalom felé kanyarodó út mentén, nagy hársfa alatt állt egy feszület. Én akkor jöttem haza Belgiumból, mint felszentelt pap, püspökömtől kéthetes szabadságot kaptam. Imi bátyámmal, aki ezermesterféle volt, nekifogtunk, hogy egy tölgyfából keresztet faragjunk. Belgiumból hoztam egy szép bronz korpuszt, amely szépen illett a tölgy keresztre.

Amikor elkészült a művünk, édesanya nem győzött csodálkozni. A kert legszebb virágait és vadrózsáit ültette a kereszt tövébe, egy szép hársfa csemetét mögéje, kétoldalt pedig két zöldellő fenyőfát. Imi bátyám még egy zsámolyt és kis padot is szerkesztett. Miután ünnepélyesen felszenteltem a feszületet, attól kezdve édesanya mindig oda járt imádkozni, rózsafüzérrel a kezében.

Csak könnyek között tudok visszaemlékezni arra a jelenetre, amikor hat évvel később – előre tudva, mi vár rám: börtön és bilincs – jöttem elbúcsúzni édesanyámtól Máriaremetére. Ő is tudta, hova kerülök, már hónapok óta rettegett, figyelte az eseményeket.

Látom őt a lenyugvó nap fényében; nagyon megőszült, meggörnyedt, csak a két csillogó kék szeme, amit most könnyek homályosítottak el, sugárzott, mint mindig, meleg szeretettel. – Fiam – kérte elcsukó hangon –, add rám áldásodat. – Az én szemeimet is elborították a könnyek, alig tudtam az áldás szavait elrebegni.

– Drága Édesanyám! A Mindenható Isten, Atya, Fiú, Szentlélek áldása szálljon rád azért a sok-sok jóért, szeretetért, áldozatokért, amit tőled kaptam és bocsáss meg nekem, ha fájdalmat okozok anyai szívednek, de nem tehettem másként. Te tanítottál arra, hogy mindig jó legyenek és másokon segítsék.

Édesanyám belémkarolva elkísért a kert sarkáig, ahol a két fenyőfa között a feszület magaslott. Ott öleltem meg őt utoljára, drága, jó édesanyámat, akit soha többé nem láttam. Úgy állt ott, a keresztfa tövében, mint a fájdalmak anyja. A közeli hársfáról, amelyet már ő ültetett, hullottak az őszi szélben az aranyárga falevelek, mintha a természetnek is peregtek volna a könnyei. Ez a kép vésődött szívembe: Az őszhajú, drága édesanya, ahogy a lenyugvó nap dicsfényt sugároz köré.

Míg lassan, vontatott léptekkel távolodtam, a remetei kegytemplom Úrangyalát jelző harangja megkondult. – Búcsúzom tőled Máriaremete. És én még láttam édesanyámat, aki zokogva esett térdre a kereszt előtt, átölelve csókolgatta Krisztus lábait.

A második feszület

Teltek-múltak az évek. A börtönből szabadulva Máriabesnyőre kerültem, ahol összetoboroztam azokat a Sasikat, akiket megtaláltam. Szinte újra gyermek lettem a sok vidám Sasfióka között. Az aszódi plébános rábízta Domonyt, egy kis falucskát, Máriabesnyőtől vagy 15 km-re. Már az első alkalommal, amikor a Sasfiókákkal szemlét tartottunk, feltűnt az út szélén egy ledőlt nagy fafeszület. Korpusza szinte a földbe fúródott. Siralmas látvány egy ledőlt keresztfa, akinek senki sem köszön. Eszembe jutott egy kedves magyar népdal, amelyet egy rabtársam dúdolgatott állandóan a börtöncellában:

„Úgy mennek az évek, mint egy tűnő álom,
Szárnyukat megkötni hiába próbálom.
Úgy lesz bölcs az ember, csak a szíve zengi,
Kidőlt keresztfának nem köszön már senki.”

Szová is tettem Domonyban ezt, ahol kápolnát kellett létesítenem, hogy megkezdődjön a hitélet:

– Hogyan nézhetik, hogy a falujuk határában egy ledőlt keresztfa fekszik?

– Jaj tisztelendő atya, ne is beszéljen róla! – mondták – Amikor az oroszok tankkal vonultak, talán egy orosz tank döntötte le, de csoda, hogy nem törött pozdorjává. Gondoltunk is rá, hogy fel kellene állítani, de senki nem mer hozzányúlni. Amikor egyszer a párttitkárnak a fülébe jutott, hogy szeretnék a keresztfát rendbehozni, dühösen ránkripackodott: Ne merészeljen senki hozzányúlni, leáldozott a kereszt, most a csillag uralkodik!

– De én ebbe nem egyezem bele – mondtam keményen. – Fel fogom állítani a keresztet.

– De mi ebben nem merünk segíteni – jelentették ki kereken.

– Nem is kell – feleltem – vannak nekem bátor, ügyes Sasfiókáim.

Másnap már neki is fogtunk, jó mély gödröt ásva, cementhabarccsal kibéleltük. Nem kis feladat volt a nehéz tölgyfakeresztet vas Krisztusával beállítani, majd szikladarabokkal jól körülbástyázni. Nagy gondot okozott barna olajfestéket keríteni, hiszen akkor minden hiánycikk volt, de végül még ezüstport is vettem Pesten, és a vas Krisztust is befestettük. Csak úgy csillogott, ragyogott már messziről, jelezve az utat Domony, azaz még inkább az ég felé.

A falusiak eleinte csak messziről nézegették a fűrge Sasfiókák tevékenységét, de aztán meg-megjelentek a paraszt nénik, kockás kendőikből friss pogácsát terítettek a fűre, volt aki még rétest is hozott. Tetszett nekik a Sasik merész tevékenysége. Én aztán egy szép májusi vasárnap kihirdettem:

– Templomunk még nincs, de van már feszületünk és ahol Krisztus Urunk megvetette a lábát, ott már templom is lesz. – ünnepélyes feszületszentelést tartottam. Legnagyobb meglepetésemre nemcsak asszonyok meg gyerekek, de még férfiak is megjelentek szép számmal. Felcsendült az ének: *A keresztfához megyek, mert máshol nem lelhetek nyugodalmat lelkemnek.*

A harmadik feszület

Máriabesnyő és Aszód között egy szép zöld lombos erdő húzódik meg. Ha száraz volt az idő, akkor mindig az erdőn át karikázva, rövidítettem az utat. Egy kis dombos rész már az első alkalommal magára vonta a figyelmem; vadrózsagallyakkal benőve, alig látszott ki egy korhadt fájú, ledőlt feszület. Hogy került az oda, ki tudja, kocsit nem vitt arra, csak egy kis ösvény. Legközelebb a Sasfiókákkal terepszemlét tartottunk ott. Jó nagy keresztfa volt, nagy munka kell a kiszabadításához a sok szűrős vadrózsa ág és folyondár közül.

Egyik Sasfiókámnak eszébe jutott, hogy Ady Endre is írt egy erdei keresztéről verset. El is mondta az elejét és a végét:

Havas Krisztus-kereszt az erdőn
Holdas, nagy téli éjszakában:
Régi emlék. Csörgős szánkóval
Valamikor én arra jártam,
Holdas, nagy téli éjszakában.

...

Húsz év elmúlt, s gondolatban
Ott röpül a szánom az éjben
S amit akkor elmulasztottam,
Megemelem a kalapom mélyen.
Ott röpül a szánom az éjben.

De aztán mit csináljunk a fakereszttel? – vettem fel a kérdést. A fa ugyanis el volt korhadva, ám a korpusz teljesen ép volt. Itt felállítani nem is lett volna érdemes, hiszen csak az őzikék, vadkanok, mókusok és vadnyulak járnak erre.

Éppen akkor fáradoztunk a Sasikkal, hogy Domonyvölgyben építsünk egy új kápolnát. – Jó lesz az új kápolnához! – mondta bölcsen a versmondó Sasi. Tényleg jó ötlet volt, hogy ott állítsuk fel a keresztet.

Engedélyt ugyan csak vikendház építésére kaptunk, de majd valahogy kiügyeskedjük, hogy kápolna kinézése legyen. Ehhez éppen kapóra jött ez a fészület. Elhatároztam a Sasikkal, hogy Domonyvölgy közepén, a legszebb helyen, a dombtetőn állítjuk fel a fészületet, a vikendház, azaz a kápolna felett.

Domonyvölgyben lakott egy ácsmester, aki kérésemre egy jó nagy akácfát kivágott, azt a Sasikkal lehántoltuk, majd a korhadt fakeresztéről leszedtük a rozsdás korpuszt. Kétkerekű talyigán húztuk, vontuk ki az erdőből, át az országúton Domonyvölgybe. Bizony ez egy jó félnapi kemény munka volt.

A domonyvölgyiek – látva lelkes munkánkat – hozzásegítettek, hogy elkészüljön az új kereszt, rajta a szépen megújított korpusszal. Ahogy felállítottuk ott, a domb tetején, amely a mi területünk volt, szinte uralta az egész környéket, még a kis patak is vígabban csörgedezett a domb tövében.

Lám, ez a fészület adott indítást arra, hogy a domonyvölgyiek is megmozduljanak és komoly segítséget nyújtsanak a magas, csúcsos „vikendház” megépítéséhez, amely úgy festett, mint egy kápolna. Meg is hurcoltak ezért a gödöllői hatóságok, amelyhez Máriabesnyő tartozott, hogy micsoda zarándokhely készül ott, holott ők csak egy vikendház felépítésére adtak engedélyt. Megfenyegettek, hogy ennek komoly következményei lesznek. Lett is; de a kereszt még ma is áll a kápolnával együtt.

A negyedik fészület

Szalkszentmártonra kerültem. Ott a kápolna sivár, düledező vályogépület volt. De mégis ez lett a kiinduló pont; arra hivatkozva, hogy szinte életveszélyes benntartózkodni, kaptunk engedélyt egy templom építésére.

Első lépésként le kellett bontani az egész vályog épületet. Az Oltáriszentséget egy közeli házban helyeztem el, ahol albérltet kaptam és meghúzódhattam néhány Sasfiókával.

Miután nem engedték, hogy a templomon torony legyen, azon mesterkedtem, hogy a homlokzatot templomra emlékeztető jelleggel képezzük ki. Kovácsolt vasból készítettem egy szép nagy keresztet egy ügyes műlakatos mesterrel és legelőször ezt helyeztem el a templom homlokzatán. Én magam cipeltem fel az állványokon a keresztet, ami bizony nem kis erőfeszítésbe került, jól bele is izzadtam, kezeimet is véresre sértettem, de ez így volt stílszerű. A Sasfiókák letről nézték a merész vállalkozást. Milyen fenséges volt ott fent állni az ember nagyságú keresztel, míg szemben, a Duna másik oldalán Sztálinváros kohói okádták a vörös füstöt és nem is egy nagy vörös csillag ontotta homályos fényét! A nagy vaskeresztet tehát a templom ormán, Sztálinvárossal szemben helyeztük el.

Miután lihegve leereszkedtem a Sasik ölelő karjaiba, meghatódva énekeltük ezt a kedves Sasi éneket:

Ó Krisztus keresztje, te győzelmi jel,
 Mindenek felett győzedelmeskedel,
 Jöhetnek korok és áramlatok,
 Fél igazságok és hamis tanok,
 Dacolsz idővel, ezernyi bajjal,
 Jeled az égen, hasad a hajnal.

Az ötödik feszület

Már az első alkalommal, amikor János barátom épülő villáját mentem megtekinteni, Ady-
 liget és Nagykovácsi között, az erdős, vadvirágok szőnyegével borított út szélén, feltűnt egy
 nagy kőkereszt, korpusz nélkül. Barátom meg is jegyezte:

– Még a régi rendszerben eltávolították róla a korpuszt – mondta. – Azóta próbáltak újat
 elhelyezni, de az is eltűnt. Úgy látszik, egyesek nem bírnak felnézni a feszületre.

Később a barátom a Krisztus–Mária Műve nővéreinek ajándékozta a villát, hogy legyen
 lelki gyakorlatos házuk. Elhatároztuk, hogy egy szép korpuszt helyezünk az üres keresztfára.
 Szent Kereszt ünnepére el is készült a korpusz és meg is szenteltem a virágokkal díszített
 feszületet, amely szinte megváltoztatta az egész tájat.

Úgy látszik, egyre többen figyeltek fel a szép feszületre; kiskertet képeztek ki körülötte,
 színes virágokkal beültetve, mögötte pedig szép orgonabokrok virítanak. Bizonyára kedvesek
 és tetszenek a mi Urunknak az útszéli feszületek vadvirággal díszítve, hiszen ezek mind az Ő
 keresztáldozatára emlékeztetnek. Hányan köszöntik egy-egy fohással a feszületet: *Imádunk
 Téged Jézus és áldunk, mert Szent Kereszted által megváltottad a világot.*

Nekünk, magyaroknak mindig nagyon kedves volt a feszület. Hány ezernyi kereszt állt az
 útszéleken, a faluk határában!

Kereszt a magyar dicső jele,
 Kereszt szívébe belevésve,
 Kereszt az ajkán ott mosolyog,
 Kereszt a homlokán dicsőn ragyog.
 Ó kereszt, ó kereszt, magyar címerben,
 Vezess minket a küzdelemben,
 Vezess minket a győzelemre!

A hatodik feszület

A Kút völgyi Kápolna történetét sokan ismerik: itt mentette meg a Szűzanya a mély kútba
 esett gyermeket a biztos haláltól. A kis fogadalmi kőkápolna mellett állt egy rozoga, korhadó
 feszület, pléh Krisztusával. Amikor először megláttam, kísértetiesen zörgetett az őszi szél.

A kis kőkápolna körüli első munkám volt, hogy a pléh feszületet leszereltem a korhadt,
 félrebillent fáról, s helyette fehér márvány kőkeresztre helyeztem Faykod Zsuzsa párizsi
 szobrászművésznő bronz korpuszát. A pléh korpuszt pedig elvittem Pestszentlőrinc határába,
 ahol egy fa kereszt állt már évek óta, korpusz nélkül. Egy kedves hívő szépen átfestette, azóta
 is ott díszleg, virágokkal elhalmozva, ahol a Sugár út elfordul a pestszentlőrinci műemlék
 kápolna felé.

1993-ban annak emlékére, hogy 25 éve kezdtünk el engesztelni itt a magyarságért, a már
 megújított kápolna mögötti kerengő közepén helyeztünk el egy szép, erdélyi faragású tölgyfa
 feszületet, bronz korpuszsal. Csütörtök éjjelenként, amikor engesztelő virrasztás van, itt

szoktunk imádkozni Mindszenty bíboros boldoggá avatásáért, majd az egész magyarságért, befejezésül pedig mindig elimádkozzuk a régi remetei verset Krisztus keresztjéről:

Krisztus keresztje, te győzelmi jel,
Mindenek felett győzedelmeskedel.
Jöhetnek korok és áramlatok,
Féligazságok és hamis tanok,
Dacolsz idővel, ezernyi bajjal,
Jeled az égen, hasad a hajnal,
Jeled az égen, hasad a hajnal!

A hetedik fészület

Máriaremetén állítottam fel – édesanyám kérésére – az első fészületet, amely az évtizedek folyamán már nagyon megkopott, a fája is korhadozott. És mert hogy arra úgymint már ritkán járok, elhatároztam, hogy Törökbálinton, a Sasi otthon kerítésénél helyezem el édesanyám fészületét, hogy köszöntsék nap-nap után azt a fészületet, amely nekem oly kedves és mindig édesanyámra emlékeztet. E fészület most már több mint ötven éves, de még mindig látom rajta csillogni édesanyám könnyeit, búcsúzó ölelésének és csókjainak nyomait.

13. Szalkszentmárton tornya

Az előző fejezetben, a negyedik feszületnél említett szalkszentmártoni templomra a kommunista hatóságok akkoriban mivel „Sztálinvárossal szemben, a Duna másik oldalán nem emelkedhet templomtorony.” Pedig egy kedves, jó hívem, egy öreg pásztor egész vagyonkáját a toronyépítésre szánta. Akkor én azzal vigasztaltam az öreg pásztert, hogy lesz még tornya Szent Márton templomának.

– De mikor – kérdezte szinte elcsukló hangon – én ezt már nem érhetem meg!

– Hát akkor majd az égen fogja hallani. A szentmártoni templom tornyából ezüst szárnyakon repül majd a harang zengő, hívogató hangja.

1993-ban, amikor aranymisémet Szalkszentmártonban, a templom búcsúnapján, november 11-én bemutattam, a szentmise után az egyházközség elnöke ezt mondta a hívek előtt:

– Tudjuk, hogy Regőczi atyának nagy bánata volt, hogy akkoriban nem épülhetett torony. Mi elhatároztuk, hogy felépítünk egy szép magas tornyot, melynek harangjai még a tanyákra is elhangzanak. Ez lesz az aranymisés meglepetésünk.

Megilletődve hallgattam. Ez valóban meglepetés volt számomra, nagyobb, szebb ajándék nem is lehetett volna aranymisémre, mint egy torony.

Teltek-múltak a hónapok és örömmel láttam – hiszen minden évben lementem Szalkszentmártonra –, hogy ha lassan is, de emelkednek a toronyfalak. Amikor nyár elején Kecskemétre vitt az utam, egy kis kitérővel Szalkszentmárton felé kanyarodtam, meglepődve láttam a szép, karcsú tornyot, amelynek tetejére már felkerült a vörösréz borítás. – A jó öreg pásztorra gondoltam, aki azóta már elköltözött az égiek honába, most majd hallja a csengő-bongó harangzúgást, amely ezüstsárnyakon érkezik a mennyországba.

14. A Sasfiókák Napja – az Oltáriszentség

Mint egy csodálatos szép, színes vadvirág csokrot, gyűjtöttem össze Sasfiókáimat az Oltáriszentség köré. Minden törekvésem az volt, hogy megszerettessem velük az Édes Jézust, aki, mint a legdrágább édesapa, legédesebb édesanya, legszeretőbb hűséges barát él köztünk, foglalkozik velünk, vele imádkozunk, vele játszunk, vele sétálunk, vele tanulunk, Ő a mi örömünk, napfényünk, boldogságunk, gondtalan gyermeki vidámságunk.

Legszívesebben róla beszéltem Sasfiókáimnak. Sokszor felidéztem nekik a csodálatos kenyérszaporítás történetét. Szépen kiszínezve elmondtam nekik, hogy Jézus szánakozott a seregen, amely napokon át kitarzott mellette, annyira lebilincselte őket beszéde. Az apostolok összedugták a fejüket: el kellene bocsátani a nagy tömeget – hiszen több, mint ötezren voltak –, hogy vásároljanak eledelt maguknak a falvakban. András apostol előállt, hogy van itt egy fiúcska, akinek öt cipója van és két hala.

– Ezt bizalmasan megsúgta nekem a fiúcska, s megkérdezte hogy megkínálhatja-e vele a mestert. De hát mi ez ennyi népnek? – mondta leverten, szakállát simogatva András apostol.

De lám, Jézus azonnal felfigyelt. – Hozzátok csak ide azt a kisfiút! – András máris elrohant. Mind a ketten lihegve érkeztek meg. A kisfiú odaborult az Úr Jézus lábaihoz, a nagy futástól köszönni sem tudott, csak emelte, nyújtotta kipirult arccal tarisznyáját, amelyből kikandikáltak a cipók és két illatos sült halacska.

Jézus mosolyogva emelte fel a fiúcskát tarisznyájával együtt, magához ölelte, majd óvatosan letette a szép, virágos rétre. Feltekintett az égre, hálát adva mennyei atyjának, megáldotta a cipókat és a két halacskát. Aztán jól széthúzta a tarisznya száját, úgy, hogy a frissen sült kenyér illata terjengett a levegőben. Majd szólt az apostoloknak, hogy telepítsék le csoportokban az embereket a réten és osszák szét a kenyeret és a halat, de bőségesen, mert az emberek már nagyon éhesek.

A kis fiúcska csak ámult-bámult, hogy a nagy üres kosarak, amelyeket összehordtak az apostolok, hogy telnek meg friss cipókkal, sült halacskákkal. És csak nem fogy és csak egyre, mintha több lenne. Ő is szívesen segített volna, de egészen lenyűgözte, hogy tarisznyájából nem fogytak el a cipók és a halak. Mindenki vidáman majszolta a kenyeret, a ropogós sült halakat, és egyre csak dicsérték, hogy ilyen finomat még nem ettek.

Előkerültek az asszonyok és a fiatal leányok is, és korsóikból friss vízzel kínálgatták az étkezőket.

Most már Jézus is letelepedett, a fiúcska pedig melléje. Az apostolok is visszaérkeztek, de még mindegyik kosarában volt maradék kenyér és hal. – Most már Te is egyél – kérlték a tanítványok. Jézus szeretettel simogatta meg a fiúcska göndör haját, s halvány barnás meleg cipót nyújtott neki, hallal is kínálta, csak azután kezdett Ő is falatozni.

A kis fiúcska volt a nap hőse, Jézus is így mutatta be:

– Tulajdonképpen ez a nagylelkű fiúcska vendégelt meg titeket. Ez a kis legény mindenét odaadta, amije volt, amit édesanyja bepakolt neki a hosszú útra, hogy követhessen engem. Ő mindenét adta és lám, hány ezren laktak jól az ő öt cipójából, két halacsájából!

A kisfiú Jézushoz fordult: – Én legszívesebben itt maradnék, olyan jó mindig Veled lenni!

Az Úr Jézus mosolyogva ölelte magához a fiúcskát, csókot lehelt homlokára: – Jól van – mondta –, majd ha nagyobb leszel, akkor követni fogsz engem. De most menj már, anyukád biztosan nagyon vár.

A Sasfiókák szinte szájtátva hallgatták elbeszélésemet, többen fel is sóhajtottak: – De jó volt ennek a kis fiúnak! Bárcsak mi is ott lehettünk volna azon a nagy vendégségen!

– De Sasfiókáim – válaszoltam mosolyogva –, nem veszitek észre, hogy ti vagytok most ennek a történetnek a szereplői? Hozzátok szól Jézus, benneteket tanítgat és ti is biztosan

készséggel ajánljátok fel az öt kis cipót és a két halat. Tudjátok-e, mit jelképez? Az öt cipó a ti 5 érzékszervetek, a két halacska pedig testetek, lelketek; vagyis, ha teljesen adjátok magatokat a szentmisében, a nagy vendégségen Jézusnak, akkor Ő megáld titeket, képességeiteket megsokszorozítja és sokakat tudtok majd lelkiekben táplálni.

Ezek a színes elbeszélések mindig lekötötték a Sasfiókákat, foglalkoztatták őket, megvolt a hatásuk: a Szentségi Jézus iránti szeretetük napról napra növekedett.

Amikor a Genezáreti tó partján sétáló Üdvözítőről is beszéltem nekik: hogyan nézi a hullámzó tavat, hogy figyeli a halászok munkáját, egyre közelebb megy hozzájuk, szólítgatja őket: – Milyen volt a fogás? – Majd amikor kikötnek, szól Péterhez, Andrásához: – Kövessetek engem, emberhalászokká teszek titeket.

Péter és András ezt bizonyára nem értik, csodálkozva néznek a Mesterre, de abból annyi erő, szeretet sugárzik feléjük, hogy kivonják bárkáikat, kifeszítik az üres vizes hálóikat, köpenyegüket vállukra borítják, mennek szóltanul a Mester után.

Ugyanitt, kicsit arrább két testvérrel találkoznak, Zebedeus fiai, János és Jakab, atyjukkal és halászlegényekkel szorgoskodnak hálójuk körül. Őrájuk is annyi szeretettel tekint a Mester, majd megszólítja őket, de olyan határozottsággal, amelynek nem lehet ellentmondani: – Jöjjetek, kövessetek engem. – És ők – mintha mély álomból ocsúdtak volna fel – követik a Mestert, a hosszú, poros, felfelé vivő úton.

Mi az, ami őket úgy lenyűgözte, hogy egyetlen szóra mindent ott tudtak hagyni? Ez az Isteni Kegyelem csodálatos indíttatása. Az Úr Jézusból annyi erő sugárzott, az Ő szerető szívének melegségéből, hogy nem lehetett ellenállni Neki.

Bárcsak ti is meghallanátok a kegyelmi indíttatást és követnétek a Mestert, bárhová is hív vagy küld titeket!

Elkészítettem egy szobrászművész barátommal a Názareti Ház kicsinyített mását és felállítottam kápolnáink leghátsó sarkában, de úgy, hogy a kápolnába betérőknek jövet is, menet is megakadjon rajta a szeme. Lehetett is szemlélődni ezen a kedves Szent Családon! El is magyaráztam nem egyszer a Sasíknak, hogy ez egy kis földi mennyország volt Názáretben. Milyen jó lehetett Jézussal élni, Vele imádkozni, beszélgetni, játszani, dolgozni! Milyen jó lehetett asztalhoz telepedni Vele, ahol a jó Édesanya a Boldogságos Szűz hozta a párolgó levest, a frissen sült lepényt, a jó báránypörköltet, a friss gyümölcsöket! Szent József, aki mindig csak mosolygott, mondta az asztali áldást. Milyen jó volt a Szűzanyával lemenni a forrás vizéhez, nagy vizes korsókkal meríteni, segíteni Szent Józsefnek, aki szorgalmasan faragta a gerendákat és szép asztalokat, padokat tudott készíteni! Mindehhez ügyesen segédkezett a Gyermeke Jézus, akinek nagy kedve telt a szorgalmas munkában. Alkonyatkor pedig elénekelték a zsoltárokat, dicsérték a Mennyei Atyát.

Igyekeztem szemléltető módon megismertetni a Sasíókákkal a Szent Család belső életét, amely a békesség, a szeretet egysége és az igazi vidámság lelkiületét sugározta. Ott mindenki igyekezett a másik kedvében járni, szinte előre kitalálva egymás gondolatát, hogy megelőzzék a másikat valami kedves figyelmességgel. Ott nem lehetett soha unatkozni, nem volt félreértés vagy zsörtölődés, ott a béke és a szeretet fűzte őket szoros egységbe. Valóban, egy kis földi paradicsom volt a Szent Család názareti otthona, amelyben a Mennyei Atyának legnagyobb kedve telt. Ha követnénk a Szent Család példáját, akkor a Sasi Otthon is egy kis földi mennyország lehetne, amelynek éltetője Jézus szentségi jelenlétével, a Boldogságos Szűzanya szeretetével és Szent József gondoskodó oltalmával.

Sokat beszéltem Sasíókáimnak a Feltámadt Jézusról is. A kedvenc történetük az volt, amikor Jézus megjelenik a Tibériás tó partján a tanítványoknak, akik egész éjjel eredménytelenül vetették ki hálóikat. Csüggedten eveztek kifelé a hajnali szürkületben. Jézus a tó partján állt.

– Fiacskáim, nincs valami enivalótok? – kérdezte. Más halászok talán dühösen, válaszra sem méltatták volna ezt az idegent, de ők feleltek: – Nincsen.

– Vessétek ki a hálót a bárka jobb oldalán, ott majd találtok.

Kivetették és a tapasztalt halászok álmélkodva látták, hogy a háló még jóformán el sem süllyedt és már százával ficánkoltak benne a nagy halak. Örvendezve csendült fel János Szava: – A Mester az!

Péter majd kiugrott a bőréből. Gyorsan magára kapta ruháját, nagy loccsanással a vízbe vetette magát. Ahol már sekély volt a víz, nagy léptekkel indult a part felé.

A csendes partot felverte az örömteljes kiáltás: – A Mester az, itt van a Mester, gyerünk, siessünk! – vonszolgatták ki a hálókat, a ficánkoló halakkal.

Jézus nevetve, mosolyogva nézi az övéit, biztatgatja őket: – Gyertek reggelizni, biztosan éhesek, fáradtak vagytok, jól fog esni egy kiadós reggeli. – És lám, ott a parton izzik a parázs, amelyre a felkelő nap sziporkázva ontja fényét. Serceg a hal a roston, körben pedig frissen sült cipók, egész halommal. Jézus biztatja őket: – Gyertek kicsinyeim, gyertek testvérekim, egyetek, egyetek.

Az apostolokat nem is kellett nagyon biztatni. Letelepdedtek a perzselő tűz köré, amely annyi meleget sugárzott gémberedett tagjaikba. Jézus feltekint az égre, a napsugár bearanyozza hófehér alakját, áldást mond a Mennyei Atyának, hálát a kenyérért, hálát a halacskákért, amelyeket már vígan ropogtatnak az éhes halászok. Jézus meg csak nézi, nézi őket, szeretettel biztatja, kínálja őket, bőségesen van mindenkiből, még borral is kínálja őket, hogy öblítsék le a finom sült halat. Ez a szeretetlakoma mintegy jutalom a sok keserűségért, bizonytalanságért. Jézus az, aki feltámadott, aki őket vendégül látja, velük örvendezik, beszélget. Mosolyogva teszi fel a kérdéseket: a kacagástól visszhangzik a csendes tó tükre.

– Látjátok – fejeztem be –, így kellene nektek is átélteni a mindennapi szentmisét, amikor Jézus lát benneteket az örökmécses izzó tüzeckéjénél, megvendéget, nem cipóval és sült halacskával, hanem saját drága testével és vérével, hogy veletek legyen, elbeszélgessetek vele, rátok mosolyogjon. Arany szívéből annyi szeretet sugárzik rátok, hogy elegendő egy egész nap vígságára, örömére.

Az Oltáriszentséggel kapcsolatosan kis történeteket szoktam mesélni Sasfiókáimnak: Az Ars-i plébánosról, aki nagyon szerette a Szentségi Jézust. A Tabernákulumot a mi éléskamránknak nevezte.

Ekkoriban látogatott el hozzánk Mindszenty József, Magyarország bíboros hercegprímása. Az otthonban mindent megnézett, majd a kápolnában hosszan imádkozott a tabernákulum előtt. Közben a Sasfiókák felsorakoztak az udvaron a nagy Sasi zászló alatt. Amikor a bíboros atya kijött, felcsendült a Sasi himnusz:

*„Ó szél, ó szél, ó szél, ó szél,
Száll a Sasfiók, napba néz.”*

Elmondtam a bíboros atyának, hogy a szél a Szentlelket jelenti, a nap pedig a Legméltóságosabb Oltáriszentséget. A Szentlélek segítségével szárnyalunk a nap, az Eucharisztia felé. A Bíboros atya kedvesen bólintgatott.

– Fiam – fordult hozzám – volna egy kérdésem. Hányan is vagytok?

– Pontosán nem is tudom – mondtam kicsit zavartan –, biztosan több mint kétszázan, de mindig jönnek újak és újak.

– De hát sehhol nem látom az éléskamrát. Hogy látsz el ennyi éhes szájat?

– Bíboros atya, valóban nincsen éléskamránk, hiszen a pincétől a padlásig minden tele van Sasfiókákkal, de a Gondviselés mindig teremt nekünk asztalt.

– Szóval nincs éléskamrátok? – kérdezte újra csodálkozva a Bíboros.

Erre egy szemfüles Sasfióka kilépett a sorból, merészen a Főpásztorra nézett: – Bíboros atyánk, igenis van nekünk éléskamránk! Ott bent, a kápolnában: az oltárszekrény, az a mi éléskamránk!

A Bíboros atya felnevetett: – Hát persze, hogy erre nem gondoltam! Ez a legjobb éléskamra. Tehát ti ebből éltek minden nap?

– Igen! – kiáltották ujjongva a Sasfiókák.

– Hát akkor mindenetek megvan – mondta a Főpásztor –, használjátok ezt az éléskamrát minden nap.

A boldogi János bácsi történetét is elmeséltem Sasfiókáimnak, aki még az arsi plébános parasztbácsiján is túltett, mert az csak egy órát állt ott minden reggel, nézve a tabernákulumot: „Ő néz engem én nézem Őt”. Így felelt az Ars-i plébános kérdésére, hogy mit néz olyan mereven a templomban.

Sokat jártam Máriabesnyőről Boldog községbe kisegíteni Márk atyához, akivel együtt szabadultunk Kistarcsáról. Megkért, hogy jöjjen minden szombaton délután gyóntatni, vasárnap pedig misézni.

Egy meleg nyári délután kerékpároztam Boldog felé. Hatvant kellett érintenem. Fele úton Hatvan és Boldog között, az útszélen egy nagy tölgyfa alatt egy ősz öreg paraszt bácsit pillantottam meg. Rögtön megismertem Őt, a boldogi János bácsi, aki mindig az első padban ült a templomban. Már 80 év körül járhatott, de még mindig fürge és vidám volt. Most is már messziről rámköszöntött:

– Dicsértessék a Jézus Krisztus!

– Mindörökké ámen – ugrottam le a kerékpárról. Nekem is jólesett egy kis pihenés az árnyékban. – Na, János bátyám – kezdtem el a beszélgetést –, hogy kerül ide így gyalogosan, egyedül?

– Csak ballagok hazafelé – mondta nagy komótosan. – Képzeld Tisztelendő atya, a plébános atyánkat becitálták a megyei Egyházügyi Hivatalba, mert hogy a gyerekeknek vasárnap kellett volna menniük Budapestre, hogy megnézzék a János Vitézt. Ők pedig nem mentek, mert vasárnap első a szentmise.

– Ó igen, erről már hallottam – mondtam –, a vonaton beszéltek a boldogiak. Büszke is voltam magukra.

– De hát az ördög nem alszik – jegyezte meg a paraszt bácsi, bajuszát pödörgetve. – Csak ne legyen ebből most kellemetlensége a mi jó atyánknak. S minthogy ma reggel korán el kellett utaznia, így nem volt szentmise. Erre én nekiindultam és begyalogoltam Hatvanba, mert ott hétköznap is van szentmise kilenc órakor. Szépen be is értem, gyönyörű Mária-mise volt, áldoztam is. Kicsit szétnéztem a városban, mert már régen nem jártam ott és most pedig ballagok hazafelé.

– De kedves János bácsi – csodálkoztam – maga most ezen a meleg nyári napon oda-vissza vagy húsz km-t gyalogol egy szentmiséért?

János bácsi szinte felpattant, nekitámaszkodva az eperfának, olyan büszke öntudattal mondta: – De Tisztelendő atya, én gyerekkorom óta minden reggel ott vagyok a szentmisén, minden reggel veszem az Úr drága szent Testét. Ez nekem többet ér mindennél! Én akár a világ végére is elgyalogolnék egy szentmiséért. – Meghatódva öleltem át a jó öreg János bácsit.

Lám, ez az egyszerű parasztbácsi hogy megérti a szentmise és az Oltáriszentség jelentőségét, és kész érte minden áldozatot meghozni! Megérti az arsi plébános mondását, hogy a szentmise a világ legnagyobb eseménye és egy szentmisében nagyobb dolog történik, mint a világ teremtésénél, hiszen a világot teremtő, alkotó, hatalmas Isten, a Királyok Királya, a mindenség ura az Ő egyszerű áldozópapjának engedelmességgel lejön közénk és nekünk adja magát, mint egy falat kenyér, hogy egyesüljünk vele.

Ha be kellett mennem Budapestre, felhívtam a Sasik figyelmét arra, hogy ne hagyják magára az Oltáriszentséget. Mindig legyen egy-két Sasi a kápolnában és értem is

imádkozzanak, hiszen én mindig az ő ügyükben futkározok a minisztériumokban és különböző segélyszerveknél.

Egy ilyen alkalommal a Nagyvárad téren találkoztam egy jótevőnkkel, aki könnyezve mondta, hogy édesanyja halálán van itt, a Szent István kórházban. Kihez is forduljon, hogy édesanyja a végső vigaszban részesüljön? – Megnyugtattam, hogy csak várjon itt, elszaladok az Ecseri úti Szent Kereszt templomba, hozom az Oltáriszentséget.

Akkor még villamos járt végig, a Nagyvárad tértől Kispestig. Gyorsan felugrottam a villamosra, majd egy kis szelencébe, amely mindig nálam volt, az oltárszekrényből kivettem a legszentebb Útravalót. Alig hogy kiérek a templomból, látom, hogy jön a villamos, amely a Nagyvárad térig visz. Nekirugaszkodtam, hogy elérjem. Még éppen annyi időm volt, hogy felugorjak a villamosra.

Meleg nyári nap volt, kék dzseki volt rajtam, annak felső zsebébe rejtettem az Oltáriszentséget. Már félúton voltam, amikor önkénytelenül odanyúltam a zsebemhez és legnagyobb rémületemre, nem volt ott az ezüstszelence. Biztosan, ahogy nagy lendülettel felugrottam a villamokocsira, kiesett a zsebemből. Mit volt mit tenni: azonnal visszafordultam.

Jó időt kellett várnom, míg végre dőcögve jött a villamos. Közben állandóan fohászkoztam, imádkoztam: Jaj, mi lett az ezüstszelencével, vagyis a Legméltóságosabb Oltáriszentséggel? Talán kiesett, talán lehullott a villamossínre, talán össze is lapították az acélkerekek.

Sokan álltak a megállóban. Hiába nyújtogattam a nyakam, nem láttam semmit az úttesten. Szaladok át a másik oldalra; a megálló járdájának szélénél, szinte odasimulva csillogott az ezüstszelence. Csodálkozva látom, hogy ki sem nyílt, s ahogy kinyitottam, a napsugárban fehéren, szinte sugárzott a Legméltóságosabb Oltáriszentség. Örömkönnyek között csókolgattam és a következő villamossal nagy boldogan mentem vissza.

Szaladtam a kórház elé, mintha angyalok röpítettek volna. Barátom már türelmetlenül várt. Besietünk a kórterembe, jó édesanyjának felcsillant a szeme, amikor elstutogtam, hogy itt Jézus, jön, hogy vigasztaljon, bátorítson, felkészítsen a nagy útra. A kedves öreg édesanya könnyek között zokogta: – Ez volt minden vágyam, tisztelendő atya. Tudtam, hogy eljön hozzám még utoljára Jézus, mert én minden első pénteket megtartottam...

– Mit gondoltok – tettem fel a kérdést a Sasfiókáknak –, miként történhetett, hogy annyi ember közül senki sem vette észre és épségben került vissza hozzám a kis ezüstszelence?

Többen is jelentkeztek: – Biztosan egy angyal vigyázott rá; egy másik Sasi szerint a Szűzanya köntösével betakarta, a harmadik szerint Jézuska akarta így, hogy ne kerüljön avatatlan kezekbe, vagy lábak alá az Ő Drága, Szent Teste!

15. Rorate Sasfiókkal

Csodálatos az egyházi év liturgiája! Milyen hangulatos az Advent, az új egyházi év kezdete!

Nekem azért is emlékezetes, mert már kisgyermekként is jártam a hajnali misére a Rózsák terei templomba. Bár csak hétéves voltam, bizony nagyon szaporáztam lépteimet, hogy édesanyám kendőjébe bújva, idejében érkezzem. A sekrestye jó meleg volt, mindjárt oda is bújtam a kályhához, hogy a hidegtől meggémberedett tagjaimat felmelegítsem. A meleg, piros posztóból készült, hosszú ministránsruha jóleső érzéssel töltött el.

Életemnek további alakulásában döntő szerepe volt az adventi szentmiséknek: mint a roráték leghűségesebb ministránsát, kijuttattak Belgiumba. – Igyekeztem Sasfiókáimmal is megszerettetni a hajnali szentmiséket, amelyek legszebb része volt a sok éneklő, meleg gyermekhang.

Ahogy teltek-múltak az évek, mindig azon voltam, hogy minél több gyerek vegye körül az oltárt a hajnali miséken, de szomorúan kellett tapasztalnom, hogy a reánk erőszakolt vallásellenes propaganda teljesen elszoktatta a gyerekeket a rorátéktól, de még a templomtól is. Amikor jött a rendszerváltozás, reménykedtem, hogy most már a gyerekek is megjelenhetnek templomainkban, de bizony csak elmaradtak. Szinte már fogalmuk sem volt a hajnali misék jelentőségéről, hogy a legszebb készülődés karácsonyra egy-egy hajnali szentmise. Fiatalabb papjaink sem lelkesedtek a hagyományos rorátékért. Már azt is kevesen tudják, hogy buzgó magyar őseink megkapták azt a kiváltságot, hogy az egész adventi szent időben minden nap – vasár- és ünnepnap kivételével – ugyanazt az adventi Mária votívmiséket mutathatták be.

Most már nehezen lehet visszahozni a régi adventi hajnali misék hangulatát, amelyeken nagyrészt csak öregek vesznek részt; gyerekek nélkül pedig nem annyira hangulatosak már a roráték.

Régebben a Budai Ferencesek templomában minden reggel háromnegyed 5 órakor már misézett egy kedves ferences atya, aki valamelyik gyárban dolgozott. Aztán jöttek sorban az atyák; a mellékoltárokon mindenütt kigyulladtak a gyertyafények. Legelőször a szentendrei gimnáziumba induló tanárok miséztek, majd a többiek. Am ott is jöttek változások és csak hat órára nyitották ki a templomot. Az adventi rorate miséknek sem volt meg a kellő látogatottsága. Gyerekeket, fiatalokat egyáltalán nem lehetett látni.

Aztán az egyik évben az egyik rorate szentmisére betoppant kedves régi Sasfiókám gimnazista leánykája.

– Pax Cristi – üdvözölt vidáman a régi Sasi köszöntéssel.
– Hogy került ide? – kérdeztem, hiszen messziről, a Szabadság-hegyről kellett jönnie.
– Édesapa mesélt a régi hajnali misékről és mi Sasik vagyunk – mondta büszkén. – Majd többen is jövünk, de még meg kell szokni a koránkelést.

És jöttek is, kedvesen, kipirult arccal a hideg hajnalban. És az egyik szép, téli havas reggelen a templom hátsó padja megtelt éneklő Sasikkal. Ahogy néztem, néztem őket, szemem is elhomályosodott, egyre több és több vidám Sasi-fejet láttam, mintha az egész templom megtelt volna az én régi kétszáznegyven Sasfiókáimmal.

Milyen lendületet, lelkesedést adott nekem, hogy újra megkezdjem feleleveníteni a régi Sasi életet! Ebben nagy segítségemre volt egy kedves leányka, akit még Pestszentlőrincen ismertem meg, ahol édesanyjával minden nap szorgalmasan járt szentmisére. Csilla már felnőttként elolvasta *Az Isten vándorát*, és utána azt ajánlotta, hogy elevenítsük fel újra a Sasi hagyományt. Ő maga is szeretne árva gyermekeket nevelni. Képtelennek látszott ez az ötlete,

de rám mégis nagy hatással volt. Szívós kitartással ragaszkodott tervéhez, segítségemet kérve.

Ami olyan lehetetlennek látszott, az lassan megvalósult: az Aga utcai Gyermekvédelmi Intézettel együttműködve sikerült elhagyott gyermekeket kivenni az állami gondozásból és így létrehozni a *Sasfiókák Otthona Alapítványt*. Már a nyár folyamán, több nevelőszülővel összefogva, húsz Sasfiókával tudtunk rendszeresen foglalkozni. A régi Sasi törvények szerint neveltük őket. Ennek lényege az volt, hogy megismertessük, megszerettessük az Édes Jézust a Szűzanyán keresztül; napi szentmise, szentáldozás, közös rózsafüzér-imádság és a régi Sasi törvények betartása. Ez a következő:

1. A Sasfióka együtt él Krisztussal, egy Ővele, a Legméltóságosabb Oltáriszentség révén (*Napi szentmise, szentáldozás*).
2. A Sasfióka mint Anyját tiszteli és szereti a Boldogságos Szűzanyát (*Napi rózsafüzér-ima*).
3. A Sasfióka hűséges gyermeke az Egyháznak és a római pápának!
4. A Sasfióka Isten után legjobban embertársait szereti!
5. A Sasfióka ellenkezés nélkül engedelmeskedik!
6. A Sasfióka szerény, egyszerű, alázatos!
7. A Sasfióka mindig kötelességtudó!
8. A Sasfióka mindig szívesen segít másokon!
9. A Sasfióka tiszta és lovagias!
10. A Sasfióka szeret sportolni és játszani!
11. A Sasfióka nem hagyja magára testvéreit!
12. A Sasfióka megtartja Krisztus Király törvényeit!

Így ért az a kellemes meglepetés, hogy a gyerekek minden nap, rendszeresen ott vannak a szentmisén. És mintha csak a régi sasi idők tértek volna vissza: az adventi rorate miséken is Sasfiókák vesznek körül.

16. A „valódi” Szent Miklós

Több mint 1600 év homályából lép ki a mosolygós, derűs Szent Miklós püspök, akinek egész életét a jóság, a szeretet sugározta át. Bár üldözték, a börtönből is csak Nagy Konstantin császár dekrétuma a vallásszabadságról tette szabaddá, hogy azután még többet jótékonykodjon. Milyen csodálatos hatalom a szeretet, amely nem felejt, sőt mindig elevenebben sugározza be azokat, akik hősiesen gyakorolták a krisztusi, nagylelkű, szolgáló szeretetet! Szent Miklós püspök adakozó szeretetével már a karácsony örömét sugározza felénk.

Ezért volt Sasfiókáimnál olyan örömteljes Szent Miklós ünnepe. Püspöki díszbe öltözve vonult be, angyaloktól kísérvé, nagy könyvet helyezett maga elé, a Sasfiókák pedig vidáman énekelték: *„Elindult a mennyországból a kedves, drága Szent Mikulás, örömet hoz, ajándékot és az ég áldását.”*

Ilyen gondolatokkal foglalkoztam, amíg Esztergom felé száguldtunk a havas, síkos úton. Hiszen ma december hatodika van, Mindszenty József bíboros hercegprímás atyánk elköltözésének napja, amelyre minden hónapban emlékezünk imával, amióta őt Mariazellből hazahozták. Vastag hólepel alatt hajlongtak a fák, a bokrok, a süvöltő szélben. Csak idejében, baj nélkül érjünk oda! – imádkoztuk bizalommal a szentolvasót. Kora reggel volt, sejtelmesen szép havasi tájak, ünnepi díszben az egész természet. Szinte csodával volt határos, hogy baj nélkül és idejében odaértünk, ahol már a zárandokok sokasága imádkozva várt az Esztergomi Bazilika kriptájában, Mindszenty atyánk sírjánál.

Szentbeszédemben Mindszenty bíboros atyánk édesanyjáról emlékeztem meg, akinek tegnapelőtt volt névnapja: Borbála asszonyról. Még senki a világon nem írt olyan könyvet édesanyáról, mint bíboros atyánk: *„Édesanyám”*, amelyben teljes dicsőségében mutatja be az édesanyai méltóságot. Hiszen *„Isten után édesanyámnak köszönhetem, hogy pap lettem.”* Mi pedig Borbála asszonynak köszönhetjük, hogy ilyen papnak, hősnek, szentnek nevelte fiát. A Boldogságos Szűz Mária – az édesanyák legáldottabbja – pedig mindnyájunk édesanyja; tulajdonképpen minden hivatást neki köszönhetünk.

Most, az adventi időben – amely a várandós, áldott állapotban levő Istenanya ideje – nekünk is nevelődnünk kell a Szűzanya által, hogy kegyelmi vonatkozásban nagygyá, szentekké lehessünk, mert csak ezzel tudjuk hazánkat, a magyarság jövőjét szolgálni.

Hazafelé azon gondolkodtam, hogyan lepjem meg Szent Miklós ünnepén az én Sasfiókáimat. Egyet-mást már összegyűjtöttem – a jó hívők segítségével –, csak Mikulás-figurát nem tudtam nekik venni. Egyrészt mert pénzem sem volt rá, másrészt mert „valódi” Szent Miklós nem kapható nálunk, csak giccses télapó.

Ám alig hogy visszaérkeztem a Kút völgyi Kápolnába, igazi meglepetés ért: egy kedves, drága jótévőnk nagy dobozt cipelt a sekrestyébe.

– A Sasfiókáknak hoztam – mondta egyszerűen.

A dobozból egy sereg Szent Miklós rajzott elő, teljes püspöki ornátusban: püspöksüveg, pástortbot, mosolygós, szakállas, kedves... Mindegyiken egy kis vers, Szent Miklós üzenete:

*„Amit jó kedvvel,
imádsággal csinálunk,
bármily munka nem nehéz,
A jó kedvű vig munkához,
légy te Sasi mindig kész.”*

Mennyi leleményesség, mennyi művészi munka és kedvesség – mire képes a szeretet! Jaj, hogy fognak örülni az én Sasfiókáim, milyen szép lesz a ma esti ünnepség, amikor bevonul Szent Miklós püspök és egy angyal hozza a sok-sok kedves Szent Miklós püspököt! Hogy fog csengeni az ének a vidám ajkáról: *Isten hozott Szent Miklós, vártunk téged szeretettel, áldásodat kérjük most!*

Havazott, nagy pelyhekben hullott a hó; ilyen kedves Szent Miklós ünnepünk már régen nem volt. A Sasfiókák zsvajgó hada elcsendesedett, amikor az ezüstcsengő csilingelése behallatszott az ablakon. Szinte moccanás nélkül, szívszorongva várták Szent Miklós püspököt, aki áldást osztva, pásztorbotjával nagyokat koppantva jött végig a nagy szobán, karosszékebe helyezkedve megsimogatta hófehér szakállát, majd intett egy angyalkának, aki a nagy dobozt az asztalra helyezte. A másik angyalka nagy, piros bársonyfedelű könyvet adott át neki.

– A mennyország áldását hoztam nektek! Ám hadd lássam, mit jegyeztek fel az angyalkák. – Belelapozott a nagy könyvbe, szinte felderült az arca, amikor mosolyogva szólt: – Úgy látom, ti igazi Sasfiókák vagytok!

A gyerekek kórusban feleltek, egymást túlkiabálva: – Igen, igen!

– Itt be van jegyezve, hogy miért vagytok ti igazán Sasfiókák! Mit gondoltok?

Innen is, onnan is felhangzott: – Mert minden nap megyünk szentmisére, imádkozzuk minden nap a rózsafüzért!

– Lám – jegyezte meg Szent Miklós – ezt látják onnan fentről az angyalok és ezért ők nagyon boldogok. Ti is boldogok vagytok?

– Igen, igen... – kiáltották kórusban. Az angyalka a nagy fehér asztalon kirakta a doboz tartalmát; sok-sok Szent Miklós püspök, süveggel, pásztorbottal, piros szaloncukrok között. Mézeskalács mikulások is felsorakoztak, sárga mandarinokkal, narancsokkal vegyítve, pirosan mosolygó almák és hívogatóan kínálgatták magukat.

Szent Miklósnak még sokfelé kellett mennie, így az ajándékok kiosztását rábízta a családfőre. A Sasi induló lelkes éneklése után vonult el Szent Miklós püspök, áldást osztva tovább, tovább...

17. Karácsonyi aranyszívek

Sasi otthon tetejére lassan hull a hó,
Sasi szívek fehérebbek, mint a hulló hó,
Szent karácsony este a kis Sasikák,
Szívrepesve várják már a Kicsi Jézuskát.

Csengő hangon szól a harang,
Bim bam, bim bam bim,
Csendes éjben halkán hangzik:
bim bam bim bam bim.
Csillognak, ragyognak a szent fán,
a gyertyák a karácsonyfán.

Most boldog a Sasi nagy család,
Most örül sok vadvirág,
Sasik szíve most már mennyország,
A Kis Jézust várni nagy boldogság.

A karácsony az ajándékozás ünnepe. Nem kis gondot okoz a szülőknek is, hogy mivel lepjék meg gyermekeiket. Azelőtt elterjedt szokás volt, hogy a gyerekek levelet írtak a Jézuskának. A Sasfiókák leveleikben az idén nemcsak játékot kértek. Bizony, az én kevés hajam is az égnek állt, amikor kiböngésztem, hogy mit szeretnének: a Jézuska arany szívét kéri. Megmagyaráztam nekik, hogy ők, akik minden nap elmentek a rorátéra, és áldoznak is, mindennap befogadják Jézuskát a szívükbe. Ő szeretetével úgy bearanyoz, hogy mindannyiuknak csillogó arany szíve lesz karácsonyra. – Tán még soha nem várták ennyire felkészült szívvel a Kis Jézuskát a Sasik.

A szentmise áhítatos csendben folyt le, hiszen csendes volt az a Szent Éj is, amikor a Kis Jézus először érkezett a világra. Nemde milyen csodálatos az is, hogy a fehér ostya, mint egy gyolcspólya takarja el előlünk az Isteni Kisdedet!

„Bár nem látom gyermekarcod szent vonásait, Hiszem mégis rendületlen, hogy már Te vagy itt.” – Tán még soha nem tudtam ezt a mélyértelmű kis éneket könnyek nélkül elénekelni. De ezek a hála, az öröm, a boldogság csillogó gyöngyszemei voltak. Az, hogy átéltük ezeknek a perceknek a mélységes varázsát; bárcsak tudnák az én Sasfiókáim azt valóban átélni és maradandó élményként megőrizni.

Szentáldozáskor, mint karácsonyi angyalkák jöttek szinte lábujjhegyen sorban, hogy a nevelőkkel együtt szívükre öleljék az Isteni Kisdedet. A hálaadásban megköszöntem a Kis Jézusnak, hogy betért szívünk hajlékába és mi magunkat a Szűzanya által teljesen neki adjuk: rendelkezzen velünk, mert övé vagyunk, mint ahogy Ő most a miénk lett.

Lassan, tipegve, mint a csendes éjszakában leereszkedő angyalok, érkeztek a Sasfiókák a nagy nappali szobába, amit gyönyörűen feldíszítettünk karácsonyfa ágacskákkal. A betlehemi pásztorjátékban mindegyik Sasinak volt szerepe. A karácsonyfa alatt állt egy nagy jászolka, szalmával bélelve, egy kisded nagyságú Jézuskával, aki kitért karokkal mosolygott felénk.

Néztem a csillogó szemű Sasfiókákat, fiúcskák, leánykák szépen felöltözve, szinte mint az angyalok, szemükben a tiszta lélek mosolya. Körbetérdelték a karácsonyfát, hangosan imádkozva a szülőkért, nevelőszülőkért, rólam is megemlékezve, különösen belga jótévőinkért, akik sok szép ajándékkal lepték meg a Sasfiókákat, 1400 km hosszú havas úton

hozták ide, az Otthonba. Azután gondoltunk mindazokra, akiket szeretnénk itt látni, de nem lehetnek itt, azonban éreztük, hogy minden távolságot áthidal a szeretet.

– Sasik – kérdeztem –, tudjátok-e, hogy kiknek adták tudtul az angyalok a Kis Jézus születését azon az első karácsony éjszakán?

Csengő hangon kiáltották: – A virrasztó pásztoroknak!

– Most én helyettesítem ezt az angyalt, hogy tudtotokra adjam: Valóban megszületett a szívecskékben az Isteni Kisded! – Hálátelt szívvel mondtunk mindenért köszönetet.

Az ajándékok kiosztására került sor. Ez már a jó szülők feladata volt. Én szinte belerogytam egy karosszékbe; a gyerekek örömteljes kacaja, csodálkozásuk egy-egy felkiáltása szinte távolból érkezett hozzám, mert lélekben a nagy karácsony örömét láttam, a Fehér Karácsonyt a Mennysorszámban, ahol az örökzöld karácsonyfaágacsok ezernyi és ezernyi szívecskékkel csilingeltek az Isteni Kisded jászolkája felett. A Szűzanya, az Örök Karácsony Asszonya, kiemeli és felmutatja az Isteni Kisdedet, aki kitarja karjait, mint a miséző pap az oltárnál. Ebben a csodálatos úrfelmutatásban mintha megjelenne a Mennyei Atya mosolya, áldást osztó kezével és mindent besugároz a Szentlélek aranyos, fénylő seregével.

És lám, annyi ismerőst fedezek fel: drága édesanyám mosolygós, tündöklő szépsége, a drága nagymama boldog öröme, Édesapám, Imi, Laci, a kedves Kanonok úr és nővére, a kollégium kisasszonya és a hűséges öreg szolgáló, Mária. De milyen tündöklő, fiatalos ragyogásban, a jó trappisták, a nővérek, a jótevők ezrei – mennyi boldogság árad fényességükből!

Egy kisgyermek mászik felém, keze tele játékkal, kapaszkodik fel, a karosszékre, de nővérkéje megelőzi egy nagy szívvel:

– Ezt a Jézuska küldte Neked, nem hallod? Atya! – De most már kezdek magamhoz térni, de nem az égi, hanem a földi mennyországban vagyok...

18. Editke és a Sasfiókák Pécssett

A Kút völgyi Engesztelő Kápolnánkban minden délelőtt, szentmise előtt imádkozzuk a szent rózsafüzért ifjúságunkért. Hideg téli nap volt, még mindent vastagon fedett a hólepel, de a nap besütött kis kápolnánk színes ablakain, amely a rózsafüzér tizenöt misztériumát ábrázolja. Egyszer csak óvatosan kinyílt az ajtó. Nem akartam hinni a szememnek: mint egy kis zarándok sereg, libasorban sok kisgyerek tódult be. Kíváncsian nézelődtek, jóleső érzéssel, hiszen áradt feléjük a meleg, de leginkább az Oltáriszentség csillogó sugárzása. Editke érkezett meg Pécsről, aki minden évben meg szokott látogatni, mindig több és több gyerekkel. Ahogyan az első padokban elhelyezkedtek, azonnal belekapcsolódtak a rózsafüzér imádságba; az üde gyermekhangok csak úgy csilingelték az Üdvözlégy Máriákat.

Előttem megelevenedett első találkozásunk Editkével, jó pár évvel ezelőtt, még a régi fakápolnában. Fiatal, húsz év körüli leányka volt. Természetesen, egyszerűen adta elő nagy tervét:

– Olvastam az Isten Vándorát, és azonnal elhatároztam, hogy követem atyát. Magamhoz veszek elhagyott, gondozásra szoruló gyermekeket, akiket úgy akarok nevelni, mint atya a Sasfiókáit. Nagyon mostoha gyermekkorom volt, nem kaptam szülői szeretetet, sőt, gondatlan nevelés következtében csípőficammal szenvedek, fűzöt is kell viselnem, egész testem gépben van.

Akaratlanul is megkérdeztem: – Akkor hogy tudsz ilyen áldozatos munkát vállalni?

– Nekem erőt ad a Szentségi Jézus, ahogy atya könyvében írja: vele minden lehetséges, csodálatos az Isteni Gondviselés, a Szűzanya mindenben segít.

Ezt mind olyan meggyőződéssel mondta, egy pillanatig sem kételkedtem abban, hogy tervét meg tudja valósítani.

Mély benyomást gyakorolt rám ez a mozgásszerűt, de hősies ideállal telített fiatal leány, meg is ígértem, hogy amivel csak lehet, támogatom. Rövidesen meg is látogattam Pécssett, ahol bizony elég szegényes lakásában már volt vagy három kis cigánygyerek. Aztán – nem is tudom hogyan – az Isteni Gondviselés csodájának könyvelem el, hogy egyre nőtt a kis család, sikerült nagyobb házat szerezniük. Minden évben meglátogattam gyermekeivel, akiknek létszáma egyre nőtt. Majd egészen közel Pécshez egy nagy telket tudott szerezni, amelyen egy új otthont létesített, ahol akár tizenkét gyermeket is tudna gondozni. Jelezte is nekem, hogy feljön a gyermekekkel, de nem is mertem rá gondolni, hogy ebben a hosszúra nyúló télben látogatnak el, hiszen Pécs messze van. Vonattal és autóbusszal merész vállalkozás ennyi gyerekkel utazni, hiszen kora hajnalban kellett kelniük, hogy tíz órára ideérjenek.

A szentmisében nagyon jó volt hallani az üde gyermekhangok kedves csengését. Legtöbben szentáldozáshoz is járultak. A hálaadásban meg is köszöntem az Édes Jézusnak, aki kéri, hogy: „Engedjétek hozzám a kisdedeket. Ha nem lesztek olyanok, mint a gyermekek, nem mentek be a mennyországba.”

Szentmise után megkérdeztem Editkét, hogyan tudja ellátni ezt a sok gyereket?

– Hát, ahogyan atya látta el a sok Sasfiókáját! Mindenben segítenek, egymást szeretik, összeköti őket a szentségi Jézus és a napi rózsafüzér. Természetesen gondok is vannak, de nem is annyira a gyermekekkel, mint inkább a Gyámhatósággal. Nagyon fáj, amikor elvisznek tőlünk valakit – szeme szinte könnybe lábadt –, majd meghasadt a szívem, amikor egy drága kis fiúcskát, Lacikát elvitték tőlem. Úgy szerettem a kedves, mosolygós, kacagó kisfiút...

Egy kis hallgatás után Editke újra vidámabb dolgokról mesélt:

– Van ám egy kis farmunk is: csirkék, kacsák, nyulak, kecske. Szép az otthonunk, a hely is, ahol lakunk, kedvükre hancúrozhatnak ott a gyerekek. Egy gyógypedagógus jár hozzánk,

mert sok a fogyatékos gyerek. De szeretettel, türelemmel csodálatos eredményeket lehet elérni. Atya még küldhetne nekem két-három gyereket, lehet cigány vagy néger is, akár beteg is, mindenünk megvan, csodálatos a Gondviselés!

Biztosítottam Editkét, hogy imáim, áldásom mindig velük lesz és nekem is nagy vigasz, hogy ott, Pécsen is vannak gyerekek, akik a Sasfiókák lelkeségével készülnek fel az élet küzdelmeire és megköszönöm az Isteni Gondviselésnek, hogy Editkét hozzám vezérelte.

19. Az első és az utolsó Pietà

Amikor 1943. március 29-én Flandria fővárosában, Brugge-ben bemutattam az első szentmisémet, az öreg székesegyház megtelt flamand jótevőimmal, ismerősökkel, sőt magyar küldöttség is jött Brüsszelből, a nagykövettel.

Örömömbé nem kis fájdalom is vegyült, hogy sem az én drága özvegy édesanyám, sem Imi testvérem és senki a rokonságból nem lehetett jelen. Talán pont azért jöttek össze ilyen szép számmal a kedves belga hívek, hogy kárpótolják szeretteim távollétét.

A gyönyörű, felemelő szentmise után – nagy megindulásomra – a magyar Himnuszt is elénekelték. Ezt a kedves figyelmességet meg kellett könnyeznem.

Sok ajándékot kaptam, de talán legjobban örültem a Fájdalmas Szűzanya szobrának, amely Michelangelo Pietájának másolata volt. A bánatos Szűzanya édesanyámra emlékeztetett, aki most otthon bizonyára könnyezve imádkozik, de lélekben jelen van. Ezen a kedves, szép Pietán keresztül szerettem meg igazán a Fájdalmas Szűzanyát, aki végigkísérte egész papi szolgálatom minden mozzanatát.

Magyarországra hazatérve édesanyám nagy szeretettel várt máriaremetei kis otthonában; imádkozva, könnyezve kérte papi áldásomat. Húsvét előtt voltunk, a Fájdalmas Szűzanyára gondoltam, aki sokat könnyezett, sírt Szent Fia szenvedése láttán, mígnem Húsvét hajnalán ott állt előtte, mosolyogva, kedvesen Drága Szent Fia.

A Máriaremetei Kegyetemplomot a szervita atyák gondozták. Ezt a rendet a Boldogságos Szűzanya azért hívta életre, hogy hét fájdalmának a tiszteletét terjesszék. Ott, a kegytemplomban mutattam be húsvétkor Magyarországon első szentmisémet, ahol minden a Fájdalmas Szűzanyára emlékeztetett.

Amikor a püspök atya Vácra rendelt, hogy ott templomot építsek, az első ajándék egy kedves malomtulajdonosnőtől egy szép Pietà volt. Szépen illett kis templomunk oltárára. Megnyugtató volt számomra ennek a Pietà szobornak a közelsége.

Amikor templomunk elkészült, Kemény László festőművész barátommal festettem egy gyönyörű oltárképet a Fájdalmas Szűzanyáról.

A legelső ajándékot pestszentlőrinci kápolnánk részére, a fából faragott Pietát nevelt leányom, Mária Zsuzsa készítette. Láta, hogy mennyi örömet szerzett nekem a Pietà, ezért elkészítette domborműves változatát is, bronzból.

Amikor a szervita rendet feloszlatták, a szép, kőből faragott Fájdalmas Szűzanyát nekem ajándékozták, amely kis remetei otthonunk kertjének díszé lett.

Kút völgyi Kápolnánk mögött is a Fájdalmas Anyja áll, amely szintén Máriaremetéről származik.

Amikor Szalkszentmártonban építettünk egy új templomot – amelyet Kemény László festőművész barátom gyönyörű freskókkal díszített – oltárképnek megfestettem a Fájdalmas Szűzet.

Két régi fogadalmam volt: Az egyik, hogy ha Isten kegyelméből pap lehetek, a Lourdes-i Szűzanyát megajándékozom egy márvány Pietával, hálából a Szűzanyának minden segítségéért, hiszen börtöneim fájo magányában is a Fájdalmas Szűzanya képe kísért. Amikor a Lourdes-i püspök felszentelte – a Lourdes-i sziklabarlanggal átellenben, a Havre túlsó partján – ezt a Pietát, akkor sajnos nem lehettem ott, csak a szobrászművész és egy kis belga csoport képviselt engem.

Meglepetésemre rövidesen egy nagy fa láda érkezett Párizsból, amelyből a Lourdes-i Pietà kicsinyített mása, a Magyar Pietà márványból kifaragott gyönyörű szobra került elő. Nagy örömmel vittük fel a Kút völgyi Kápolnába. Boldog vagyok, hogy minden alkalommal a Fájdalmas Szűzanya közelében imádkozhatok és mutathatom be a szentmise áldozatot.

A második fogadalmam, hogy Poperinge-ben, abban a kis flamand városkában, amelynek ősrégi templomában annyit imádkoztam – hiszen ott jártam gimnáziumba, onnan vonultam be a szemináriumba –, hálám kifejezésekképpen fából faragtattam egy gyönyörű, életnagyságú Pietàt.

Most, hogy pappá szentelése 53. évfordulójára emlékeztünk a Kút völgyi Kápolnában, kicsit fáj, hogy egyetlen gyermek nem vett részt a jubileumomon. Így egy kicsit magányos volt ez az ünneplés, hiszen gyermekek nélkül nem is tudok ünnepelni. Ahogy elkezdtem a szentmisét, a márvány Pietà szoborra esett a tekintetem. Most valami zajt hallottam a kápolna hátsó bejáratánál és szívem megdobbant. Óvatosan két kis Sasfőka dugta be a fejét, majd utána sorban, szinte lábujjhegyen jöttek az én Sasfőkáim. Milyen nagy volt az örömöm és meglepetésem! Rögtön vidám lett minden körülöttem; a Sasik mosolygós csoportja a régi Sasfőkákra emlékeztetett. Íme, a Pietà megörvendezettett: arra gondoltam, hogy Mennyei Édesanyánk gondoskodott arról, hogy őszhajú papja 53. évi jubileumának a Sasfőkák legyenek a napsugarai, minden magányt, nehéz küzdelmeket feledve tudjon újra szinte gyermekké lenni és a kedves, éneklő, mosolygó Sasik között szinte újjáéledni.

Nem is tudom, honnan jött, talán a Szűzanya sugallta, hogy Őket most nagyon meg kell jutalmaznom, valami maradandó, kedves emlékekkel. Mit adnák nekik mást, mint ami nekem olyan kedves és drága: azt a Michelangelo Pietàt, amely első misémet megörvendezettette, s amit 53 éven keresztül, annyi viszontagság, meghurcoltatás, házkutatás ellenére meg tudtam őrizni. Ez a Pietà lesz kis házikápolnájuk díszé és oltalma. Úgy adtam ezt nekik, mint ahogyan az Úr Jézus adta az ő Fájdalmas Anyját nekünk.

20. A nagy találkozás

Amikor II. János Pál pápa 1988 pünkösdjén meghirdette a Mária-évet, elhatároztam, hogy ezen jubileumi esztendőben megpróbálom elzarándokolni Mariazellbe. Tartoztam ugyanis egy zarándokúttal a Mariazelli Madonnának, mivel ötvenöt évvel ezelőtt az ő oltalma alá ajánlottam magamat, belgiumi kiutazásom előtt.

Egy kedves ismerősöm, aki külföldi turistautakat vezet, jelezte, hogy zarándokcsoport indul Mariazellbe, autóbusszal, s még volna hely számomra.

– Mikor indulnának? – kérdeztem.

– Október 5-én. – válaszolta.

Meglepődtem, hiszen ez a nap a születésem napja. Ha akkor eljuthatnék Mariazellbe! Eszembe jutott a kedves verses legenda a szegény asszonyról, aki búcsúra megy Mariazellbe. A sűrű erdőben megtámadják a durva rablók.

– Hová mész? – kérdezik.

– Mariazellbe a Szűzanyához.

– Milyen ajándékot viszel magaddal?

– A tiszta szívemet – feleli a szegény asszony. A rablók megmotozzák. Nem találnak nála semmit sem. Kitépik a szívét, gúnyosan mondják:

– Hát vidd a szívedet a Mariazelli Madonnának!

S csodák-csodája, a szegény asszony megindul, s viszi szívét Mariazellbe. Megkondul az összes harang, megy az oltár elé biztos léptekkel, s ott összerogy.

*„S a Szűzanyának csodás szobra
az oltárról lelép,
s kezébe veszi halk fohász közt
a jó asszony szívét. –”*

Az élet küzdelmei közepett, rengeteg gyötrelmem, szenvedés után most én is elhoztam szívemet Neked, Szűzanyám! Fogadd el s ajánljad Szent Fiadnak! Eszközölj nekem – mint annak a szegény búcsús asszonynak – egy új szívét, amely ezentúl csak Értetek dobog: Jézus és Mária!

A bazilika csodálatos: Nagy Lajos királyunk építtette, hálából a törökök feletti diadaláért. Mennyi magyar vonatkozású emlék bizonyítja, hogy mi magyarok Mária népe vagyunk! Ezt az egész világ tudja és elismeri. Ez a Mariazell-i nagy, csodás bazilika, a Czenstochowai nagy zarándokhely – magyar pálosok alapítása –, a Lourdes-i keresztút X. állomása, a grottával szemben a gyönyörű carrarai márványból faragott magyar Pietà, Fatimában a keresztút és a Szt. István kápolna, Rómában pedig a Szent Péter bazilika alatt, egész közel Péter apostol sírjához Magyarok Nagyasszonyának kápolnája.

A bazilikában végigjártam a keresztutat. A XII. állomásnál, ahol Krisztus a kereszten meghal, megdobbant a szívem. Ott áll Szent László király kápolnája. A sok virág, nemzeti színű szalag, zászló jelzi a nagy hitvalló, Mindszenty József hercegprímás, vértanú bíboros sírját. A vörös márvány lapon, arany betűkkel belevésve olvasható Vixit et vivat Pannoniae sacrae.

Meghatottság könnyeivel csókoltam meg a sírlapot és helyeztem el magyar vadvirágokból font, nemzetiszínű koszorúmat, árvalányhajjal, maroknyi magyar földdel, majd mécesst gyújtottam, amelynek lángocskáját ottlétem alatt éjjel-nappal tápláltam, hogy égjen és lobogjon a mi hálánk és köszönetünk a legnagyobb magyar pap sírjánál.

Milyen bölcsen rendelkezett a mi nagy bíborosunk, hogy ideiglenesen, míg majd haza nem kerülhet, ide temettette magát, hiszen ez itt egy darab magyar föld. Még haló porában is hívja az ő magyarjait a világ minden tájkáról, hogy imádkozzanak és engeszteljenek a Szűzanyánál. – Háromszor misézhettem a bazilikában, egyszer Mindszenty bíborosunk kriptája felett a Szent László-oltárnál.

Ki gondolta volna, hogy három év múlva Mindszenty József bíboros hercegprímás atyánkat Mariazellből hazahozzák Esztergomba? Ennek emlékére állítottuk fel a Kútvölgyi Kápolna mögötti kerengőben Mindszenty József bíboros hercegprímás atyánk tiszteletére a carrarai fehér márványból faragott keresztutat. 1991. május 3-án, és azóta minden hó 6-án, az ő elhalálzásának napján az esztergomi bazilika kriptájában, sírjánál mutatok be szentmise áldozatot mielőbbi boldoggá avatásáért. Mindig többen és többen jönnek össze, vértanú bíborosunkat tisztelő, szerető magyarok a világ minden tájkáról.

21. Római zárándoklat

Jó ötven évvel ezelőtt, amikor első éves seminarista voltam Brugge-ben, meglátogatott minket a trappisták generálisa Rómából. Közelebbről is megismerkedtem vele, s nagyon megszeretett. Meghívott, hogy a jövő nyarat töltssem Rómában, kolostoruk vendégeként. – Persze ebből a római vakációból nem lett semmi, mert kitört a második világháború. Ám mindig élt bennem a vágy, Rómába egyszer eljutni. A negyvenöt éves papi jubileumom alkalmával, szinte ajándékként kaptam a lehetőséget, hogy Belgium után Rómába is eljussak: kedves belga ismerősünk megígérte, hogy elvisz az örök városba, Szt. Péter és Pál ünnepére.

Június 27-én, amikor az esti Úrangyalára szóltak Róma harangjai, befutottunk az örök Városba. Minden olyan álomszerű, csodálatos volt. Nem messze a Vatikántól – egy kedves, palota-szerű épületben – vártak bennünket nagy szeretettel vendéglátóink, néhány flamand származású idegenvezető.

A hosszú, fárasztó út után jólesett felfrissülni a terített asztalnál. Ajánlották, hogy máris lepihenhetek, de mert házuk kis kápolnájában szentségimádás volt, azon részt vettem.

28-án reggel elkísértek a Szt. Péter bazilikába. Lenyűgöző élmény volt számomra hatalmas méreteivel: a magas nagy kupola, márvány falak és oszlopok, csodálatos szobrok és mozaikképek. Gyönyörű az altemplom, a kripták, s a Magyarok Nagyasszonyának kápolnája, közel XII. Pius pápa sírjához. Megilletődve csókoltam meg Szt. Péter bronzszobrának lábát, amelyet épp akkor kezdtek öltöztetni a másnapi ünnepre. Szt. Péter apostol sírjánál misézhettem, ami nagy kiváltság.

Nagy öröömre és szerencsémre jelen lehettem ennek a napnak a nagy eseményénél, a nyilvános bíborosi konzisztóriumon. Huszonnégy új bíborost kreált a pápa, közöttük az esztergomi érseket, dr. Paskai Lászlót is. A hosszú szertartás után szünni nem akaró éljenzéssel köszöntöttük őszentségét, II. János Pál pápát és az új bíborosokat.

Innen a Szt. Péter téren lévő Szent Kongregáció épületébe mentünk, ahol Kada érsek úrral, a kongregáció titkárával találkoztunk. Délután a Santa Maria Maggiore-templomba zárándokoltam el. Mária-év lévén sok zárándokkal együtt róttam le ott tiszteletemet az ősrégi kegykép előtt, s a kis Jézus jászolánál.

A Lateráni bazilika is lenyűgöző hatást gyakorolt rám. Itt található a Szent Lépcső, amelyet a hagyomány szerint Poncius Pilátus palotájából hoztak ide. Ezen haladt Jézus; a 28 lépcsőfokon csak térden állva szabad felmenni. Az üveg alatt látható vércseppeket egyenként csókoltam meg. Megcsodáltam az Angyalvár Szt. Mihály arkangyalát, a sok festőien szép római kegyhelyet és a hatalmas cirkuszt, a Colosseumot. Ezzel be is fejeződött ez a verőfényes római nap.

Szt. Péter és Pál apostolok ünnepét megint a bazilika látogatásával kezdtem, amely már ünnepi díszben várta a zárándokok ezreit. Majd a Via Appia „Quo Vadis” kápolnájában időztem hosszabban, utána a Szt. Sebestyén-templomnál leereszkedtünk a katakombákba. Ott Néri Szt. Fülöp oltáránál, a szent vértanú sírja felett mutattam be a szentmisét. A délelőtti zárándokút befejező állomása a Szt. Pál bazilika volt, ahol sokáig elgyönyörködtem.

Vendéglátóim nagy öröömre szereztek egy engedélyt, hogy a pápai nagymisén, amelyet a Szentatya az új bíborosokkal együtt mutat be a Szt. Péter téren, mint áldoztató részt vehetek, így közvetlen a pápai oltár mellett állhatok.

Felejthetetlen élmény volt ez az ünnepélyes pápai nagymise. Százezres tömeg töltötte meg a Szent Péter teret. Felemelő látvány volt onnan a magasból a zárándokok ezrei, akik a világ minden részéből jöttek erre a nagy ünnepre. Körülbelül három órán át tartott az ünnepség, a szentmise, az új bíborosok beiktatása, s a Szentatya lelkes beszéde, amelyben

többször elismételte: „*O felix Roma – Te boldog Róma, amelynek földjét a két apostolfejedelem vére szentelte meg.*” A szent Város vértanúk sírjára épült és azért örök...

A szentmise után sikerült bejutnom a fényárban úszó Szent Péter bazilikába, ahol a Szentatya a sekrestyében üdvözölte az új bíborosokat.

Utána én is köszöntöttem Paskai bíboros urat. Azt hiszem, én voltam az első magyar pap, aki ott letérdelve a Szent Péter bazilikában, bíborosi áldását kértem.

Még egyszer végigjártam a nagy bazilikát, Michelangelo Pietájánál hosszabban időzve köszöntem el az örök Várostól.

22. Zarándoklat Medjugorjéba

A szomszédos Jugoszlávia egy kis falujáról már az egész világon beszélnek, hiszen a boldogságos Szűz Mária 1981. június 24-én jelent meg itt először és azóta naponta megjelenik hat, egyszerű falusi gyermeknek. Több könyvet olvastam a jelenésekről, magyarul és flamandul is, sok beszédemben is hivatkoztam ezekre a csodálatos eseményekre, hogy a Szűzanya bűnbánatra, megtérésre, imádságra, böjtölésre, szentségek vételére buzdít.

Bár engem is nagyon érdekeltek a medjugorjei jelenések, nem is gondoltam, hogy én is elzarándokoljak. Végül egy kedves meghívásnak eleget téve elszántam magam az útra. Kiutazásom körül minden olyan simán zajlott, hogy éreztem: a Szűzanya egyengeti a zarándokutamat.

1986 augusztusában négyen indultunk útnak. Hogy igazán zarándoklat legyen, szinte az egész utat végigimádkoztuk. A vidék egyre kietlenebb lett, sziklás, elszórtan kis falukkal. Este fél 7 óra körül, egészen váratlanul felbukkant Medjugorje nagy, fehér-kék templomtornya.

Pontosan a jelenés idejére érkeztünk. A plébániát hangosan imádkozó tömeg vette körül. Egyszerre nagy csend lett, minden tekintet egy ablakra szegeződött, a Jelenési szobára. Ez volt a Szűzanya látogatásának ideje; éreztem, tudtam milyen közel van a hozzánk Szűzanya.

Utána szentmise volt, amelyen én is koncelebrálhattam, kb. harminc paptársammal együtt. Mindez szinte álomszerű volt. A templom zsúfolásig megtelt és a téren is nagy sokaság gyülekezett. Meghatott a hívek mély áhítata, ahogyan imádkoztak, énekeltek, lelkesen a rekkenő hőségben, állva, térdelve a hosszú szertartás alatt. Felemelő volt az a tudat, hogy Máriát dicsérni mindenfelől sokezer zarándok sereglett össze. A szentmise végén Marija, a fiatal látnok egy kis elmélkedést mondott. Mindenki nagy áhítattal hallgatta.

A templom előtt találkoztam útítársaimmal, akik már nyugtalankodtak, hogy hol fogunk szállást találni. Amíg mi ott tanakodtunk, odalépett hozzám egy magyar fiatalember.

- Szállást keresnek? Hányan vannak?
- Négyen – feleltem csodálkozva.
- Várjanak – mondta – máris megoldjuk.

Amíg ott várakoztunk, egy ferences atya ment fel a plébánia lépcsőjén. Gyorsan utánaeredtem, németül kérleltem, hogy egy pillanatra engedjen be a Jelenési szobába. Kivett egy kulcs-csomót, kinyitotta a folyosón az első szoba ajtaját, felgyújtotta a villanyt, előre tessékelt. Meghatódva néztem körül az egyszerűen bútorozott lakószobában; a Szűzanya minden este idelátogat! A Mennysorság Királynéja alig két órája, hogy itt járt. Letérdeltem, hálátelt szívvel rebegtem el egy Ave Máriát. – Holnap este legyen itt hat órára – mondta a ferences atya.

A templom elé visszatérve, máris jött a magyar barátunk egy öreg paraszt bácsival, aki elkalauzolt a falun kívül levő házába, ahol kényelmes szállást kaptunk. Egy fiatal magyar pap lett a szobatársam, aki már egy hete ott tartózkodott.

Vasárnapra virradtunk, alig pirkadt, elindultam gyalog. Három rózsafüzért imádkoztam el, amíg a templomba értem. Egy kedvesnővér akkor tárta ki a templom kapuját; boldogan siettem be, én voltam az első ezen a reggelen.

A szentélyben hosszan imádkoztam. Jobbra nyílt a Jelenés kápolnája, ahol hosszú ideig a jelenések történtek. Egyszerű főoltár állt ott közepén, Mária-szobor a sarokban, két festmény a Szűzanya jelenéséről, feszület a falon. A kedvesnővér az oltárnál szorgoskodott, megkértem, hogy misézhessek ott, az oltáron. Ingatta a fejét, hogy nem lehet, minden időpont foglalt. Kérleltem a kedvesnővért: még korán van, idejében befejezem a szentmisét. Magyarországról jöttem, engedje meg a szentmisét. Végül a kedvesnővér megszánt, szépen

felöltöztetett, én pedig boldogan mutattam be a szentmisét a Jelenések kápolnájában, hálából a dicső Szentháromságnak, hogy elzarándokolhattam ide, ahol olyan közel van a mennyország, a Szűzanya révén.

A kápolna már egészen megtelt hívekkel, amikor áldásomat adtam. Feltűnt egy kedves öreg bácsi, aki könnyezve térdelt le, majd odasietett hozzám:

– Stefán? kérdezte flamandul, kezemet szorongatva.

– Igen – válaszoltam.

– Brugge-ből ismerlek. Csakhogy a Szűzanya összehozott itt bennünket, hogy még egyszer találkozhattam veled! – Elmondta, hogy többen vannak itt Belgiumból. Megállapodtunk, hogy dél felé találkozunk a templom előtt.

Nagy volt az örömöm, amikor a flamand zarándokokkal üdvözlöttük egymást! Sok kérdéssel ostromoltak, kattoztak a fényképezőgépek, csodálkoztam, hogy még ilyen sokan emlékeznek rám. Egy kedves egyetemi tanár – Brugge-ből és egy fiatal paptanár ajánlkoztak, hogy mindenhova elkalauzolnak. A tanár már hatszor járt itt, most is két hétre jött. A két magyar zarándok társnőm is csatlakozott hozzám.

Először a Jelenések hegyére mentünk, amely egy köves, kietlen dombtetőn fekszik. Utoljára öt nappal ezelőtt, éjjel 11 órakor jelent meg a Szűzanya (a születésnapján – magyarálták többen, mert ő augusztus 5-én született). Majd az összes látnok családjához elkalauzolt bennünket. De csak Marija és Ivánka volt otthon. Mély benyomást gyakorolt rám Marija és Ivánka szerény, barátságos viselkedése és az egyszerű szülők vendégszeretete. A tanárt jól ismerték, ő horvátul is tudott. Mint magyar papot, kedvesen fogadtak. Kifejeztem tiszteletemet és hogy imádkozom értük és az ő imájukat is kértem Magyarorszáért és Flandriáért.

Három órára értünk a Kereszthez. Éles, meredek kövek között másztunk felfelé. A keresztút kezdetén felajánlottam, hogy viszem – mint Ábrahám Izsákot –, áldozatomat, az egész magyarság keservét, könnyét, gondját, baját, főként a magyar ifjúság nagy problémáit; és mindenki szándékát, akik szerte a világon imádkoznak értem, szeretettel gondolnak rám.

Nehéz volt a keresztút; a tűző nap égette a kopár, sziklás hegyet, csurgott rólunk a verejték, egyre nehezebbnek éreztem a terhet. A Szűzanya jól megválasztotta ezt a hegyet, kemény vezeklés oda feljutni. Meg-megcsúszva, botladozva, szinte négykézláb értünk fel oda, ahol a hatalmas betonkereszt áll, uralva az egész vidéket. Szemben velünk lent a kéttornyú fehér templom, mintha integetne felénk. Fent a tiszta kék ég, ragyogó nap, amely oly csodálatosan tündökölt Medjugorje felett. Milyen közel van ide a Napba öltözött Asszony! Itt minden nap megnyílik a Mennyország.

Őszintén sajnáltam, hogy nem hoztam magammal egy kis magyar zászlót hogy feltűzhettem volna a keresztre. De íme, mit látok: jobb felől, a bozótban széles piros-fehérvörös színű szalag lobog fennakadva! Örömmel rohantam oda, tán jobban örültem, mint Ábrahám annak a kosznak, amelyet a bozótban fennakadva talált és feláldozta fia, Izsák helyett az Úrnak. Ez volt az én áldozatom a magyarságért az Úrnak. Két barátom segítségével sikerült felerősíteni a nagy keresztre. Friss szellő lebegtette a piros-fehérvörös szalagot a Medjugorjei kereszt körül, mint egy szivárványt; olyan fényesen, ragyogóan, mintha a Szűzanya mosolyával lenne átszőve. Csak néztem-néztem és könnyeztem ott, a Medjugorjei hegy tetején, a Kereszt tövében. Ó Nagyasszony, sírj Te is velünk, vigasztald és mentsd meg nemzetünk!

Lefelé botorkálva a sziklák között vissza-visszanéztem a nagy Keresztre és a körülötte lebegő széles selyem-szalagra, a magyar színekre. Bizony lefelé még nehezebb volt az út. Közben állandóan találkoztunk keresztút-járókkal, még olyanokkal is, akik mezítláb mentek. Az utolsó szakaszt már én is mezítláb tettem meg.

Igyekeznünk kellett, hogy hat órára ott lehessenek a Jelenési szobában. Hatalmas imádkozó tömeg vette körül a plébániát. Minket – flamand testvéreimmel együtt – mindjárt beengedtek. Már zsúfolásig megtelt a kis szoba, minden nemzetiségű pappal.

Marija szemben térdelt velem, egy ferences atya és apáca között. Fülledt meleg volt, de ez nem zavart minket. Különböző nyelven sorban imádkoztuk elő a rózsafüzér tizedeket. Két tizedet én is mondhattam, magyarul.

Megcsodáltam Marija összeszedettségét, pedig már háromnegyed órája térdelt imádkozva. Hirtelen, mintegy villanásszerű fény és Marija felugrott és a fal mellé, a feszülethez térdelt. A ferences atya is mellétérdelt. Marija összetett kézzel, átszellemülten nézett az ég felé, valami nagy csodálkozással. Én is néztem, követtem tekintetét, de szemeim elmosódtak a könnyektől: átéltem a percek jelentőségét. Itt van közöttünk a Szűzanya, ha a kezem kinyújtanám, tán érinthetném is és Ő rámtekint, irgalmasságot, szeretetet sugárzó szemeivel, amelyekkel a dicső Szentháromságot szemléli, lát engem is és áldását adja az Ő egyszerű, szegény papjára, akit idehívott, hogy messzi árva országából meglátogassa, népe minden gondjával, bajával.

Tán öt percig tartott a jelenés. Mély csend uralkodott a szobában, a kinti rózsafüzérezők ajka is elnémult. Csend volt, meghatódottság a szívekben, lelkekben. De amikor a kis Marija kisietett, a Magnificat tört elő szívemből: *Ujjongjon szívem üdvözítő Istenemben, hiszen tekintetre méltatta alázatos szolgálóleányát.*

Ezen a napon ötven pappal együtt koncelebráltuk a szentmisét. Zsúfolásig megtelt a templom. Mariját még egyszer láttam a szentmise után, segített az albát levenni. Elköszöntem tőle, kezét fogtunk, keresztet rajzoltam a homlokára, kedvesen rámmosolygott.

Hétfőn megint én voltam az első a templom nyitásánál. A kedvesnővér már ismerősként fogadott. Először a belgáknak miséztem a Jelenési kápolnában, koncelebrálva a belga atyával, utána pedig a magyar zarándokoknak.

Imával búcsúztunk el Medjugorjetől, sok szép lelki élménnyel, kegyelemmel gazdagon.

23. Pió atya

A Városliget ékessége a Vajdahunyad vára, amelyet egy mesterséges tó ölel körül. Annyi sok kedves, gyermekkori emlék fűz ehhez a kis tóhoz, ahova halászni jártam egy gombostűből készült horoggal. Sikert is néha kisebb halakat kiemelni. Hogyan is gondolhattam akkor, hogy a Vajdahunyad vár közepén ékeskedő Jáki kápolna – amely kicsinyített mása az eredeti Jáki templomnak – milyen jelentős szerepet tölt majd be papi életemben!

1970-ben egy paptársam felkért, hogy helyettesítsem a Jáki kápolnában, ahol minden hó 23-án délben szentmisét mutatnak be Pió atya boldoggá avatásáért.

A jámbor kapucinus atyát, aki ötven évig viselte Krisztus Urunk vérző sebhelyeit testén, már régóta szerettem és tiszteltem, sőt, lelki gyermekévé is fogadtam. Ezt az én drága édesanyámnak köszönhetem, akinek egy kedves barátnője segítségemet kérte leánya számára. Ő Olaszországba disszidált, San Giovanni Rotondóban él, Pió Atyát személyesen ismeri, sőt könyvet ír róla, de igen szűkösek az anyagi lehetőségei. Édesanyám barátnője kérte, hogy a belgákon keresztül juttassak segélyt leánya számára. Én ezt természetesen meg is tettem és már régen el is feledkeztem erről a segélyakcióról, amikor egyszer drága édesanyám nagy örömmel újságolta, hogy barátnője leánykája egy szép levélben megköszönte a segítséget és beszélt rólam Pió atyával, előadva, hogy kétszáznegyven árva gyermeket nevelek, nehézségek és támadások közepette. Pió atya meghatódva hallgatta történetemet, árvaházam feloszlását, meghurcoltatásaimat. Áldását küldte és megígérte, hogy lelki gyermekei közé fogad és imádkozik értem. – Milyen nagy öröm és erőforrás volt ez számomra, amikor egyedül, viharral szemben kellett helytállnom!

Pió atya 1968. szeptember 23-án szenderedett el az Úrban, pont azon a napon, amikor sok ezer tisztelője jött el, hogy részt vegyen stigmatizálásának ötvenéves jubileumán. Bizony, én is megkönnyeztem ezt a csodálatos nagy engesztelő, stigmatizált Pió atyát, aki nagy jele volt a hitetlenkedő, kételkedő világnak és egyben felszólítás az engesztelésre, mert csak ez mentheti meg az emberiséget.

Tehát boldogan tettem eleget paptestvérem kérésének, bár tudtam, hogy őt nehéz lesz helyettesíteni, hiszen nagytudású, igazi szónok.

Soha nem felejttem el ezt az első 23-át. 1970 májusa volt, nyiladozó, színpompás virágokkal terített parkon át jutottam be a szép kápolnába, amely már zsúfolásig megtelt éneklő, imádkozó hívókkal. Erre nem számítottam. Fohászkodtam is Pió atya segítségéért, de a nagy tömeg látása inkább fellelkesített, hiszen az ország minden részéből jöttek erre a napra zarándokok.

Egy kis történettel kezdtem beszédemet: Egy téli vasárnap, a déli órákban fáradtan tértem haza Máriaremetére, ahol a park szélén lévő szülői házunkban az utolsó Sasfőlkáim húzódtak meg. Sasfőlkáim szinte körülugráltak, s egyszerre otthon éreztem magam, elfeledve, hogy már reggel négy órától talpon vagyok, a vasárnapi zsúfolt programom ugyancsak kimerített. Az ebéd illatát megérezve rájöttem, hogy milyen éhes vagyok. De még le sem vethettem a kabátomat, amikor futva jött a kegytemplom sekrestyése: egy széles, barna köpenybe burkolt idősebb, szakállas férfi kéri, azonnal menjek át a templomba – egy haldokló ellátásáról van szó. Azonnal elindultam.

A templomban alig egy pár ember tartózkodott kegyeszobor előtt. Kerestem azt a szakállas, barnaköpenyes alakot, aki állítólag hívatott – de sehol sem találtam. Letérdeltem a kegyeszobor elé, már azon gondolkodtam, hogy ez nem valami csapda vagy provokáció (azokban az időkben!). Imádkoztam egy kicsit, és azonnal rádöbentem: Igen, most már tudom! Ma reggel Pestszentlőrincen, ahol miséztem, kértek, hogy ha lehet, még a délelőtt

folyamán látogassam meg a nagybeteg Klára kedvesnővért, aki már halálán van, hogy előkészítem a nagy útra. Hogyan felejtettem el ezt, töprengtem; a sok elfoglaltságom, meg a gondjaim, amelyek akkor rám nehezettek, csak ez okozhatta.

Gyorsan üzentem a sekrestyével, hogy szóljon be hozzánk, mert a Budakeszi Szanatóriumba kell sietnem s csak későn érek vissza. Gyorsan magamhoz vettem a legszentebb útravalót és a Szent Kenetet.

Jó hosszú utat kellett megtennem, amíg eljutottam a Tüdőszanatóriumba. A drága kedvesnővér szinte felsikoltott, aztán elhaló hangon suttozta:

– Pió atya, Pió atya, tudtam, hogy meghallgatsz! Úgy kértem Tőled, küldd el hozzám Regőczy atyát a Legszentebbel, az Oltáriszentséggel. – A jó Klára nővér nem győzött hálálkodni, csak úgy égett az arca a láztól.

– Tudom, még ma hazamegyek, csak hogy eljött drága atyám – mondta.

– Pió atya hozott el – mondtam meghatódva. Szépen felkészült a nagy útra, szentáldozáskor közösen adtunk hálát az Édes Jézusnak, hogy ilyen csodálatos módon meglátogatta haldokló kedves nővérét. Majd a Szent Kenettel megerősödve, békesség sugárzott szinte átszellemült arcából. Amikor áldásomat adtam, az én szemeimet is elhomályosították a könnyek.

– Isten veled, kedves Klára nővér, imádkozom Érted, de Te is fohászkodj értem és Sasfiókáimért és üdvözöld Pió atyát.

A nővérke megragadta kezemet, csókolgatta: – Jó Atya, nincs semmim... – suttozta – itt van ez a kis kézi rádió, vigye el Sasfiókáinak.

Meghatódva csúsztatam zsebembe a kis táskarádiót.

– Pió atyát mindig tiszteltem, szerettem – suttozta még a nővérke.

Amikor kiléptem a meleg kórteremből, a jeges szél havat szórt arcomba: – Pió atya, köszönöm, hogy figyelmeztettél, mert biztosan Te voltál, aki hívatott a templomba, eszembe juttatva a haldokló nővérkét.

Ez a bevezetés magával ragadta a híveket, de engem is boldoggá tett, hogy beszélhettem Pió atyáról, a XX. század legnagyobb élő csodájáról. Lehet, hogy ennek a beszédnek köszönhettem, hogy most már rendszeresen meghívtak minden hó 23-ára, hogy Pió atya napjáról megemlékezzem. Immár húsz éve tartom ezeket a szentmiséket a Városligeti kápolnában; csak egy hosszabb kihagyásom volt, amikor 23 hónapig a Gyűjtőfogházban raboskodtam.

Az egyik belga jótevőm, egy nagy olajgyár tulajdonosa beszélt el nekem, hogy ő személyesen felkereste Pió atyát és az akkor épülő új kórházához nagy összeggel járult hozzá. Ekkor ministrálhatott Pió atya miséjén, amely döbbenetes mély hatást gyakorolt rá, hiszen közvetlen közletről láthatta Pió atya egyre jobban átszellemült arcát, hallhatta fel-felsőhajtó imáit és – különösen az átváltoztatásnál – a homlokán gyöngyöző verejtékcseppek szinte érzékeltették, hogy hogyan szenved, átélve a keresztáldozat gyötrelmeit, vérző kezeivel felemelve az Úr drága, Szent Testét, amelyet csak nézett, nézett, mintha hatalmas erő vonzaná fölfelé. Az ő leborulása a teljes megsemmisülő alázat... Barátomnak a segédkező páterrel együtt szinte fel kellett, hogy emeljék – bár testének mintha nem is lett volna súlya, olyan könnyű volt.

– Szavakkal ezt nem lehet elmondani, sem leírni, csak átélni – mondta barátom.

Életemnek legnagyobb élménye ez a szentmise és ez a szentáldozás, amikor Pió atya kezéből az Úr Szent Testét vehettem magamhoz – folytatta. – Azóta minden nap ott vagyok a szentmisén. Nemegyszer fontos üzleti tárgyalást is elhalasztottam, ha máshogy nem tudtam volna misére menni.

Többször elgondolkodtam azon, hogy ez a kedves belga nagy jótevőm nem Pió atya küldöttje volt-e?! Már 80. évét taposta, amikor először jött meglátogatni. Bemutatkozásakor

elmondta, hogy ismeri történetemet a Belgiumban megjelent könyvekből – tudja, hogy szívügyem az árva gyermekekkel való törődés és hogy milyen nagyra becsülöm a szentmisét. Ezért határozta el, hogy amíg él, minden évben eljön hozzám adományaival a Sasfiókáim részére. Egyetlen kikötése, hogy a kis kápolnámban szentmisét mutassak be szándékaira. – És ez az öreg, nagy jótevőm valóban, mint az ég küldöttje, mindig a legjobbkor érkezett, amikor a legnagyobb szükségem volt anyagi segítségére.

Egy kedves belga pap barátom – aki II. János Pál pápának személyes jó ismerőse – elmesélte, hogy a Szentatya még seminarista korából ismeri Pió atyát, akit többször fel is keresett már, sőt lelki gyermeke és leveleznek is. Barátom megkérdezte, igaz-e a szóbeszéd, hogy amikor mint krakkói érsek, meglátogatta, akkor Pió atya prófétai előrelátással megmondta, hogy VI. Pál pápa halála után az új pápa csak nagyon rövid ideig fog uralkodni, utána pedig a krakkói érsek bíboros lesz a pápa. Őszentsége csak ennyit mondott:

– Pió atya prófétai jövendöléseiről nem nyilatkozhatok, ez már a Szent Officiumhoz tartozik. Krakkói érsek koromban a lengyel püspöki kar – Gisuppe Siri génuai bíborossal egy időben – beadványt intézett a Szentszékhez, amelyben Pió atya boldoggá avatását kérelmezzük.

Barátom azt is megérdeklődte, hogy mikor lesz Pió atya boldoggá avatva? A Szentatya erre kitérően válaszolt, hogy ez nem a pápán múlik.

Az én kedves belga pap barátom elbeszélése még jobban megerősítette bennem Pió atya iránti tiszteletemet és szeretetemet. És hogy boldoggá avatása ilyen hosszadalmasnak tűnik, ezt Pió atya szerénységének tudom be, aki életében is tiltakozott az ellen, hogy ünnepeljék. Hiszen ő még itt a földön is számtalan csodával igazolta életszentségét.

Rám a kis elsőáldozó leánykának a története tette a legmélyebb benyomást. A kis Gema di Giorgi 1947-ben, nagy nyilvánosság előtt nyerte vissza látását, páter Pió szentmiséjén, első szentáldozása után.

– Gema, gyere ide – hívta hangosan a kisleányt Pió atya, akit nagymamája vezetett oda. Nehezen törtek utat maguknak a hatalmas tömegben, amúgy is kimerülten az utazástól, hiszen Szicíliából jöttek. Pió atya mosolyogva mondta a leánykának: – Te most első áldozó lehetsz. A leányka suttogva mondta el a bűneit, Pió atya szemére tette a kezeit. A szemecskének nem volt pupillája, mert így született. Pió atya megáldoztatta a hétéves leánykát, majd megáldotta e szavakkal: – A mi Szűzanyácskánk áldjon meg téged Gema, légy mindig jó leányka. – Ebben a pillanatban a leányka felsikoltott – látott! A leányka teljesen visszanyerte a látását, bár a csoda után sem lett pupillája.

Négy hónappal a csoda után az egyik leghíresebb szemorvos hosszas vizsgálódás után kijelentette, hogy a leányka nem láthat – nincsenek pupillái. De a leányka Isten szent csodájaként mindent látott. Később apáca lett és mint tanárnő, a gyermekek kedveltjeként hosszú éveken át tanított. Még most is él Szicíliában.

Pió atya mindenekelőtt az imádság embere volt. Egész élete egy folytatólagos imádság, beszélgetés az Úrral és a Boldogságos Szűzanyával, akit ő oly nagyon szeretett. Mindig kéznél volt nála a rózsafüzér és amikor dagadt ujjai nem bírták pergetni a szemeket, akkor szájával csókolta meg azokat.

Pió atya teljesen azonosította magát Krisztus Jézus szenvedésével, minden szenvedő embertestvérében magát Krisztust látta és nagy gondot fordított a betegek szenvedésének enyhítésére. Ő építtette Olaszországban az akkori legmodernebb, ezer férőhelyes kórházat, a *Vigasztalódás Házát*, ahol mindenkit, elsősorban a szegényeket teljesen ingyen kezeltek. Csodálatos az isteni Gondviselés, hogy a világ minden tájáról befutó adományból ezt a hatalmas intézményt fenn tudta tartani.

Amikor a kórház felépült, Pió atya ezt mondta: „*Ha ez a mű csak a test felüdítését, az egészség helyreállítását célozná, akkor csupán egy mintaklinikáról beszélhetnénk, amelyet az irgalmasság teremtett meg rendkívüli módon. Ehelyett azonban minden igyekezetével irgalmassággá kell válnia.*” Az orvosoknak pedig ezt mondta: „*Vigyétek el Istent a betegekhez! Ez legyen az elsődleges feladat minden más kúra mellett.*”

A másik nagy létesítménye: a kis szegényes kegytemplom helyett egy gyönyörű szép bazilikaszerű templomot emeltetett a Boldogságos Szűz Máriának, minden kegyelem közvetítőjének tiszteletére.

Érdekes, hogy ez az egyszerű páter Pió, aki nem volt sem nagy teológus, sem nagy szónok, sem nagy író, az egész világnak prédikált az Úr Jézus vérző sebeiről, az egész világot tanította az Isten és felebaráti szeretetre, a szenvedés türelmes viselésére, arra, hogy a Krisztus Jézussal egyesített szenvedésnek a legnagyobb örök értéke van, hogy a bűnösök megtérése minden kereszténynek szívügye kell hogy legyen. Hirdette, hogy a Boldogságos Szűzanya minden kegyelem közvetítője. Remélhetően ezt az igazságot, mint dogmát hamarosan kihirdetik. Pió atya hálás volt az Isteni gondviselésnek, hogy éppen azon a kegyhelyen működhetett, ahol a Boldogságos Szűz Máriát, mint minden kegyelem közvetítőjét tisztelik.

Mennyi hálaival tartozom én is Pió atyának, hogy az én viharos papi életemben az ő lelkiességét követhetem: a Szentmise megbecsülésében, a szenvedések, sok meg nem értés türelmes viselésében, a szegények, árvák felkarolásában, az engesztelésre, bűnbánatra való felhívásban – és hogy életem utolsó szakaszát egy kis Mária kegyhelyen tölthetem.

Páter Pió csodálatos közbenjáró segítségét már jó néhányszor megtapasztalhattam. Ilyen rendkívüli esemény a következő: Van egy elsőmisés kelyhem, gyönyörű, művészi, nagy értékű ötvösmunka, egyetlen féltve őrzött kincsem. Amikor egyszer a Kút völgyi – még fa építményű – Kápolnába betörtök, annak minden értékét elrabolták, ezt a gyönyörű kelyhet is. Természetesen azonnal a rendőrség segítségét kértem, akik nem sok jóval kecsegtettek.

De ott volt Pió atya. Szinte sírva mondtam el a jó híveknek, milyen fájdalom ért. Ekkor – a hívek kezdeményezésére – szent kilencedet kezdtünk Pió atyához.

A kilenced befejezése után a rendőrség értesített, hogy azonnal menjek a Főkapitányságra: megtalálták a kelyhet egy Bizományi Áruházban, amikor a tolvaj azt értékesíteni akarta. Az elrabolt értékekből semmi sem került elő, csak ez a gyönyörű kehely, amely számomra a legértékesebb volt. Ezt a kelyhet most már csak nagy ünnepekkor merem használni, szinte mint egy ereklyét – az ég ajándékát látom benne.

24. A szegények orvosa

Kútvölgyi Kápolnánk fölött, a Mátyás király úton található a vak gyermekek otthona, hatalmas tölgyfák között egy kastélyszerű épület, amelyhez Makovecz Imre építész szép új szárnyat épített, kívül-belül csodálatosan kiképezve. Minden igényt kielégít az épület, uszodával, hatalmas torna- és játéktermekkel – de mindennek központjában a gyönyörű kápolna áll, a Batthyány-Strattmann Lászlót ábrázoló színes ablaküveggel. Mindig örömmel miséztem ott vasárnap esténként, de sokszor hétköznap is, hiszen ezeknek a kis vakoknak csak az Édes Jézus, aki a világ világossága, tudja életüket besugározni.

Mindig megcsodáltam Fehér Annának, eme katolikus intézmény létrehozójának hősiek küzdelmét. Lékai László bíboros volt az első nagy párfogója Annának: kiharcolta, hogy a budai Szent Anna-templom plébániájának egyik szárnyát megkapják. Szívből örültem, amikor a XII. kerületi Önkormányzat átadta ezt a romos kastélyt. Teljesen átépítették, főképpen a német Caritas segítségével, de már akkor is kicsinek bizonyult. – Biztosan Batthyány-Strattmann csodájának tudható be, hogy annyi küzdelem és nehézség ellenére teljesen korszerű katolikus vakok intézete létesülhetett, amely az Ő nevét viseli.

Dr. Batthyány-Strattmann László herceg Dunakilitiben született ősi magyar nemesi családból 1870. október 28-án. 1900-ban orvosi diplomát szerzett. 1898-ban feleségül vette Coreth Mária Terézia grófnőt és harminchárom év boldog házasságukat Isten tizenhárom gyermekkel áldotta meg. A herceg a szemsebészetre specializálta magát. Naponta 80–100 beteget kezelt – teljesen ingyen. A világháború után Körmenden kórházat rendezett be, főképpen a szürkehályogot operálta művészi ügyességgel. Betegeiben magát Krisztust látta. Fizetségül csak imát kért, s ő maga is az imádság embere volt. Sokszor órákat töltött a Szentségi Jézus jelenlétében, a rózsafüzért naponta imádkozta családjával együtt. Gyermekeit igazi eucharisztikus nevelésben részesítette, Márián át az Édes Jézushoz.

Amikor én is egyre többet kínlódtam a szememmel, elzarándokoltam először Körmendre, ott keresve sírját, de végül is Güssingben (Németújváron, amely tulajdonképpen Magyarországhoz tartozott) bukkantam rá, a Ferencesek templomában. Családi sírboltja lent van a kriptában, de őt – sírja látogatottsága miatt – felhozták a templom hátsó bolthajtása alá. A sok magyar nemzetiszínű szalagos koszorú közé én is elhelyeztem virágaimat. Minden vágyam az volt, hogy ott misézhessek. Délután négy óra körül hiába csengettem, zörögtem, nem tudtam bejutni a kolostorba. Szinte könnyek között fohászkodtam, hogy ha már idáig eljutottam, hadd misézzek itt az oltárnál, közel sírjához.

Ahogy szinte csüggedten kiléptem a verőfényes kis parkba, egy egyszerű szürke ruhába öltözött emberbe szinte belebotlottam. Hiányos német tudásomat összeszedve magyaráztam, hogy magyar pap vagyok és csak ezért zarándokoltam ide, hogy itt misézhessek és sehol senkit nem találok. Még csak be sem tudok jutni a kolostorba vagy a sekrestyébe. Egy szót nem szólt, fejével intett, menjek utána. Bevezetett a sekrestyébe, felöltöztetett, az oltárt elkészítette, aztán úgy eltűnt, hogy többet sem láttam.

Hálatelt szívvel mutattam be a szentmise áldozatot Batthyány-Strattmann László sírjánál, boldoggá avatásáért. Majd hosszan imádkoztam hozzá, hiszen én is szürke- és zöldhályoggal kínlódtam. Csak annyit kértem, hogy folytathassam munkámat, mert annyi sok megvalósítatlan tervem vár befejezésre. Szívből sóhajtottam hozzá, hogy aki a szegények orvosa volt, könyörüljön közbenjárásával rajtam is, szegény Isten vándorán. És ha már ezeken a műtéteken át kell esnem, ez minél hamarabb megtörténhessen, mert nincs időm heteken át kórházban rostokolni. „Te, aki oly ügyesen, szinte művészi tökéletességgel végezted a szürkehályog eltávolítását, a műtétemnél Te vezesd a sebész ujját, mert Te,

szegények orvosa, biztosan most is a legügyesebb irányítója vagy az ilyen komplikált műtéteknek.”

És valóban, amikor nagykedden operáltak zöld- és szürkehályoggal, minden olyan simán ment, hogy másnapra már felkelhettem. A nagypénteki és a húsvéti szertartásokat már én végezhettem a Kútvölgyi Kápolnában.

Batthyány-Strattmann László így bátorította betegeit: Nem az a fontos, hogy itt látók legyünk, hanem az, hogy egyszer az örök világosság fényeskedjék nekünk. Éljenek kegyelmi életet, mert akkor mindig fényességben élnek, sőt a kegyelmi élet fényessége környezetükre is sugárzik.

25. Karácsonyi emlékek

Karácsony vigíliáján – reggel hét órakor – a Mátyás-templomban mutattam be a vigília-szentmisét. Itt ért az első öröm. Az én pannonhalmi bencés diákom befutott a mise előtt ministrálni.

– Ilyen korán? – kérdeztem meglepődve.

– Bizony, már öt órakor felkeltem, hogy ideérjek. Messze lakunk, túl Máriaremetén, de ennyivel tartozom Atyának, aki taníttatásomról gondoskodik.

Szentmise után örömmel adtam át neki ajándékomat.

– Milyen jó, hogy eljöttél, hisz törtem a fejemet, hogyan jutok el hozzátok. – Ő kívánt nekem először – boldogan átölelve – „kegyelemteljes karácsonyt”.

Mise után rögtön indultam Mátyásföldre, ahol már várt az a kedves riporternő, akivel sok állami gondozásban lévő gyermeket sikerült pártfogásba vetetnünk.

Épp egy nehéz ügy volt már egy hónapja folyamatban, de sikerült a 17 éves leányanyát a tököli börtönből kihozni, kéthetes kislánykájával együtt. Itt Mátyásföldön találtunk szobát a részére.

Felmentünk a nagy bérházba. A szobát a legszükségesebb holmikkal bebútoroztattam, s egy szép Mária-képpel díszítettük. Nagy volt az öröm, igazi karácsonyi hangulat, amikor a kislánykát Évának kereszteltem – Éva napján, karácsony vigíliáján. Egyben keresztapa is lettem – ez lett az én karácsonyi ajándékom.

Utána Sashalomra vitt utam, ahol sikerült lakást szereznem annak a fiatal párnak, akiknek a kislányát egy évvel ezelőtt, szintén karácsony vigíliáján kereszteltem. Most először volt karácsonyfájuk, de a csillogó fánál is jobban sugárzott szemeikből az öröm, amelyet a kised Jézus hozott erre a világra.

Dél felé értem a Nyugati pályaudvar közelében ahhoz a nyolc árvához, akik az állami gondozásból kikerülve, most már igazi otthonra leltek, s nagymamájukkal együtt örömmel vártak karácsonyfagyújtásra. Két leányka már hittanos, elsőáldozók is voltak. Kis betlehemet helyeztem nekik a fa alá, mert nincs igazi karácsony Jézuska nélkül.

Nagyon kellett igyekezni a szentendrei hévvel, hogy eljussak az óbudai lakótelepre, ahol négy kisgyermek várt nagy örömmel. Egész nyáron küszködtem egy aranyos gondozónővel, hogy kihozzam őket édesanyjukhoz állami gondozásból.

A négy gyermeket azért vették gondozásba, mert édesanyjuk egyedül, csekély keresetéből nem tudott róluk kellőképpen gondoskodni. Elfogadták az én biztosítékomat, hogy gondoskodunk a gyermekekről. Rendszeresen foglalkozva velük, előkészítettem őket a keresetségre. Az ősszel megkereszteltem őket, anyjukkal együtt. Ez volt az első karácsonyuk, hogy így együtt lehettek. Karácsonyfáról és ajándékokról is idejében gondoskodtam. – Boldog volt az édesanya – nem győzött hálálkodni, de én talán még boldogabb voltam, hogy karácsonyra együtt lehetett a kis család, a szeretet nagy ünnepén.

Délután Máriaremetére vitt utam, hogy a régi otthonomba, amely most már ötven öreg szegény betegnek ad hajlékot, egy pár percre köszöntsem azokat, akik ott otthonra találtak. Kijövet a félhomályban, böngésztem a márvány feliratot: *Lékai László bíboros szeretetotthon*. Nagyot sóhajtottam: – ha drága édesanyám ezt megélhette volna.

Szemben az épülettel egy kis ház, amelyet rendbehozattam, ahol három kis gyerek majd leszedett lábamról, amikor ajándékaimmal befutottam. Szerencsére, hogy Sanyi – az én neveltem – kisegített öreg kocsiával, így még a Duna partra is eljutottam, ahol az új lakásban gyönyörű csillogó karácsonyfa körül ünnepelt a kis család: a nagymama és a két kisgyerek keresztanyjával. Itt az a kellemes meglepetés ért, hogy a két gyermek ajkáról felcsendült a kedves flamand ének, amely engem Belgiumra emlékeztetett. Onnan indult el az én igazi

életem, az is, hogy most húsz gyermek életébe így belefolyhattam és hogy segíthetem őket, hogy közelebb jussanak az igaz szeretet Forrásához, az isteni Kisedhez.

Karácsony reggel bizony kissé fáradtan ébredtem, de boldogan siettem a Szent Kereszt templomába bemutatni a Pásztorok miséjét, onnan pedig Pestszentlőrincre. Késett a busz, a Baross utcánál gyorsan leugrottam, s nekiiramodtam, mint a nyúl. A sötétből egy férfi toppant elém.

– Hova szalad, csak nem üldözik? – kérdezte.

Úgy mellbe vágott ez a kérdés.

– Igen, üldöznek! – döböntem rá, üldöz a szeretet. Ahogy Szent Pál írja: „Krisztus szeretete üz bennünket”.

Karácsony este a kis szabadság-hegyi kápolnámban már háromnegyed hat lehetett, amikor befejeztem az ünnepi szentmisét, a zsúfolt kápolnából alig tudtam kijutni. Sietnem kellett, hiszen fél hétkor a Kassai téren kellett az esti szentmisét bemutatnom. Egy férfi izgatott hangon szólított meg a kápolna bejáratánál.

– Tisztelendő atyám! – szegény édesanyám súlyos beteg, már tán meg se éli a reggelt. Tőle jövök. Az a kívánsága, hogy Regőczy atya részesítse a szent Útravalóban. Kezembe nyomott egy fehér papírt, pontos leírással. A gyér világosságban böngésztem: *Orvostovábbképző Intézet, Szabolcs utca*. Hát ez útba esne – villant át agyamon –, ha lenne kocsis, másképp képtelenség, még így is szoros lesz az idő. A kiáramló tömeg elsodorta a férfit.

– Segíthetek, atya? – lépett mellém egy kedves fiatalos hölgy. – Kocsival vagyok. – Hát ez egy angyal! gondoltam magamban.

– Csak egy percet várjon, megyek az Oltáriszentségért. – Minden úgy ment, mint az álom. Az elhagyott utcákon csak úgy repültünk.

– Itt megvárom. – mondta a kedves angyal a kórház bejáratánál.

Néztem az órám, negyed hét van. Rohantam be. A portásfülke üres. Kijutottam egy nagy sötét udvarra: I. Belgyógyászat, olvasom a papíron, de merre? Hova? Egy ápolónő toppan elém, hófehér ruhában. – Hová tetszik úgy rohanni?

Kapkodtam a levegőt. Kezébe nyomtam a cédulát.

– Katolikus pap vagyok –, rebegtem.

– Jöjjön utánam – mondta kedvesen.

Sötét udvaron át, nagy épülethez vezetett, a folyosók, mint a labirintus, aztán egy nagy betegszobába. Egy kis karácsonyfa csillogó égőit csak világosságot. Majdnem mind hazamentek a betegek – suttogta a fehér angyal. Ott fekszik a néni, a középső sorban.

Szaladva siettem oda. A kedves néni suttogó hangon rebegte:

– Hát eljött, Regőczy atya? Ez az én karácsonyi örömöm.

– Milyen boldogság! – suttogtam.

A kedves fehér angyal nagy párnát tett a feje alá. Föléje hajoltam, úgy gyóntattam meg. Megáldozott. A fehér angyalka kis vízzel segített lenyelni a szent Útravalót. A szentkenetet is feladtam, elrebegettem a pápai áldást; gyengéden átöleltem, megcsókoltam, mintha édesanyám lenne. Mosolyogva, megbékélve – tán a kis Jézusról álmodott, mintha elszenderedett volna.

Mintha szárnyra kaptam volna, úgy futottam kifelé. A kedves fehér angyal előttem szaladt.

– Nehogy eltévedjen! – mondta mosolyogva.

Csodálatos, hogy így elintéződött ez a karácsonyesti beteglátogatás – tíz perc alatt! Még öt percem volt, amikor az autóba zökkenem. Ki volt ez az ápolónő, aki a kapuból még kedvesen utánam intett? Tán valóban angyal volt?

Átsuhantunk a ligeten, s fél hétre, amikor megkondult az esti harangszó, megkönnyebbült szívvel beértem a Kassai téri templomba. Már régen énekeltem olyan boldog Glóriát, mint ezen az emlékezetes karácsonyestén.

Egy kedves ismerősöm pénzsűkében hozzám fordult. Egy bundát kellene értékesítenie. Bizományiba nem viszi, hátha fel tudnám használni pártfogoltjaim között. Megtetszett a szép világos színű szőrmebunda. Rögtön ráálltam az alkura. Már is vittem boldogan egy kis családhoz, ahol két kis gyermek fiatal mamájukkal szükséglakásban tengődnek. A fiatalasszonynak csak egy vékonyka kabátja volt. Örömmel ajánlottam fel karácsonyi ajándéknak, de szűknek bizonyult.

Szomorúan vittem tovább, de gondoltam, lesznek, akik örömmel elfogadják. A negyedik próbálkozásom után feladtam, mert a mai fiatalok dzsekiket hordanak meleg télikabát helyett; különböző igényeik vannak. És a szőrmebunda rám maradt.

Karácsony este egy székely menekült fiatal leányka jött megköszönni, hogy lakást szereztem számára, ahol nagyon jól érzi magát. Végignézek rajta. Elég vékonyan volt öltözve. Már is hoztam ki a raktárból a bundát. Csodálkozva próbálta fel; mintha rá szabták volna. Alig akarta elhinni, hogy neki adom karácsonyi ajándékként. De az én örömöm még nagyobb volt. Lám-lám, azért nem kellett senkinek, hogy ennek az árva székely lánynak örömet szerezzek karácsonyra! Nem győztem ezt köszönni a kis Jézuskának.

Karácsony napján a déli szentmise után a Szabadság-hegyen Szt. László-templomból jövet megállított egy ismerős hölgy. Kedvesen mondta:

– Megállítok egy taxit, a Rózsadombra kell mennem, egy darabig elviszem az Atyát. – Ez nagyon jól jött nekem, hiszen már egy óra is elmúlt. Ahogy robogunk lefelé, hirtelen rádöbbsentem, hogy ma még van egy komoly feladatom, amiről teljesen megfeledkeztem a sok elfoglaltság közepette. Ott, ahol Rózsadombra kell felkanyarodni, ott várnak engem ma délután keresztelésre. Ha ez a jó hölgy nem Rózsadomb felé tartana, eszembe sem jutott volna. Két nappal karácsony előtt jött hozzám egy idős hölgy – botjára támaszkodva –, alig tudta vonszolni magát. Régről ismerem, valamikor jobb napokat láttak, most pedig nyomorognak.

– Nagy az én kérésem, atya! Két kis unokám van állami gondozásban, most kikönyörögtem, sírva, szinte térdenállva, hogy karácsonyra kihozhassem a két kis unokát, legalább egy napra. Az egyik három hónapos, a másik másfél éves. Egyik sincs megkeresztelve. Férjem betegen fekszik, én is beteg vagyok. Ruhám sincs, nem tudjuk elhozni a gyerekeket a templomba. Jöjjön el hozzánk, keresztelje meg a két kicsit karácsony délután.

Ezen járt most az eszem, amikor a Keleti Károly utca sarkán megállt a taxi. Megköszöntem annak a kedves angyalnak, akit azért küldött Isten utamba, hogy az ígéretem eszembe jusson. – Jaj, mi lett volna, ha nem megyek?

Gyorsan szaladtam fel a harmadik emeletre, mert a lift nem működött. Becsengetek. Nagy nehezen ajtót nyitnak. Csak épp bedugtam a fejem.

– Itt vannak a kicsik? – kérdeztem.

– Itt! – volt a válasz. Vártuk atyát.

– Egy órán belül itt leszek; hozom a keresztelő kellékeket. – Már is rohantam el, olyan könnyedén, mintha csak angyalszárnyakat kaptam volna. Jött a villamos, a busz, mintha várt volna; fel a Mátyás-templomba.

Éva, a kedves sekrestyésnő azonnal összepakolt mindent, csak kérte, hogy sietve hozzam vissza, mert náluk is keresztelés lesz. Sikerült elcsípni egy taxit, már is robogtunk és boldogan állítottam be a szegény családhoz, mert hogy betlehemi szegénységben élnek, arra egyből rádöbbsentem. Egy üres nagy szobán keresztül jutottam be a második helyiségbe, ahol a szegény nagypapa feküdt; alig látszott ki a szegényes takarók közül. A rekamién a nagymama üldögélt a két kicsivel. Egy fiatalabb lánynak látszó nő sürgölődött; próbált egy kis rendet csinálni; később tudtam meg, hogy ő a gyerekek leányanyja. Se szék, se asztal. Karácsonyfát nem láttam sehol, de az időm nagyon korlátozott volt. Gyorsan hozzákészültem a

kereszteléshez. Mivel más ismerősük nem volt kéznél, én lettem a keresztapja, a nagymama pedig a keresztmamákat helyettesítette.

- Mi lesz a nevük? – amíg ezen töprengtek, közbeszóltam:
- Ugye mindkettő fiúcska?
- Igen – bólintott a nagymama.

– Hát akkor a nagyobbik legyen István, hiszen holnap Szt. István vértanú ünnepe. A kisebbik pedig legyen Gábor, mivel ő a karácsony angyala.

Örömmel helyeseltek, én pedig boldogan megkereszteltem őket. A Szűzanya oltalmába és a Gondviselés kegyelmébe ajánlva a kicsiket. Mert vajon mi lesz a sorsuk? De van egy Gondviselő Atyánk a mennyben; s én is figyelemmel kísérem majd sorsukat.

Örömmel ajándékoztam meg őket, hiszen én nagyobb ajándékot kaptam: két kis angyalt. Boldog keresztapja lettem egyszerre kettőnek. Amikor sietve elköszöntem, a nagymama hálálkodva könnyezett, a nagyapa átölelt:

- Ez volt a mi nagy karácsonyi vágyunk, hogy kisunokáink legyenek megkeresztelve.

Még egy ajándékot kaptam karácsonyra a kis Jézuskától: karácsony vigíliáján, szentestére megjelent a könyvem, *Az Isten vándora*. Ez is kész csoda, hogy megjelenhetett, hiszen ezért még 1970-ben elítéltek. Mint karácsonyi ajándékot, úgy fogadták a jó hívek. Hányan fejezték ki köszönetüket, hálájukat!

De legjobban annak örültem, amikor a Ferencesek templomában imádkozgatva odajön hozzám egy kisfiú – 11–12 év körüli – és lelkendezve súgja:

- Megismertem Regőczy atyát, bár a könyv hátlapján lévő képen öregebbnek néz ki. Én is pap szeretnék lenni!

26. Merénylet a Budavári Nagyboldogasszony templomának szentélye ellen

Mindig hajnalban kelek fel. Első tekintetem a Budavári Nagyboldogasszony templomának karcsú, gótikus tornyára esik, amely mint egy imádkozó kéz, mutat az ég felé.

Ezen a nyári reggelen, 1994 július 22-én még hamarabb ébredtem fel. Úgy négy óra körül hatalmas detonáció rázta meg az ablakomat. Kinéztem az utcára: fehéres füst és porfelhő gomolygott a templom szentélye mögött. Sietve kaptam magamra ruhámat és rohantam a templom felé. Vajon mi történhetett?

Már többen is szaladtak oda, kis csoport verődött össze; siralmas látvány tárult elénk. A szentély két színes ablaka, amely Szent Józsefet és Szűz Máriát ábrázolta, összetörve, nagy kődarabok szerteszét, a kőfaragványok, amelyekbe az ablakok voltak beépítve, összetörve heverték a kövezeten; a Káptalan terem ablakai is kitörve. Első látásra nagyon szomorú képet nyújtott a megrongált szentély. Afelől nem volt kétség, hogy ez a merénylet a szentély ellen irányult. A szentély háborús hangulatot idézett: mindenféle színes üvegdarabok, szerteszét üvegek és faragott kődarabok.

– Érdekes – jegyezte meg az egyik szakértő –, hogy a főoltár nem sérült meg. Hiszen akár össze is dőlhetett volna a hatalmas erejű időzített bombától. De a két nagy ólomkeretes betétű, színes üveglablak egyrészt felfogta, másrészt eltérítette a robbanás erejét az oltártól.

Bizony, itt most nem lehet misézni. A helyszínt biztosító rendőrpáncsnok megengedte, hogy a Lorettói kápolnában, a Budavári Madonna szobránál elmondhassam a reggeli misémet.

Amíg felkészültem a szentmisére, volt min elgondolkodnom: lám, a két gyönyörű színes ősrégi ablak, amely a háborút gondosan becsomagolva a vár barlangjában vészelte át, most egy érthetetlen, gyűlöletteljes merénylet áldozata lett. Szent József királyi jogarral a kezében, Mária, az Isten-anyja imára kulcsolt kezekkel, szinte megoltalmazták a szentély főoltárát, a Szentségi Jézus lakhelyét. Hiszen ez volt földi életében is magasztos küldetése a Szent Párnak, hogy védjék, oltalmazzák az Isten Gyermekeit, a Megtestesült Igét, a Mennyei Atya szerelmeles Fiát.

Eszembe jutott, hogy volt már hasonló esemény itt, ebben az ősrégi templomban, ahol a magyarság egész történelme végigviharzott. Amikor 1451-ben a törökök elől befalazták a Madonna szobrát, 145 évvel később, 1686. szeptember 2-án leomlott a kőfal, amely a Madonnát takarta, hatalmas detonáció következtében, miután a közeli löporos torony felrobbant, a törökök nagy rémületére, a magyar vitézek nagy örömére. Budavár és ezzel a magyarság felszabadult a török járom alól. A Szűzanyának, a magyarok Nagyasszonyának bizonyára nagy szerepe volt ebben, de abban is, hogy annyi szenvedés és rabság után, most a magyarság újra visszanyerte szabadságát.

A mostani szégyenteljes merénylet, amely az egész magyarságot megrázta, nemde figyelmeztetés, hogy résen legyünk és fogjunk össze, nehogy újra rabok legyünk. Ezért könyörgök minden nap a Budavári Nagyboldogasszony templomának gyönyörű szentélyében, ahol a felkelő nap sugarai csodálatosan bearanyozzák a már helyreállított gyönyörű két ablak színes üvegeit; Szent József és a Szűzanya imádkozó kezeivel a szentély főoltárára mutat, ahol a Szentségi Jézus trónol az oltárszekrényben.

Kifelé menet mindig odaborulok a Budavári Madonna kedves szobra elé és elrebezem:

*Ó, Nagyasszony, sírj Te is velünk,
Vigasztald és mentsd meg nemzetünk!*

27. Két ajándék – a feltámadt Jézusnak

A nagycsütörtök éjszakai szentségimádás a Kút völgyi kápolnában mindig hajnali keresztúti ájtatossággal végződik a Hármashatár-hegy tövében. Amikor felértünk a Mária-domb tetejére, már bíborvörösben kelt fel a Nap, sziporkázó színekben. Megdöbbenve láttuk, hogy a három kőkereszt közül a jobboldalit ledöntötték, darabokra törték, csak a vasak ágaskodtak ki a kődarabok közül. Szomorú, hogy még 1989 tavaszán széttört keresztet látni... Leborulva arról elméltünk, hogy négy évtized alatt mennyi keresztet döntöttek le, törtek össze a magyar honban... Mennyi családi szentélyből tűnt el a feszület, ki akarták iktatni a keresztet a magyarság életéből... Imádkoztunk, hogy a kereszt újra ott lehessen a családi szentélyekben, iskoláinkban és a magyar címerben.

A hegy lábánál egy régi falusi ház bújik meg. A keresztút után betértem oda, a kedves öreg házaspárhoz, akiknek nyúlfarmuk volt, és ők mindig megleptek két fehér, pirosszemű húsvéti nyuszival. Az idén nem kopogtattam be. Az öreg bácsi a tél folyamán meghalt, a nyúlfarmot felszámolták. Az idén biztos nem lesznek húsvéti nyuszijaim.

Ám délután meglátogatott az özvegy néni. Kedvesen a kosarára mutat, hogy nézzek csak bele... Két hófehér húsvéti nyuszi dugja ki kíváncsian fejecskéjét.

– Nem jött el az atya – mondta kissé szemrehányóan az öreg néni. – Hát elhoztam a járandóságot.

– Úgy tudtam, hogy nincsenek már nyulaik – feleltem mosolyogva.

– Csak azért tartottam meg egy párat, hogy atyának legyenek mindig húsvéti nyulai. Annyi sokat segített családonkon, jó férjem még halálos ágyán is atyára gondolt, ő kérte tőlem, hogy legyenek mindig húsvéti nyuszik. – De ezt már szipogva mondta a néni. Könnyei csak úgy hullottak a fehér húsvéti nyuszikra, akik ijedten lapultak meg a kosár fenekén.

Meghatottak az öreg néni könnyei. A két kis nyuszi magamhoz öleltem.

– Ez igazi meglepetés számomra. Úgy veszem, mintha kedves férje küldené.

– Amíg én élek – suttogta könnyezve az öreg néni –, mindig lesznek húsvéti nyulai az atyának.

Minden nagyszombaton elhozom őket, mert a hála kötelez.

Húsvétra több kórházban engedélyezték a szentmisét. Engem az Idegszanatórium főorvosnője hívott meg, hogy vasárnap tíz órakor tartsak szentmisét. Meglepett, hogy a nagy terem milyen szépen elő volt készítve. Többen gyóntak, a szentkenetet is feladtam néhány betegnek.

Az ápoltak fegyelmezetten, szinte megilletődve vettek részt a szentmisén; a feltámadt Krisztus békességét, igaz szeretetet, örömet hozott nekünk. Keresztjével megnyitotta számunkra a mennyország kapuját, feltámadásának dicsőségében itt van köztünk, hogy mint a Jó Pásztor vezessen bennünket az örök boldogság honába, ahol már a fényt nem követi árnyék, ahol örök boldogságban, békességben és szeretetben élhetünk.

Szentáldozáskor kimentem a tolokocsik közé... Egy fiatal hosszú, szőke hajú lány, amikor áldoztattam, egy virágszálat húzott ki köntöséből; mosolyogva adta át nekem. Meglepődtem ezen a kedves gesztusán. Áldozáskor még sosem kaptam virágot; fel is tettem az oltárra. Elgondolkodtam; ez a kedves lány mily megható szeretettel fejezte ki háláját: mert az édes Jézus hozzá jött, hát virággal fogadta...

28. A szeretet morzsái

Egy kedves rabtársammal találkozáskor Az Isten vándora könyvemre terelte a szót. Megjegyezte, hogy sok minden nincs ebben a könyvben leírva, többek között a *szeretet morzsái* sem.

Csodálkozva kérdeztem:

– Milyen morzsákról beszélsz?

– Nem emlékszel? A börtönben mindig éhezünk és csak az a kicsi kenyér, amelyet reggeli fejadagként tartott életben bennünket, hiszen mindig csak lötyöket kaptunk: híg levest, hideg főzeléket, főtt tésztát üresen.

Amikor egy új rab érkezett – folytatta a barátom –, aznap még nem volt bent az étkeztetési létszámban, nem kapott kenyeret, koplalhatott egész nap. Megfigyeltem, hogy nálad mindig volt kenyér, mert a fejadagodat szépen feldaraboltad és utána gondosan beosztottad; így tudtál kenyeret adni a létszámon kívüli rabnak. Tudtam, hogy te pap vagy és mindig arra gondoltam ilyenkor, lám, a szeretet morzsái! Ezek bizonyára nemcsak az éhséget csillapították, de jóleső érzést váltottak ki a szegény éhező rabban, hogy valaki gondolt rá.

Már éppen búcsúzni akartam az én kedves rabtársamtól, amikor hirtelen megragadta a kezem.

– Most elárulok neked valamit: egyszer nagyon nehezteltem rád.

Csodálkozva kérdeztem: – Hát ez hogy lehet? Hiszen mi mindig jó barátságban voltunk.

– Igen – mondta –, és most is barátom vagy, de emlékezzél arra a kenyérbéletről készült Jézuskára, amelyet kérésedre készítettem! Megbízta azzal, hogy karácsonyra készítsek egy olyan betlehemi Jézuskát, amelyet jászokkába szoktunk helyezni templomainkban.

– Igen, igen – válaszoltam –, ennek a történetét le is írtam *Az Isten vándorában*.

– Igen, olvastam, meg is könnyeztem – mondta barátom –, de mégis azért a Jézuskáért nehezteltem rád jó darabig. Csak amikor könyvedet elolvastam, akkor értettem meg igazából, hogy milyen nemes és szép gesztus volt ez tőled és milyen mély jelentőségű, hiszen ez karácsony misztériuma, ezért jött közénk az Isteni Kisded, hogy adja magát nekünk, mint az élet kenyerét, éhező lelkünk táplálására. Amikor a megbízatást tőled megkaptam, nagyon megörültem neki, hiszen karácsony előtt lehetett-e szebb elfoglaltság, mint egy kis Jézuskát kialakítani kenyérbéletről? Minden tudásomat latba vettem; azt hiszem, Michelangelo sem készítette nagyobb örömmel, szívét-lelkét szinte márványba vésve gyönyörű Pietát. Én magam is meg voltam lepődve, milyen jól sikerült ez a kis kitérő Jézuska. Szinte nem is akartam neked odaadni, amikor elkészült, de tudtam, hogy te alaposan megkoplaltad ezt a Jézuskát, amíg a megfelelő kenyéradagot összegyűjtötte.

És akkor jött az a Szenteste, Karácsony este a börtönben! Ennél sivárabb, szomorúbb estét el sem lehet képzelni. Szívszorogással adtam át neked az én dédelgetett Jézuskámat, aki majd megszólalt, olyan remekre sikerült. Még figyelmeztettelek is: nagyon vigyázz rá; jobban, mint a szemed fényére, mert ebben a szobrocskában benne van minden fájdalmam, szeretetem, de örömöm is, hogy ezt elkészíthettem.

Amikor aztán este egy kis szalmára kihelyezted a Jézuskát, egészen lenyűgözte a rabtársakat ez a kedves, drága betlehemi Gyermeke. Körültérdelték, kézről-kézre adták, könnyezve csókolgatták. Azonnal karácsonyi hangulat töltött el mindenkit. Suttogva kezdtük énekelni a legszebb karácsonyi dalokat.

De egyszerre zörrent a kulcs a zárban. A börtönőr fiatal, szőke hajú fiút lökött be durván, majd döngve becsapódott az ajtó. Minden figyelmünk az új rab felé irányult, aki ledőlt egy szalmazsákra.

Amikor kérdezgetni kezdtük, honnan jött, miért hozták ide, hogy hívják, szinte sírva csak azt nyögdécselte: – Éhes vagyok, három napja nem ettem, adjatok valamit, legalább egy falat kenyeret.

Zavartan néztünk össze. Sovány kis vacsoránkat már régen elfogyasztottuk, nem volt itt senkinek harapnivalója; szinte fájt, hogy ezen a szent estén nem tudunk segíteni éhező rabtársunkon. Ám te ekkor odaléptél hozzá, szíved felől, inged alól elővetted a kenyérből készült Jézuskát, és biztatva nyújtottad az éhezőnek: – Vedd és edd meg, kenyérből van ez a Jézuska. – Odaugrottam, hogy kikapjam a kezedből a Jézuskát, de már elkéstem. A többiek is biztatták a fiút: – Egyed csak, kenyérből van. – Az éhes rab fiú máris beletört – bennem meg szinte egy világ omlott össze. Megkövülten néztem, ahogyan egészséges fogaival, mint malomkövekkel morzsolja szét a kenyérből készült Jézuskát, az én remekművem. Aztán csak a sarokba sompolyogtam, sírva levettem magam a priccsre. Úgy zokogtam, mint egy gyermek. Azt hiszem Michelangelo sem siratta volna jobban, ha kalapáccsal összetörték volna Pietáját.

Aztán napokig szinte rád sem tudtam nézni. Valami nagyon fájt, nem is tudom megmagyarázni, de elhatároztam, hogy soha többet nem készítek kenyérből Jézuskát.

Miután könyvedet elolvastam, már többször is kerestem az alkalmat, hogy erről szóljak neked. Azt hiszem, soha olyan közel nem voltunk karácsony misztériumához, mint akkor, azon az estén, a mi nincstelenségünkben, szegénységünkben, kiszolgáltatottságunkban, kismizve, magunkra maradva – de lám, valaki mégsem feledkezett meg rólunk. A kenyérből készült Jézuska megértette velem, hogy mi, szegény emberkéek, Őt, Istent éhezük. Azért lett karácsony, hogy Isten-éhségünket csillapítsa a megtestesült Ige, az Isteni Kisded...

A szeretet morzsácskái eszembe juttatták egy másik karácsonyi élményemet is:

Általában mindig van a zsebemben egy kis kenyér vagy keksz, cukorka vagy csokoládé, s ezek sok örömet okoznak a kórházakban, az elhagyott öregeknél vagy a gyermekeknél, akikkel találkozom. De arra nem is gondoltam, hogy milyen jó barátságot szerzek az én morzsáimmal – egy feketerigónál.

Minden reggel fél hat körül indulok Budavárból a Ferencesekhez. A buszmegálló a gyönyörű Szentháromság szoborcsoportnál van. Megesik, hogy negyedórát is kell ott várakoznom. Egy fagyos téli reggelen, amikor mindent belepett a fehér dér, megjelent ott egy feketerigó. Csicseregve hívta fel a figyelmemet, mintha csak odaköszönt volna nekem. Egyből benyúltam a zsebembe, s nagy öröömre kihalásztam vagy fél maroknyi morzsát. Odaszórtam a rigó elé, aki fejcskáját mélyen meghajtva, mintha köszönetet rebegett volna. Ám már jött is a busz, éppen fel tudtam rá ugrani.

Másnap reggel sűrű pelyhekben hullott a hó. Már messziről megláttam, hogy ott gubbaszt a feketerigó a Szentháromság-szobor előtt. Megörültem – lám, vár valaki engem! A feketerigócska felém fordult, mélyen bólintva, csicseregve köszöntött. Kotorásztam a zsebemben, nagy öröömre egy szelet nápolyit találtam. Előbb óvatosan körülmélt, aztán várakozva nézett rám, mintha azt mondta volna: – Én ráérek, beszéljünk egy kicsit, mert ha jön az a nagy busz, megint elrohansz! – De ebből a párbeszédéből nem lett semmi, mert már felzúgott a busz motorja. Csalódottan tekintett rám.

Így ment ez nap nap után: a kis feketerigó hűségesen várt. Egyszer nagyon megsajnáltam; jött a busz, rohannom kellett, de aztán megtorpantam – nem hagyhatom cserben kis barátomat! Hadd menjen el az a busz, majd jön egy másik! Odaballagtam a Szentháromság-szobor elé, de hiába kotorásztam zsebeimben, nem akadtam morzsára. A rigócska türelmesen várt, mintha azt mondta volna: – Sebaj, fő, hogy itt maradtál! – Suttogva ezt mondtam a rigócskának: – Nézd, Isten kis madárkája, szívesen maradnék, de ha most nem indulok, elkésem a szentmiséről. Búsan lehajtotta a fejét, mintha megértette volna. Már jött is a busz,

sietve búcsúztam, a rigócska pedig mintha szárnyaival tapsolt volna, úgy ugrádozott örömeiben.

Bizony, a szeretet morzsáival sok barátot lehet szerezni! Bárcsak ezt megértenénk, különösen a karácsony misztériumában, hogy a szeretet legdrágább morzsáit magától a Kis Jézustól kapjuk.

29. Zsolti

Életem egyik szomorú szakasza volt, amikor elkerültem Máriaremetéről Budavárba. Hiszen annyi kedves emlék fűzött Máriaremetéhez: drága édesanyám ott várt engem, amikor már mint felszentelt pap, tíz év távollét után hazajöttem. Első szentmisémet ott, a Kegyetemplomban mutattam be. Első Sasfiókáimat is ott várta mindig édesanyám, mintha csak gyermekei, unokái lettek volna. Sütötte nekik a réteseket, palacsintákat, pogácsákat.

A Várban első ismeretségemet a Nagyboldogasszony templom fiatal káplánjával kötöttem, aki már ismerte viharos múltamat és hallott Sasfiókáimról. Meg is kérdezte, hogy vannak-e még Sasik?

– Igen, itt-ott – mondtam szinte leverten. – Most, hogy Remetéről eljöttem, az utolsókat is szélnek kellett eresztenem.

– Hát akkor – mondta kedves káplán barátom – szerzek én neked máris egy Sasfiókát! Itt, a Várban ismertem meg, öreg édesapja gyakran felhozta ide, el-elbeszélgettem az értelmes fiúval. Úgy tudom, csak édesapja gondozza.

Rögtön kaptam ajánlatán, és még aznap felkerestem az új Sasfiókámat. Mint egy égi jelet, úgy könyveltem el őt; nekem soha nem szabad feladni, mindig kell Sasfiókákat toboroznom.

Szegény Zsolti mint egy szárnyaszegett sasmadár gubbasztott tolószékében. Édesapja is elősietett, öszülő haja, ráncos, de jószágos arca elárulta, mennyi gond terheli. Előadta Zsolti szomorú történetét: nyomorékként született és anyja szívtelenül elhagyta. Azóta ő neveli. Tanítgatta különböző nyelvekre, folyékonyan beszél németül és angolul. Elsőáldozásra szépen készült, de annyira megromlott az egészsége, hogy nagyon nehéz vele eljutni a templomba.

Ajánlkoztam, hogy szívesen foglalkozom vele, valahányszor csak akar, szentáldozáshoz járulhat, hiszen nagy boldogság számomra az Úr Jézussal megörvendeztetni beteg testvérkéimet.

Sokat beszéltem neki Sasfiókáimról, akiket a szeretet köteléke, az Eucharisztia kovácsolt össze. Bár jelenleg nincs otthonunk, mégis együtt vagyunk Krisztus szerető szívében.

Amikor örömmel elmeséltem neki, hogy állami gondozott gyermekekből újra toboroztam Sasfiókákat, megkérdezte, lehetne-e ő is Sasfióka. Boldogan mondtam igent és elárultam neki, hogy tulajdonképpen már régóta befogadtam őt a Sasfiókák kis közösségébe. Kérte, hogy hozzam el, mutassam be neki azt a nevelőanyát, aki a Sasikat gondozza. Meg is látogatta őt a kedves fiatalasszony, sőt készségesen felajánlotta, hogy ha bármikor szükség lenne rá, csak jelezzék, ő azonnal jön segíteni. Ennek különösen a jó édesapa örült, hiszen ő is eléggé beteges volt és ki tudja, mi történhet.

Sajnos Zsolti állapota egyre gyengült, édesapja kénytelen volt többször hosszabb-rövidebb ideig kórházba vitetni. Én oda is követtem őt, mindig rendszeresen áldoztattam is. Igazi lelki barátság szövődött köztünk. De Zsoltinak sehol nem volt nyugalma, csak édesapjánál, így hamarosan visszakerült, elfoglalta megszokott helyét a várral szemben, mintha mindig várt volna.

Szép időben édesapja kitolta kocsiját az utcára, a kapu mellé, onnan nézegetett fel a várra, figyelte a járókelőket, akik néha szóba is elegyedtek vele. Egyszer mosolyogva kérte, hogy ott áldoztassam meg, őt nem zavarja az utca forgataga. Az Úr Jézus is, amikor körüljárt jót cselekedve, utcákon, tereken gyógyított a betegeket.

– Én is ilyen beteg vagyok – mondta –, de nem a gyógyulásom kérem, csak lelki erőt adjon az Édes Jézus. Segítse az én drága édesapámat, hogy bírjon engem gondozni, mert ilyen jó édesapa nincs még ezen a világon. Édesapám éjjel-nappal mellettem van – folytatta – még a gondolatomat is lesi, csakhogy valamicskét enyhítsen fájdalmamon, mert mindig egyre

többet szenvedek. – Látszott is rajta, hogy szinte napról napra fogy, csak a nagy, értelmes szemei csillogtak, de soha egy zokszó nem hagyta el ajkát. – Hiszen én tudom miért, kikért szenvedek, én már mindent megbeszéltem az Édes Jézussal és a jó Szűzanyámmal – mondta.

Már tolokocsiba sem ülhetett, lassan aludt ki életének pislogó mécse 27 éves korában.

Milyen szomorú volt őt búcsúztatnom, aki ilyen korán már megérett a mennyország számára! Temetésén, mint Sasfiókámnak mondtam neki köszönetet azért a hősi magatartásért, amellyel fiatal életét átadta az Úrnak. Ő igazán elmondhatta Szent Pállal: *A jó harcot megharcoltam, a hitet megőriztem, nekem az élet Krisztus volt, a halál már nyereség, hiszen vár rám az örök dicsőség.*

Zokogó édesapját nem lehetett vigasztalni. Azóta is minden nap első útja a temetőbe vezet, akár fúj a szél, akár zuhog az eső vagy hull a hó. Ha pedig napfény borítja a virágzó sírdombot, akkor csak hallgatja a madarak csicssergését, akik összejönnek énekelni, szerenádot adni a kedves Zsoltinak.

– Nekem is hiányzik Zsolt – vigasztalom az apát –, de ő most odafenn, az égi hazában képviseli a Sasfiókákat.

És Zsolti valóban nem feledkezett meg rólam odafenn! Csodálatos bizonyosságát adta ennek azzal, hogy amikor megszereztem az Engesztelő Kápolnánk bővítésére a szomszédos ABC-t, és két héten belül ki kellett fizetnem majd' százmillió Ft-ot, akkor jött Zsolti édesapja és mosolyogva adta át fia hagyatékát, kétmillió forintot. Mintha az égből esett volna kezembe ez a pénz! Mert vannak még csodák.

30. Templomépítés – ifjú szívekben

Minden bizonnyal Pannonhalmán indult el a katolikus oktatás. Egyik első diákja, Szent Imre herceg, a magyar tanuló ifjúság védőszentje lett. Innen indult ki a magyarság valláserkölcsei nevelése. Ennek köszönhetjük azt, hogy mi még élünk Európa szívében.

Vasárnaponként délután mindig a váci fegyházban mutatok be szentmisét és mindig megrendít az a sok fiatal rab, akik semmiféle valláserkölcsei oktatást nem kaptak. Nem kell bizonyítgatnom, hogy hová jut az ország igaz, hiteles és jó nevelés nélkül.

A Kútvölgyi Engesztelő kápolna híveivel elhatároztuk, hogy minden hónapban összegyűjtünk 10.000 forintot; ez lesz a mi hozzájárulásunk a katolikus iskolák fenntartásához. Bizony, ha az ország minden plébániája és lelkészsége, akár kis összeggel is, de rendszeresen, havonta támogatná a katolikus iskolákat – sőt nemcsak pénzzel, hanem imádsággal is! – akkor részben megoldódnának az ifjúság nevelésének problémái.

Két évvel ezelőtt azzal a kéréssel fordultam a magyarsághoz, hogy engesztelő kápolnának bővítésére megszerezhessem a mellettünk lévő ABC-üzletet. Csak így lenne lehetőség arra, hogy eleget tegyünk a zarándokok igényeinek és megakadályozzuk valami éjszakai lokál létesítését közvetlenül mellettünk. Akkor szinte az egész ország megmozdult és két hét alatt összegyűlt a szükséges 92 millió forint. A hívek nagylelkűsége előtt most is fejet hajtok, rendszeresen imádkozva az adakozókért.

Most még nagyobb ügyről van szó! Ennek érdekében is a hívek nagylelkűségére apellálok. Hiszen ez a kérdés majd minden katolikus családot érint. Minden hívő magyarnak össze kell fognia, hogy ifjúságunk lelkében Isten szent templomát építsük. Ezért a nemes célért küzdött és szenvedett annyit mindhaláláig Mindszenty József bíboros hercegprímás atyánk. Mindannyiunknak elsődleges gondja kell legyen a magyar jövő záloga, gyermekeink vallásos nevelése. Az Úr Jézus erre is utal: „*Bizony mondom nektek, amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek*” (Mt 25,40).

A gyermekek fogékony lelkében kell építeni templomokat! Ez a legszebb, leghitelesebb felelősségteljes kötelességünk. Különösen most, amikor több mint negyven éves hiányt kell pótolni. Most minden öntudatos, katolikus magyarnak templomépítővé kell lennie, a fiatalság lelkében megalapozni azt a Szent István-i valláserkölcsei alapot, amely ezer éves örökségünk, a Mária-tisztelettel egybehangolva.

31. A szeretet és hála rózsái

„Regőczy atya nyolcvan éves” – ezen a címen jelent meg az Új Ember 1995. október 1-jei számában, a Keresztény Életben pedig Köszöntő helyett címen az október 8-i számban, dr. Szántó Konrád ferences egyháztörténész megemlékezése:

„80 éves Regőczy atya, aki, mint Isten Vándora ismeretes nálunk és sokfelé külföldön is. Amikor 75 éves volt, akkor én írtam az Új Emberben róla, kérve a hívek és a papság imáit, hogy áldozatos apostolkodását még sok éven át folytathassa. Most Ő ajándékozott meg bennünket újabb könyvecskéjével – ahogy ő mondja –, a 25 éves Engesztelő-kápolna hőstörténetével. Ez a könyvecske felidézi a 25 év küzdelmeit, amellyel a Szabadság-hegyen ezt a Mária-kegyhelyet a magyarság engesztelő-kápolnájává tette. Ő szerényen az Isteni Gondviselésre hivatkozik, a Szentségi Jézus, a Szűzanya segítségére és a jó, áldozatos lelkű hívek imáira, de én mindig megcsodálom lelkes, áldozatkész munkáját, hogy mindig van ereje és bátorsága újrakezdeni, terveit keresztülvinni, hősiezen helytállni.

Megköszönöm neki az egész magyarság nevében is, amit az engesztelésért tesz, azt a szeretetet, amellyel most is a rászoruló gyermekeket gondozza és neveli. Továbbá azt is, hogy Mindszenty József bíboros, hercegprímás atyánk boldoggá avatásáért annyit buzgólkodik, a nagy vértanúi bíboros emlékét életben tartja. Amióta Máriacellből 1991 májusában hazahozták, halála napján, minden hó 6-án az Esztergomi Bazilika altemplomában, sírjánál misét mutat be, hogy minél előbb oltárainkon tisztelhessük szent egyházunk dicsőségére és az egész magyarság javára és örömére.

Kísérje további életét az Isten áldása, a Magyarok Nagyasszonyának oltalma, hogy sokan buzduljanak az áldozatos imádságra, engesztelésre, hiszen ez a magyarság erkölcsi megújulásához vezet, amelyért össze kell fognunk és minden áldozatot meg kell hoznunk, mert „ez az árva magyar nemzet csak az égiekre számíthat” (Mindszenty bíboros, hercegprímás szavai szerint).

Dr. Szántó Konrád
egyháztörténész”

Legelsőnek a jó belgák jelentkeztek, hogy a *Sasfiókákat Segítő Egyesület* – akik már ötven éve támogatnak bennünket –, egy kis küldöttséget küld, október 5-ére feltétlenül itt lesznek. Meg is érkeztek a Ferihegyi repülőtérre.

Október 5-én szép napos időben hajtottunk a Kút völgyi Kápolnához. Gyönyörűen feldíszített szentély fogadott. A boltív egyik oldalán pápai lobogó és arany betűkkel a felirat: *Te Deum Laudamus*, a másik oldalon nemzeti színű lobogó volt. A zászló közepén viharvert, öreg vízimalom képe jelezte születésem színhelyét, Látrányt. Felette fenyő koszorúban, aransárga kis virágokból íródott ki a 80. év.

A kút völgyi hívek szép számmal vettek részt a szentmisén. Muhariné, Mária, a *Krisztus–Mária Műve Alapítvány* titkárnője megható szavakkal köszöntött a Kút völgyi Kápolna híveinek nevében és átadta a Makovecz Imre híres építész által készített terveket az új templomról és a mellette levő létesítményekről. – „Reméljük, jövőre már ott tarthatjuk Atya 81. születésnapját” – mondta Mária.

A kedves, jó hívek sorban hozták virágcsokraikat és ajándékaikat. Megköszöntem először a jó belga vendégek jelenlétét, akik az Északi-tenger partjáról repültek ide Budapestre, hogy Flandria nevében köszöntsenek és velem töltsenek el egy-két napot, hogy megismerhessék azokat a helyeket, amelyek papi életemnek főbb állomásai voltak.

Szentmise után rögtön Máriaremetére vezetett utunk, ahol az a szép szociális otthon létesült, amely még édesanyám elgondolása volt, hogy öreg napjaira egy pár idős nénivel megosztja házáat s így együtt imádkozzanak, engeszteljenek papjainkért. Ő már ezt nem érthette meg, hiszen alighogy börtönbe hurcoltak, belehalt nagy bánatába, hetvenéves korában. De nekem sikerült megvalósítanom a vágyát és felajánlottam a házat szegény öregek gondozására Lékai László bíboros atyának, akinek nagyon megtetszett a gondolat. Azonnal kibővítette, sőt köréje épült fel az *Emmaus* és a *Názáreti Ház*, ahol most már több, mint száz idős beteg talált otthont. A házat Teréz Anya is felkereste első magyarországi látogatásakor.

Az otthon kápolnájában hálaadó szentmisét mutattam be. Két belga vendégünk nagyon csodálkozott a betegek áhítatán, akiknek legtöbbször tolokocsival vett részt a szentmisén. Az otthon lelkésze beszédében rámutatott arra, hogy Regőczy atyának köszönhető, hogy itt most már sok beteg kap nemcsak testi, de lelki gondozást is.

Kedvesen hívtak meg bennünket szerény ebédjükre.

Délután édesanyám sírját kerestük fel, szép virággal díszítettük a sírt. Tetszett vendégeinknek, hogy szüleim sírja zöld borostyánnal van befuttatva és élénk piros muskátlik virágoznak rajta.

Délután és éjjel a Kút völgyi Kápolnában a rózsafüzér imára járó virrasztó hívek és a Mária Kongreganisták köszöntöttek, átadva egy gyönyörű szép vélumot, amelyet a szentségi áldásnál használok. A nyolcvan szál piros kardvirág az esti reflektorfényben, mint a szeretet lángjai vettek körül. Minden olyan meghitt, családias, szép volt az éjszakai virrasztáson. Hálámat fejeztem ki, hogy olyan hűségesen őrt állnak a Szentségi Jézusnál, hogy így Kápolnánk egész nap nyitva lehet és csütörtökönként pedig egész éjszaka virrasztva engesztelnek.

A születésnap csúcspontja az Aga utcai állami gyermekotthonban volt, ahol Sasfiókáim is megjelentek, mind a törökbálinti, mind pedig a családonál befogadott Sasik, kb. negyvenen. A kedves igazgatónő a kultúrtermet bocsátotta rendelkezésünkre, sőt a zenekar egy része is szerepelt.

Amikor a húsz fehéringes ministránszal bevonultunk az oltárhoz, felcsendült az énekkar üdvözlő éneke. A Sasfiókák verssel köszöntöttek:

Könnyes szemmel köszöntünk Téged,
S mondunk az Istennek hálát Érted.

Teérted, ki egész életeddel Őt szolgáltad,
Sikerrel vívod most is nagy csatádat.

Dacolva érvekkkel és emberi ésszel,
Isten a szavát szívedbe véste.

S ezzel a szóval, egy fénylő Kereszttel
Mutatod az utat a Mennyekbe fel!

Amit meg akarsz velünk értetni, könnyű igazán,
Egy gyermekszív is megérti tán.

Istennek szolgálni egy egész életen át,
Az Ő szeretetét hirdetni egy örökkévalóságon át.

Szűzanyán keresztül az Édes Jézushoz,
Minket vezetni, csak ez a Te gondod.

Hogy legyen a Szentmise nekünk is életünk,
Csak ebből élhet tovább halhatatlan lelkünk.

Szűzanyánk palástja védelmezzen hát,
Sasik seregét vezesd az úton tovább.

Adjon a Jóisten, még sok szép éveket,
És álmaidnak örök életet.

Szívünk boldog örömmel kiált:
Isten éltesse Sasi Király!

Jenő, a Sasi otthon egyik nevelőapja köszöntött megható szavakkal a nagy Sasi család nevében, majd Csilla, a Sasik nevelőanyja felolvasta Mécs László *A királyfi három bánata* című gyönyörű költeményét, amelynek első versszaka:

„Amikor születtem nem jeleztek nagyot
messiás-mutató különös csillagok,
csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok.”

Majd – mintegy a verset kiegészítendő – Az Isten vándora c. könyvemből olvasott fel egy részt:

„Megcsapott a fojtó gőz szaga. Amikor bemerészkedtem, köhögés fogott el. A villanylámpák gyér fényénél alig láttam a nagy gőzben édesanyámat, aki egészen hátul egy nagy lepedőt sikált a teknő szélén. Szívemet összeszorította a fájdalom. Ez volna az édesanyám? Görnyedten, nedves haja az arcába lógott, csupa víz, izzadság. Nehezen felegyenesedett. Néztem lúgtól kiázott kezét, ő meg könnyezve mosolygott rám: Fiacskám, ugye, soha többet nem jössz ide? A gomolygó gőzön át a fény ráesett, bearanyozta alakját. Igen, mintha felhők között lebegett volna. Felfelé nézett és csak mondta: Pityukám, hát értetek vagyok itt. Én pedig akkor elhatároztam, hogy akármilyen módon, de édesanyámat innen kiszabadítom...”

Az Aga utcai nevelők egyike, Laci bá', szintén édesanyámra hivatkozott üdvözlésében, aki ilyen papnak nevelte fiát. És hogy létrehozta a Kápolnát az otthonban, hogy egy fedél alatt legyünk a Szentségi Jézussal és rendszeresen legyen szentmisénk.

Majd Ica néni, az igazgatónő mondott köszönetet, hogy hét éve foglalkozom az Aga utcai gyermekekkel és ez rányomja bélyegét az egész intézet lelkiségére, amely most már valóban otthona a gyermekeknek.

A jó belgák meghatódva hallották kedves flamand éneküket.

A szentmisét gregorián énekkel tették ünnepélyessé. Szentbeszédemben hivatkoztam arra, hogy mint mezítlás kis ministráns a Domonkos-templomba jártam minden este a rózsafüzér ájtatosságra, hol édesanyámmal, hol nagymamámmal. Amikor egyszer gyalogos zarándoklat indult a templomból a Margit-szigetre, tele volt a sekrestye ministránssal. Én félve húzódtam meg hátul, mert egyedül voltam mezítlásos.

– Ki viszi a feszületet? – kérdezte a sekrestyés testvér.

Természetesen mindenki ezért versengett. A testvér azonban körülnézett, megpillantott engem és előrehívott: – Pityu fogja vinni, mert ő minden este itt van a rózsafüzér imádságon.

A többiek erre felzúdultak: – De még cipője sincs!

– Hát Krisztus Urunk tán cipőben vitte a keresztet a Kálváriára? – mondta az idős testvér. Erre aztán mindenki elhallgatott.

Milyen büszke voltam, hogy én vihettem a feldíszített feszületet a népes zarándokcsoport élén! Akkor még nem is gondoltam arra, hogy egész életemben keresztet fogok hordozni.

De íme, keresztjeimnek meg lett a gyümölcse és ezek az én drága Sasfiókáim. Hiszen ezért éltem, küszködtem, akárhányszor bebörtönöztek, mindig újra, előlről kezdtem és mindig voltak és most is vannak Sasfiókáim.

A szentmise végén felcsendült a Sasik indulója:

*„A király hív, a zászló int,
Fel Sasi vándorútra,
És a nagy Királynak keresztútját
A Sasi vállalja.
Ó szél, ó szél, ó szél, ó szél, ó szél,
Száll a Sasfiók, a napba néz.”*

Az ünnepi szentmise kedves meglepetése volt számomra, hogy kaptam nyolcvan csokoládé szívecskét, egy-egy gyertyával. A nyolcvan kis lángocska fénye bearanyozta a mosolygós gyermekarcokat, akik örvendezve énekelték:

*„Ahány szál gyertyácska lobog most fényesen,
Annyi áldás szálljon jó Atyánk fejére.”*

Emlékezetes marad ez a felejthetetlenül szép, családi ünnepség, amelyen mindenki gyermeknek érezte magát.

Kedves belgáimmal ellátogattunk Vácra is. Először a Sasi otthont kerestük fel, majd a Rákóczi téri templomot mutattam meg, amit ötven évvel ezelőtt a Sasfiókákkal és a hívekkel építettünk fel.

Következő állomásunk a váci fegyház volt, ahol most minden vasárnap misézek. A rabok, miután virághoz nem juthatnak, festett virágcsokorral ajándékoztak meg.

Innen a Polgármesteri Hivatalba mentünk, ahol mint Vác díszpolgárát köszöntöttek.

A Püspökségen dr. Keszthelyi Ferenc püspök úr vezetett végig bennünket a püspöki palotán, és szép ezüst éremmel ajándékozott meg bennünket.

A budai Nagyboldogasszony Templomban és a pestszentlőrinci műemlék kápolnában virágcsokorral fogadtak bennünket.

A következő napon, verőfényes őszi időben a Balaton mellett suhantunk szülőfalumba Látványba, ahol harangszóval és gyönyörű virágkosárral fogadott a plébános atya híveivel. A vörös márvány keresztkútra – ahol az Istengyermekség nagy kegyelmét kaptam – virágot vittem.

Mindennek koronája volt az az ünnepi díszebéd, amellyel a Sasi Otthonban fogadtak. Boldog volt a Sasi nagy család. A kedves belga vendégeket virágcsokrokkal és maguk készítette gyermekfestményekkel köszöntötték, majd flamandul énekelték a vendégeknek, akik nagyon meghatódtak a nagy szeretettől, amellyel fogadták őket a gyermekek. A belga vendégek is átadták a gyermekeknek hozott ajándékaikat. Kérték, hogy tolmácsoljam: Flandriában nagyon szeretik Regőczy atya Sasfiókáit, és Flandria szinte együtt él Regőczy atyával, miután 1933-ban őt megismerték és felkarolták.

Vasárnap, a Magyarok Nagyasszonyának ünnepén a Kút völgyi Kápolnában találkoztam utoljára kedves belga vendégeimmel. A Sasfiókák körében foglaltak helyet, az első sorban. Röviden köszöntöttem őket az egész magyarság nevében, megköszönve azt, amit Flandria

Magyarországért tett. Megható, ahogyan ezt a két, sokat küzdő kis nemzetet összefűzi a Szűzanya iránti tisztelet, a Magyarok Nagyasszonya és Flandria Kedves Nagyasszonya.

80. születésnapomat nemcsak a kedves belgák küldöttsége, de még inkább a Sasfiókák ragaszkodása és a drága jó hívek szeretete tette felejthetlenné. Áradt felém a sok levél, távirat, vers, amelyet Magyarország minden tájáról, Szlovákiából, Kárpátaljáról, Székelyföldről és külföldi államokból. Ezek is a szeretet megannyi kis lángjai, amelyeket én is szívem egész szeretetével és imáimmal igyekszem viszonzni.

32. Tizenhárom örökmécses

A legnagyobb ajándék papi életemben, ha olyan helyen gyűjthatok örökmécses, ahol azelőtt még nem volt jelen a Szentségi Jézus. Életemben tizenhárom helyen készítettem új szállást, tabernákulumot az édes Jézusnak.

Az első örökmécses Pestszenterzsébeten, a Karmelita apácák óvóhelyén gyűjthattam meg a karácsonyi éjféli szentmise után. Kint zúgtak a bombázók, a sztálinorgona félelmetes becsapódásai, de lent, a szentély alatti kis pincében békesség volt szívünkben. Ez a kis óvóhelynek szánt sötét pince a betlehemi barlang hangulatát lopta szívünkbe. A vibráló örökmécses fénye megnyújtotta a pince falán a körben térdeplő Sasfiókáim alakját, akik most a betlehemi angyalkák énekével fojtották el a háborús zajokat. Hálásak voltunk a Kised Jézusnak ezért a kis betlehemi óvóhelyért, ahol Sasfiókáimmal és három Karmelita nővérrel teljes biztonságban éreztük magunkat.

A váci Sasi Otthon kápolnájába egy művész barátom faragott gyönyörű örökmécses foglalatot. Egy fészekben három kis pelikán nyújtogatja csőrét az anyapelikán felé, aki csőrével szakítja fel mellét, hogy saját vérével táplálja fiókait. Nagy örömmel helyeztem el ezt a művészi örökmécses kápolnánk tabernákulumába.

Amikor már több mint kétszáz Sasfiókám volt, a jószágos Péteri püspök atyától megkaptam a bazilika melletti könyvtár nagy épületét. Ez lett a központunk. Kápolnát is kialakítottunk benne, amelyet a Legméltóságosabb Oltáriszentség tiszteletére szentelt fel a jó Püspök atya.

A következő örökmécses Domony új kis templomában gyulladt ki, majd rövidesen Domonyvölgyben, ahol egy vikendház építésére kaptam engedélyt, de természetesen kápolna lett belőle.

Ezután következett a szalkszentmártoni modern templom építése, amelyben Péter és Pál apostolok ünnepén gyűjtöttem meg az örökmécses.

A kút völgyi Mária Kegykápolnában 1969. október 11-én, Mária Istenanyaságának ünnepén gyulladt fel az örökmécses fénye. Szemben, a Duna másik oldalán magasodó Országház kupolájának csúcsán ott éktelenkedett a vörös csillag. Micsoda kegyelem, hogy éppen húsz év múlva, 1989. október 11-én adta hírül a rádió és a televízió, hogy örökre kialudt a Parlament vörös csillagjának a fénye.

Közben a máriaremetei családi házunkat öregek otthonává alakítottuk. Karácsonykor a kis kápolnában meggyűjtöttem az örökmécses és azóta minden nap van ott is szentmise.

Pár év múlva Lékai bíboros atyának megtetszett a kis szeretetotthon és kezdeményezte annak bővítését. A kápolna felszentelését már nem érte meg, azt a székesfehérvári megyés püspök végezte.

Az otthon parkjában még egy új szeretetház létesült: az Emmausz. A szentelési szertartást Paskai bíboros atya végezte el. A szép kis kápolnában szentmise után én helyeztem el az Oltáriszentséget és meggyűjthattam az örökmécses.

Hat évvel ezelőtt az Aga utcai Gyermekvédelmi Intézetben létesítettem egy kápolnát, ahol Várszegi Asztrik pannonhalmi főapáttal mutattam be a szentmisét és helyeztem el az oltárszekerényben, december 8-án, Szeplőtelen Fogantatás ünnepén az Oltáriszentséget és itt is kigyulladt az örökmécses.

Nagykovácsiban János barátom nagylelkű felajánlása nyomán létesült otthon Krisztus–Mária Műve nővéreinek. A kápolnát pápai nunciussal koncelebrálva szenteltük fel és megint csak én helyezhettem el a kápolna tabernákulumában a Szentségi Jézust és gyújthattam meg az olajmécses lángját.

Akkor úgy gondoltam, hogy ez az utolsó alkalom, hogy új örökmécsest gyújthassak meg. És lám, most karácsonyra jött a Kis Jézus újabb ajándéka! Egy oltárszekrényt ajándékozhattam az érdi új szeretetotthonnak, amely a Karmelitákhoz tartozik.

Két kedves karmelita atya meghívott Érdligetre, ahol egy új katolikus szociális otthon létesült abból a postásüdüléből, amelyet két évvel ezelőtt nekem ajánlott fel a Posta, kallódó, elhagyott gyermekek számára. Sok fáradozásom ellenére, főként munkatársak hiányában ezt nem tudtam megvalósítani, de annyit sikerült elérnem, hogy a létesítmény a karmeliták birtokába jutott, hiszen a kolostorukkal és az új Skapuláré Királynőjének Templomával határos.

Az otthonban idős karmelita atyák laknak. Mivel testi tehetetlenségük ellenére is szeretnék magukat hasznosítani, nagy lelkesedéssel kapcsolódtak be az engesztelés művébe. Csakhogy hiányzott számukra a Szentségi Jézus jelenléte; a kis kápolnájukban nem volt tabernákulum.

Egyszerre átvillant agyamon, hogy van nekem egy szép új oltárszekrényem, amelyet egy kedves asztalos barátom készített a Sasfiókák kápolnája részére. Ám a Sasi Otthon még távolabbi álom, így ezt most fel tudom ajánlani a Szeretetotthon kápolnájának. – Így gyújthattam meg az Örök Szeretetet jelző lángocskát tizenháromszor.

Hálával borultam le a tabernákulum elé, megköszönve, hogy ennyi helyen lobbanhatott fel Jézus Szentséges Szívének melegséget sugárzó lángja.

– Áldd meg, Istenem a Te 80 éves ősz vándor papodat, hogy még tovább tudja adni a tüzet, hisz Teérted tüzet hoztam, kívánom, hogy égjen. – A többi könnyeim mondták el, ahogyan végigperegtek arcomon a Szentségi Jézus előtt.

Majd a Szűzanyához fohászkodtam gyermeki bizalommal, hiszen mindig Rajta keresztül esdekeltem le az Édes Jézus segítségét, hogy még egy tabernákulum előtt gyújthassam fel az örökmécsest fényét: a Kútvölgyi Engesztelő Örökimádó templomban.